«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» акционерлік қоғамы

2012 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылға дейінгі
және сол жылғы жағдай бойынша
шоғырландырылған қаржылық есеп-қисап

Мазмұны

Беті

БАСШЫЛЫҚТЫҢ 2012 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ СОЛ ЖЫЛҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП-ҚИСАПТЫ ДАЙЫНДАУҒА ЖӘНЕ БЕКІТУГЕ ЖАУАПТЫЛЫҚТЫ РАСТАУЫ 1

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАРДЫҢ ЕСЕБІ 2-3

2012 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ СОЛ ЖЫЛҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП-ҚИСАП:

Жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есептеме 4

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептеме 5-6

Ақшалай қаражаттың жылжуы туралы шоғырландырылған есептеме 7

Капиталды өзгерту туралы шоғырландырылған есептеме 8

Шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапқа ескертулер 9-92

БАСШЫЛЫҚТЫҢ 2012 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ СОЛ ЖЫЛҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП-ҚИСАПТЫ ДАЙЫНДАУҒА ЖӘНЕ БЕКІТУГЕ ЖАУАПТЫЛЫҚТЫ РАСТАУЫ

Тәуелсіз аудиторлардың ұсынған есебінің 2-3 бетіндегі аудиторлар міндеттемелерін бейнелеумен қоса, қаралуға тиісті мына төмендегі растау тәуелсіз аудиторлардың және басшылардың «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ-тың (бұдан әрі – Компания) және оның еншілес кәсіпорындарының (бұдан әрі – Топ) шоғырландырылған қаржылық есеп-қисаптарына қатысты жауапкершіліктерін ажырату мақсатында жасалды.

Топ басшылары, 2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның, Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес («ХҚЕС») көрсетілген күнінде аяқталған жылдағы қызметінің қорытындысын, ақшалай қаражаттың жылжуы мен өзгеруін барлық елеулі жақтарынан дұрыс көрсететін Топтың шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапты дайындауға жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапты дайындау кезінде басшылар мынаған жауапты:

- есеп саясаты қағидаларын дұрыс таңдауды және қолдануды қамтамасыз етілуіне;
- ақпаратты, соның ішінде есеп саясаты туралы мәліметтерді, осындай ақпараттың орындылығын, дұрыстығын, салыстыруға болатынын қамтамасыз ететін нысанда ұсынылуына;
- Топ қызметінің шоғырландырылған қаржылық жағдайына және шоғырландырылған қаржылық нәтижесіне әсер ететін сол немесе өзге мәмілелер, сондай-ақ өзге де жағдайлар мен шарттар ықпалын есеп-қисаптың пайдаланушыларымен түсіну үшін ХҚЕС талаптарын орындау жеткіліксіз болған жағдайларда, қосымша ақпараттың жария етілуіне; және
- Топтың қызметті болашақта жалғастыру қабілетінің бағалалануына.

Басшылар сондай-ақ мынаған да жауапты:

- Топтың барлық кәсіпорындарында ішкі бақылаудың тиімді және сенімді жүйесін әзірлеуге, енгізуге және қолданылуына;
- Топтың мәмілелерін айқындап, түсіндіруге қажет ететін нысанда есепті жүргізуге, сондай-ақ Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайы туралы жеткілікті дәлелді ақпаратты кез келген күнге арнап ұсынуға және шоғырландырылған қаржылық есеп-қисаптың ХҚЕС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына және бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес бухгалтерлік есепті жүргізуге;
- Топтың активтерінің сақталынуын қамтамасыз ету бойынша барлық ақылға сиятын шараларды қабылдауға; және
- Қаржылық және өзге де теріс пайдаланушылық фактілердің алдын алуына және айқындалуына.

Топтың 2012 жылғы 31 желтоқсанда біткен жылғы шоғырландырылған қаржылық есеп-қисабын Топтың басшылары 2013 жылғы 14 наурызда бекітті.

Топ басшылары атынан:

Басқарма төрағасы **В.С.Школьник**	**Бас бухгалтер** **З.Ғ. Қалиева**
2013 жылғы 14 наурыз Астана қ., Қазақстан Республикасы	2013 жылғы 14 наурыз Астана қ., Қазақстан Республикасы

9-92 бетте қоса берілген ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есеп-қисаптың ажырамас бөлігін құрайды.

2012 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒЫ ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕПТЕМЕ

	Ескерту	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Табыс	7	321,746,064	321,951,168
Өткізудің өзіндік құны	8	(243,906,924)	(235,359,486)
Жалпы табыс		**77,839,140**	**86,591,682**
Өткізу бойынша шығыстар	9	(3,590,108)	(3,107,813)
Әкімшілік шығыстар	10	(24,416,043)	(17,080,916)
Қаржылық табыстар	11	3,820,825	5,466,166
Қаржылық шығыстар	11	(13,046,433)	(11,983,154)
Бағам айырмашылығы бойынша шығыстар		(2,745,934)	(410,882)
Ассоциирленген кәсіпорындарға үлестік қатысу әдісімен есептелетін инвестициялар объектілері табысындағы үлес	22	19,444,68	30,222,15
Бірлесіп бақыланатын кәсіпорындардағы үлестік қатысу әдісімен есептелетін инвестициялар объектілері табысындағы үлес	23	12,925,51	13,493,45
Өзге табыстар	12	422,714	573,335
Өзге шығыстар	13	(8,378,303)	(6,949,489)
Салық салуға дейінгі табыс		**62,276,063**	**96,814,535**
Табыс салығы бойынша шығыстар	15	(10,279,039)	(17,125,492)
ЖЫЛДАҒЫ ТАБЫС		**51,997,024**	**79,689,043**
Өзге де жиынтық табыстар			
Шетелдік қызметті ауыстырудан болатын бағамдық айырмашылық		57,455	56,898
Салықты есептен алып тастап, жылдағы өзге жиынтық табыс		**57,455**	**56,898**
ЖЫЛДАҒЫ ЖАЛПЫ ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС		**52,054,479**	**79,745,941**
Мыналарға жататын жылдағы табыс:			
Топтың иелеріне		50,914,945	78,337,759
Иеленудің бақыланбайтын үлестеріне		1,082,079	1,351,284
		51,997,024	**79,689,043**
Мыналарға жататын жылдағы табыс:			
Топтың иелеріне		50,969,885	78,394,657
Иеленудің бақыланбайтын үлестеріне		1,084,594	1,351,284
		52,054,479	**79,745,941**
Акцияға табыс			
Базалық және көбейтілген (теңгеге дейін жинақтау)	16	1,388	2,135

Топтың 2012 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы шоғырландырылған қаржылық есеп-қисабына Топтың басшылары 2013 жылғы 14 наурызда қол қойды.

Топ басшылары атынан:

В.С.Школьник	**З.Ғ. Қалиева**
Басқарма төрағасы	**Бас бухгалтер**
2013 жылғы 14 наурыз	2013 жылғы 14 наурыз
Астана қ., Қазақстан Республикасы	Астана қ., Қазақстан Республикасы

9-92 бетте қоса берілген ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есеп-қисаптың ажырамас бөлігін құрайды.

.

2012 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒЫ ҚАРЖЫ ЖАҒДАЙЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕПТЕМЕ

	Ескерту	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
АКТИВТЕР			
Ұзақмерзімдік активтер			
Материалдық емес активтер	17	12,026,973	12,332,325
Негізгі қаражат	18	123,661,474	101,129,172
Өндіріске дайындалу бойынша шығындар	19	36,962,366	35,085,277
Жер қойнауын пайдалану құқығы	20	8,275,262	8,326,060
Барлау және бағалау активтері	21	3,742,692	2,698,188
Ассоциирленген кәсіпорындарға инвестициялар	22	80,611,978	83,330,514
Бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарға инвестициялар	23	20,147,386	18,630,500
Өзге инвестицилар	24	67,056,184	67,056,184
Инвестициялық жылжымайтын мүлік		800	800
Берілген аванстар мен өзге де дебиторлық борыштар	27	29,130,950	15,729,395
Қоры	28	8,765,218	8,101,277
Сақталған салық активтері	29	2,716,415	1,337,427
Жедел депозиттер	30	3,756,382	402,528
Байланыс тараптарға берілген зайымдар	31	13,277,619	10,824,384
Пайдалануы шектелген ақшалай қаражат	33	5,984,115	5,123,895
Жалпы ұзақмерзімдік активтер		**416,115,814**	**370,107,926**
Қысқамерзімдік активтер			
Сауда дебиторлық борышы	25	80,549,261	62,379,438
Ақырғы бақылаушы тарапқа бөліп беру үшін активтер	26	22,800,818	20,183,992
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		4,809,923	4,745,019
Берілген аванстар мен өзге де дебиторлық борыштары	27	32,260,100	30,313,664
Қоры	28	60,379,661	54,767,733
Жедел депозиттер	30	2,159,890	27,305,161
Байланыс тараптарға берілген зайымдар	31	20,000	20,000
Ақшалай қаражат және оның эквиваленті	32	38,038,905	41,837,161
Жалпы қысқамерзімдік активтер		**241,018,558**	**241,552,168**
Жалпы активтер		**657,134,372**	**611,660,094**

2012 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖАҒДАЙЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕПТЕМЕ (ЖАЛҒАСЫ)

	Ескерту	31.12.2012 мың тенге	31.12.2011 мың тенге
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Капитал			
Акционерлік капитал	34	36,692	36,692
Қосымша төленген капитал		4,784	4,928
Басқа валютадан қайта есептеген кездегі бағамдық айырмашылықтар қоры		(1,032,	(1,087,
Бөліп берілмеген табыс		324,999	297,656
Еншілес Компания акционерлерінің жалпы капиталы		**365,444**	**338,190**
Иеліктің бақыланбайтын үлесі		11,912	9,666
Жалпы капитал		**377,356**	**347,857**
Ұзақмерзімдік міндеттемелер			
Кредиттер мен зайымдар	35	94,328	94,670
Өзге де қаржылық міндеттемелер	41	2,474	42,814
Қоры	36	10,843	9,677
Сауда кредиторлық берешек	37	2,815	686,9
Алынған авансқтар және өзге кредиторлық берешектер	38	1,786	1,712
Басым акциялар	39	264,8	264,8
Көмек қаржылар		378,3	187,1
Есептелген міндеттемелер	40	149,6	-
Кейінге қалдырылған міндеттемелер	29	5,107	5,388
Жалпы ұзақмерзімдік міндеттемелер		**118,148**	**155,401**
Қысқамерзімдік міндеттемелер			
Кредиттер мен зайымдар	35	14,023	21,745
Қоры	36	22,896	22,815
Сауда кредиторлық берешек	37	49,567	46,235
Алынған аванстар және өзге кредиторлық берешектер	38	24,679	10,348
Есептелген міндеттемелер	40	3,352	2,644
Өзге қаржылық міндеттемелер	41	47,086	4,588
Көмек қаржылар		23,5	23,2
Жалпы қысқамерзімдік міндеттемелер		**161,629**	**108,401**
Жалпы міндеттемелер		**279,778**	**263,803**
Жалпы капитал мен міндеттемелер		**657,134**	**611,660**

Топтың 2012 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы шоғырландырылған қаржылық есеп-қисабын 2013 жылғы 14 наурызда Топтың басшылары бекітіп, оған басшылар атынан қол қойды.

В.С.Школьник
Басқарма төрағасы

2013 жылғы 14 наурыз
Астана қ., Қазақстан Республикасы

З.Ғ. Қалиева
Бас бухгалтер

2013 жылғы 14 наурыз
Астана қ., Қазақстан Республикасы

9-92 бетте қоса берілген ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есеп-қисаптың ажырамас бөлігін құрайды.

2012 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒЫ АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ЖЫЛЖУЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕПТЕМЕ

ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ	2012 ж. мың тенге	2011ж. мың тенге
Сатудан ақшалай қаражаттың түсуі	330,461,772	339,480,159
Алынған сыйақы	976,862	2,658,065
Жеткізушілерге төленімдер	(265,445,399)	(231,641,151)
Қызметкерлерге төленімдер	(35,064,959)	(29,621,872)
Операциялардан түскен ақшалай қаражат	**30,928,276**	**80,875,201**
Төленген табыс салығы	(11,729,424)	(19,795,131)
Төленген сыйақы	(6,234,442)	(6,558,124)
Операциялық қызметтен түскен ақшалай қаражат ағымы	**12,964,410**	**54,521,946**
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ		
Негізгі қаражаттың істен шығуынан пайда болған түсімдер	90,552	117,742
Жедел салымдарды өтеу	27,427,376	77,161,608
Берілген зайымдардың өтелуінен болған пайда	-	500,000
Ассоциирленген кәсіпорындардан алынған дивидендтер мен өзге инвестициялар	43,099,360	19,718,517
Көмекқаржылар түсімдері	308,832	-
Өзара байланысты тараптарға берілген зайымдар	-	(8,000)
Жедел салымдарды орналастыру	(6,487,683)	(29,261,741)
Негізгі қаражатты сатып алу	(27,827,631)	(13,819,690)
Негізгі қаражат үшін берілген аванстар	(4,712,546)	(11,520,220)
Материалдық емес активтерді сатып алу	(237,432)	(346,457)
Кен орындарды әзірлеу бойынша активтерді сатып алу	(7,804,219)	(12,235,231)
Барлау және бағалау активтерін сатып алу	(737,616)	(273,744)
Сатып алынған қаражатты есептен шығарып, еншілес кәсіпорындарды сатып алу (Ескерту 45)	(10,553)	(24,523,345)
Жер қойнауына арналған құқықтар бойынша шығыстар	-	(22,841)
Ассоциирленген кәсіпорындарда және бірлескен кәсіпорындарда инвестицияларды сатып алу (Ескерту 22, 23)	(2,543,139)	(5,196,240)
Өзге	(689,650)	83,582
Инвестициялық қызметтен түскен ақшалай қаражат ағымы	**19,875,651**	**373,940**
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТ		
Бақыланбайтын иелік үлесі бар қатысушылардың капиталға жасаған салымдарынан түсімдер	1,442,560	1,329,470
Зайымдардар түсімдер	19,507,591	3,244,123
Заемдық қаражатты өтеу	(37,631,045)	(15,518,102)
Кредиттерді ұйымдастыру бойынша шығыстар	(6,605)	(20,638)
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	(29,856)	(45,262)
Ақырғы бақылаушы тарапқа бөліп беру үшін активтерді сатып алу	(4,004,552)	(15,297,525)
Акционерлерге төленген дивидендтер	(16,204,978)	(8,983,560)
Қаржылық қызметте пайдаланған ақшалай қаражаттар ағымы	**(36,926,885)**	**(35,291,494)**
Ақшалай қаражаттың және оның эквиваленттерінің таза (төмендеуі)/өсуі	**(4,086,824)**	**19,604,392**
Жылдың басындағы ақшалай қаражаттар және оның эквиваленттері (Ескерту 32)	41,837,161	22,384,108
арналған валюта бағамдары өзгеруінің ақшалай қаражатқа және оның эквиваленттеріне деген ықпалы	288,568	(151,339)
Жылдың аяғындағы ақшалай қаражаттар және оның эквиваленттері (Ескерту 32)	**38,038,905**	**41,837,161**

Топтың 2012 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы шоғырландырылған қаржылық есеп-қисабын 2013 жылғы 14 наурызда Топтың басшылары бекітіп, оған басшылар атынан қол қойды.

В.С.Школьник **Басқарма төрағасы**	**З.Ғ. Қалиева** **Бас бухгалтер**
2013 жылғы 14 наурыз Астана қ., Қазақстан Республикасы	2013 жылғы 14 наурыз Астана қ., Қазақстан Республикасы

9-92 бетте қоса берілген ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есеп-қисаптың ажырамас бөлігін құрайды.

2012 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒЫ КАПИТАЛДЫҢ ӨЗГЕРУІ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕПТЕМЕ

мың теңге	Акционерлік капитал	Басқа валютадан қайта есептеген кездегі бағамдық айырмашылық қоры	Бөліп берілмеген пайда	Қосымша төленген капитал	Аналық Компания акционерлерінің жалпы меншікті капиталы	Бақыланбайтын иелік үлесі	Жалпы капитал
2011 жылғы 1 қантардағы қалдық	**36,692,362**	**(1,144,499)**	**226,175,357**	**4,806,535**	**266,529,755**	**12,889,952**	**279,419,707**
Жылдағы пайда	-	-	78,337,759	-	78,337,759	1,351,284	79,689,043
Шетелдік валютаны қайта есептеуден түскен табыс	-	56,898	-	-	56,898	-	56,898
Жылдағы жалпы жиынтық табыс	-	56,898	78,337,759	-	78,394,657	1,351,284	79,745,941
Жарияланған дивидендтер	-	-	(8,852,110)	-	(8,852,110)	(169,764)	(9,021,874)
Өзге де бөліп берулер (Ескерту 26)	-	-	(3,837,361)	-	(3,837,361)	-	(3,837,361)
Бақыланбайтын иелік үлестегі өзгерістер Еншілес кәсіпорындардың капиталындағы өзгерістер	-	-	5,833,308	-	5,833,308	(4,404,791)	1,428,517
	-	-	-	122,136	122,136	-	122,136
2011 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	**36,692,362**	**(1,087,601)**	**297,656,953**	**4,928,671**	**338,190,385**	**9,666,681**	**347,857,066**
Жылдағы пайда	-	-	50,914,945	-	50,914,945	1,082,079	51,997,024
Шетелдік валютаны қайта есептеуден түскен табыс	-	54,940	-	-	54,940	2,515	57,455
Жылдағы жалпы жиынтық табыс	-	54,940	50,914,945	-	50,969,885	1,084,594	52,054,479
Жарияланған дивидендтер	-	-	(23,501,328)	-	(23,501,328)	(204,413)	(23,705,741)
Өзге де бөліп берулер (Ескерту 26)	-	-	(70,907)	-	(70,907)	-	(70,907)
Бақыланбайтын иелік үлестегі өзгерістер Еншілес кәсіпорындардың капиталындағы өзгерістер	-	-	-	-	-	1,442,560	1,442,560
	-	-	-	(143,829)	(143,829)	(77,397)	(221,226)

2012 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	**36,692,362**	**(1,032,661)**	**324,999,663**	**4,784,842**	**365,444,206**	**11,912,025**	**377,356,231**

Топтың 2012 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапты 2013 жылғы 14 наурызда Топтың басшылары бекітіп, оған басшылар атынан қол қойды.

В.С.Школьник	**З.Ғ. Қалиева**
Басқарма төрағасы	**Бас бухгалтер**
2013 жылғы 14 наурыз	2013 жылғы 14 наурыз
Астана қ., Қазақстан Республикасы	Астана қ., Қазақстан Республикасы

9-92 бетте қоса берілген ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есеп-қисаптың ажырамас бөлігін құрайды.

1 ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

(а) Құрылымдық бөлімшелер және қызметі

Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде айқындалғанға сәйкес «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ (бұдан әрі - «Компания») және оның еншілес кәсіпорындары (бірлесіп – «Топ») акционерлік қоғам және жауапкершіл3гі шектеулі қоғам болып табылады. Компания ««Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясын құру туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы 14 шілдедегі №3593 Жарғысына және ««Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы мәселелері» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1997 жылғы 22 шілдедегі №1148 Қаулысына сәйкес құрылды.
Қазақстан Республикасы Президентінің 2008 жылғы 13 қазандағы №669 Жарғысына сәйкес 2009 жылғы 19 қантарда «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – (Акционер») Топтың жалғыз иесі болды. Акционер толығымен Қазақстан Республикасының Үкіметіне бағынады. Компания мына мекен-жай бойынша тіркелген: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қонаев көшесі, 10. Акционер Басқармасының Шешіміне сәйкес 2011 жылғы маусымда Компанияның бас кеңсесі Астана қаласына көшті.
Топ қызметінің негізгі түрлері мыналар болып табылады:

- уранды өндіру, қайта өндеу және уран өнімін сату
- бериллийден өнімді шығару және сату, сондай-ақ ғылыми зерттеулер мен әзірлеулер
- танталдан өнімді шығару және сату, сондай-ақ ғылыми зерттеулер мен әзірлеулер
- электр энергияны, жылу энергиясын және суды өндіріп, сату
- баламалы энергетика үшін жабдықтарды өндіріп, сату
- өзге өнімді өндіріп, сату және негізгі өндіріс үшін қызметтерді ұсыну

Топтың өнімі Қазақстан Республикасында өткізіледі және одан тыс жерде экспортталады.
2011 жылы Топ фотоэлектрлік күн модульдер өндірісін дамыта бастады. Осыған байланысты, 2011 жылы Топ «Кварц» ЖШС-ны –кварцты өндіру және қайта өндеу кәсіпорынды, және, металлургиялық және поликристалдық кремний өндірісімен және оны өткізумен айналысатын, «Kaz Silicon» МК» ЖШС-ны сатып алған (Ескерту 6 қара). Топ сондай-ақ «Bergstein» ЖШС/ «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС сатып алған, ол кремний платиналары мен фотоэлектрлік ұяшықтар өндірісін дамытатын болады (6 Ескертуді қара). 2011 жылғы желтоқсанда Топ фотоэлектрлік модульдерді және олардың негізінде электр жүйелерді өндіру мақсатында «Astana Solar» ЖШС еншілес ұйымын құрды.

(б) Операциялық орта

Қазақстанмен қоса, дамушы елдердің нарықтары, экономикалық, дамыған елдердің тәуекелдерінен айрықша саяси, әлеуметтік, соттық және заңнамалық тәуекелдерге ұшырайды. Бұдан бұрын болғандай, дамушы экономикасы бар елдердің болжамды немесе іс жүзіндегі қаржылық қиыншылықтары немесе осы елдерге құятын инвестициялардың болжамды тәуекелдерінің өсуі Қазақстанның экономикасына және инвестициялық климатына теріс әсер етуі мүмкін.

Қазақстандағы бизнесті жүргізуді реттейтін заңдар мен нормативтік актілер әліде тез өзгерістерге ұшырауды. Салық, валюталық және кедендік заңнамаларды, сондай-ақ Қазақстанда өз қызметін жүзеге асырып жатқан компаниялар ұшыраған басқа да құқықтық және фискалдық проблемалардың әртүрлі интерпретациялау мүмкіндігі бар. Қазақстанның болашақтағы даму бағыты мемлекеттің экономикалық, салықтық және несие-ақшалай саясатының шараларына, кабылдап жатқан заңдар мен нормативтік актілерге, сондай-ақ елдегі саяси жағдайдың өзгеруіне өте үлкен дәрежеде тәуелді.

Әлемдегі қаржы жүйесі терең торығу белгілерін әлі де білдіріп отыр, және көп елдерде соңғы жылдары экономиканың өсуі төмендегенін немесе тіптен тоқтап қалғанын байқауға болады. Сонымен қатар Еуроаумақтағы кейбір егемен елдердің және, осындай елдердің мемлекеттік қарызы өз ықпалын тигізетін, қаржы институттарының несиелік қабілеттіліктеріне қатысты тұрлаусыздық бар. Бұл жағдайлар Қазақстан экономикасының өсу қарқынын баяулатуға немесе құлдаруына әкелуі мүмкін, Топ үшін капиталдың қол жеткізуіне және құнына, сондай-ақ Топтың жалпы бизнесіне, оның қызметінің қорытындысына, қаржылық жағдайына және даму перспективасына жағымсыз әсер етуі мүмкін.

Сонымен қатар, Қазақстанда салыстырмалы инфляцияның жоғары деңгейі сақталуды. Мемлекеттік статистикалық органдары мәліметтеріне сәйкес, 2012 және 2011жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы тұтынушылық бағаның өсуі, тиісінше 5.9% және 5.0% құрды.

Қазақстан Республикасы минералдық ресурстардың үлкен көлемін өндіріп, экспорттап жатқанына байланысты, еліміздің экономикасы, 2011 және 2012 жж. елеулі ауытқуларға ұшыраған минералдық ресурстардың әлемдік бағаның өзгеруіне өте сезімтал.

Шоғырландырылған қаржылық есеп-қисап, Топ басшыларының бағалауы бойынша, Қазақстан Республикасының экономикалық және саяси жағдайлары Топтың қызметіне және қаржылық жағдайына көрсететін ықпалын білдіреді. Болашақ шаруашылық жүргізу шарттарының іс жүзіндегі ықпалы басшылар берген бағалаудан айырықша болуы мүмкін.

2 ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП-ҚИСАПТЫ ДАЙЫДАУДЫҢ НЕГІЗГІ ПРИНЦИПТЕРІ

(а) Сәйкестігі туралы өтініш

Халықаралық бухгалтерлік есеп стандарты жөніндегі кеңеспен («ХБЕСК») шығарылған аталған шоғырландырылған қаржылық есеп-қисап Халықаралық қаржылық есептілік стандартарының («ХҚЕС») талаптарына сәйкес дайындалған

(б) Үздіксіз қызметтің принципі

Аталған шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапты Топ, үздіксіз қызметі принципін ұстанатыны туралы рұқсатқа сүйене отырып, дайындаған. Бұл оның жақын болашақтағы қарапайым қызметі барысында активтерді өткізуді және міндеттемелерді өтеуді болжамдайды.

(в) Құнын бағалау үшін база

Шоғырландырылған қаржылық есеп-қисап тарихи құны негізінде дайындалған, бұған әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы құралдары кірмейді.

(г) Ұсыну валютасы

Қазақстандық теңге («теңге») Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы болып табылады.

Теңге қазақстан Республикасынан тыс жерде айырбасталатын валюта болып табылмайды. Шетелдік валютадағы операциялар операция болатын датасындағы бағамы бойынша ескеріледі, бағамы Қазақстандық қоры биржасымен («KASE») белгіленген, валюталық ставканы «Reuters»-тен алынған котировкаларға сәйкес АҚШ долларына («АҚШ доллары») қатысты кросс-бағамын пайдалана отырып, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен есептеледі.

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есеп-қисап теңгемен ұсынылған, және барлық сандық көрсеткіштер ең жақын мыңдыққа жинақталған.

(д) Елеулі бухгалтерлік бағалаулар және бағалаудағы белгісіздіктің негізгі көздері

Топтың 3 Ескертуде жазылған есептік саясаттын қолданған кезінде, Топ активтердің және міндеттемелердің олар туралы ақпарат басқа көздерден айқын емес балanстық құнына қатысты пікірлерді, бағалауды және рұқсаттарды құруға тиіс.Бағалау және сонымен баййланысты рұқсаттар тарихы тәжірибеге және басқа да факторларға негізделген, олар актуальды деп саналады. Іс жүзіндегі нәтижелер осы бағалаудан айырмашлығы болуы мүмкін.

Бағалау және олардың негізінде жататын рұқсаттар үнемі қайта қаралып отырады. Есептесу бағалауындағы өзгерістер есеп беру кезеңде мойындалады. Бұл кезендегі бағалау, егер өзгеріс тек осы кезеңге ғана әсер ететін болса, немесе өзгеріс жататын тек осы кезеңде, немесе сол кезеңде қайта қаралады, және алдағы кезеңдерде де қайта қаралады,, егерде өзгеріс ағымдағы да, болашақтағы да кезеңдерге әсер ететін болса.

Топтың есеп-қисабында көрсетілген пайда мен шығынға және қаржылық жағдайына елеулі әсерін тигізетін осындай бағалау немесе рұқсат әсер етуші жалпы есеп саясаты төменде келтірілген.

(i) ***Пайдаға салық салу***

Топқа Қазақстан Республикасында корпоративтік табыс салығы салынады. Қазақстанның салық жүйесі, басқалармен салыстырғанда жаңалау, заңнамалық нормалардың, ресми түсініктемелердің және жиіаныұ баяндалмаған және қарама қайшы келетін, және бұл әртүрлі салық органдардың оны бірнеше мағналы талқылауын болдыратын сот шешімдерінің жиі өзгеріп тұруымен сипатталады. Ірі айыппұлдарды салуға және өсімақыны есептеп беругше құқығы бар реттеуші органдар салық дұрыс есептелгеніне қатысты тексерулер мен іс тергеулермен айналысады. Бұл жағдайлар Қазақстанда, басқа елдермен салыстырғанда өте елеулі салық тәуекелдерді тудырады. Топ қолданыстағы салық заңнамасын өзі талқылауы негізінде және салық органдарының тексерулері нәтижесінде төлеуге жататыны мүмкін сома негізінде күтілетін қосымша салық бойынша міндеттемелерді мойындайды.

Топ басшылары, қолдануға болатын салық заңнамасын, нормативтік талаптардың және сот шешімдерін өз түсінігіне сүйене отырып, салық міндеттемелер толығымен көрсетілген деп санайды.

Сонда да тиісті органдармен бұл ережелерді тадқылау өзгеше болуы мүмкін, және, өз ұстанамын заңдылық деп дәлелдеген жағдайда, бұл осы шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапқа ықпал теуі мүмкін. Аталған мәселелердің ақырғы салық нәтижесі бастапқы Топтың есептеген сомасына айрықша болса, бұндай айырмашылықтар сол олар айқындалған кезеңдегі табыс салығы жөніндегі қорға әсер етеді.

Кейінге қалдырылған салық активтері әр бір есеп беру кезеңнің аяғында тексеріледі және кейінге қалдырылған табыс активтердің барлығын немесе бөлігін пайдалануды мүмкін ететін жеткілікті салық салу пайда қолда болаты өте шамалы жаққа қарай азаяды. Кейінге қалдырылған салық активтерін болашақта пайдалану мүмкіндігін бағалау кезінде әртүрлі факторлар қаралады: өткендегі операциялық қорытындылар, операциялық жоспарлар, салық шығындарын және салық жоспарлау стратегиясын ауыстыру мерзімдерінің біткені. Топ, туындаған, бірақ алдағы жылдары мойындалмаған активтер бойынша табыс салығы жөніндегі экономияны мойындады.

Кейінге қалдырылған табыс салығы сатып алулар бойынша әділ құнына жасалған түзетулерге қатысты көрсетіледі. Бұл түзетулер,табыс салығы мақсатындағы шығыстарды есептен шығару үшін негізінде жарамсыз жер қойнауын пайдалу құқықтары сияқты активтермен байланысты болуы мүмкін.
Бұл жағдайларда кейінге қалдырылған салық резервы активтің баланстық құнымен және оның табыс салығының нөлдік базасы арасындағы айырмашылққа негізделеді. Ұзақмерзімдік активтер құнын өсіру кезіндегі табыс салығы мақсаттары үшін салық базасы кейінге қалдырылған салық бойынша резервті айқындау кезінде есептелмейді, өйткені баланстық құны сату арқылы емес, негізінде пайдалану арқылы өтелетін болатыны күтілуде.

Салық активтері мен міндеттемелер қаржылық есеп-қисапта көрсетілмейді, егер де уақытша айырмашылықтар гудвилге байланысты болса немесе**,** не салық салынатын, не бухгалтерлік пайдаға ықпалы жоқ мәмілелер (бизнесті біріктіру жөніндегі мәмілелерден басқа) шеңберінде басқа активтер мен міндеттемелерді бастапқы мойындаудан туындайтын болса.

(i) Уран қоры

Уран қоры Топтың, активтердің өтелетін құнын бағалау үшін және тозу және амортизация бойынша аударымдарды айқындау үшін пайдаланатын, ақшалай қаражаттың болжамды жылжуын бағалаудың негізгі компоненты болып табылады. Уран коры сомасын бағалау кезінде Топ Қазақстан Республикасының Минералдық қорлар бойынша мемлекеттік комиссиямен (ҚМК) айқындалған есептеу әдісінің негізінде қордың бағалауын жүргізетін геолог мамандарынан геологиялық және барлау деректерін өзінше пайымдау және барланған қорды (дәлелделген) және бағаланған қорды (мүмкін деген) айқындау үшін есепті аладыҚорды бағалау сараптамалық бағалау мен тәжірибеде негізделеді. Қорларды бағалауда бір белгісіздіктің деңгейі бар. Белгісіздік негізінде геологиялық және техникалық ақпараттың толық дұрыстығымен байланысты. Сонымен, қордың бар болуы барлық қор экономика тұрғысынан тиімді негізінде алынатынын білдірмейді. Қорды бағалау жылсайынғы негізінде талданылады және түзетіледі. Қор барлауды жүргізу нәтижесінде және қорды уранды өндіру кезінде жер қойнауында өтелу нәтижесінде анықталуы мүмкін. Өндіруге жоспарланған уран саны өндіруді өсіру бойынша жобаларды жүзеге асыру, өндірістік қуаттардағы өзгерістер немесе әзірлеу стратегиясындағы өзгерістер нәтижесінде қайта қаралуы мүмкін.

(ii) Өндіріске дайындалу бойынша шығындардың тозуы

Топтың дайдалу және өндіру бойынша шығындардың тозуы тиісті кен орнын пайдалану мерзімі ішінде, өндірістік әдіс бойынша, уран қорына негізделіп, есептеледі. Уран қорындағы кез келген өзгерістер тозу ставкаларда және активтердің баланстық құнында тікелей білінеді. Тозу ставкасының кез келген өзгерісі перспективалық негізінде қолданылады, бұл болашақ кезеңдерде өте жоғары тозуғаәкеліп соғуы мүмкін.

(iii) Активтердің құнсыздануы

Топ әр бір есеп беру кезеңнің аяғында негізгі қаражатқа белгілі пайдалану мерзімі бар материалдық емес активтерге олардың болады деген құнсыздану белгілерін айқындау үшін бағалау жүргізеді. Осындай белгілер табылған кезде активтердің өтелетін құны есептеліп, олардың баланстық құнымен салыстырылады. Баланстық құны өтеу құнынан асуы құнсыздану деп мойындалады.

Активтердің өтелетін құны немесе генерирлеуші бірлігі дегеніміз бұл екі көрсеткіштің ең жоғарысы: осы активтің (осы бірліктің) пайдалану құндылығы және оның, сатудың шығындарын және пайдалану құндылығын есептен шығарғандағы әділ құны. Пайдалану құндылығын есептеу Топтан Топтың болашақ ақша жылжуын бағалауын құруды талап етеді. Болашақтағы ақша жылжуын бағалауға тауарлық бағаға, сату деңгейіне, пайдалылығына, уран бағасына және дисконттық ставкаларға қатысты елеулі бағалау мен рұқсаттар кіреді.

(iv) Қоршаған ортаны қорғау және кен орындарын қалпына келтіру

Топ қоршаған ортаны қорғау туралы бір қатар заңдарды және ережелерді сақтауға тиіс және олардың негізінде кен орындарын қалпына келтіру бойынша резерв құруға тиіс. Топ кен орындарын қалпына келтіру бойынша шығындарды басшыларының ағымдағы заңнамаларды және келісімшарттық талаптарды түсіну негізінде бағалайды. Қор, қалпына келтірудің ағымдағы таза құнына дейін дисконтталған, жалпы құнын басшылардың бағалауымен негізделген, және кен орнын бағалау мерзімінде пайдалану кезіндегі шығыстарға болашақта есептен шығарылады. Жалпы шығындарды бағалау басшылардан, дисконттық ставканың мөлшерлемесі туралы рұқсатымен қоса, бір қатар рұқсаттарды пайдалануды талап етеді. Аталған рұқсаттардағы өзгеріс немесе қоршаған ортаны қорғау туралы заңдардағы өзгерістер қордағы келешек кезеңдегі өзгерістеріне жеткізуі мүмкін. Осындай кез келген өзгерістер қайта қару сәтінде ескерілетін болады, және әр ьір кезеңдегі шығыстар сомасы болашақ негізінде өзгеретін болады.

3 ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Шоғырландырылған қаржылық саясатты дайындау кезінде қолданылғанеЕсеп саясатының негізгі ережелері төмендегі ескертулерде жазылған.

Шоғырландыру принциптері

(i) Еншілес кәсіпорын

Топ бақылайтын кәсіпорындар еншілес болып табылады. Топ қандай-да кәсіпорынның қызметінен экономикалық тұрғыдан пайда алу мақсатында оның қаржылық және шаруашылық саясатын айқындауға уәкілеті болған жағдайда ғана бақылаудың орны бар. Бақылаудың бар болуын бағалау кезінде дауыс беру әлуетті құқықтарының ықпалы есепке алынады, олар осындай бағалауды жүргізген сәтті пайдалануға болады. Еншілес кәсіпорындардың қаржылық есеп көрсеткіштері бақылауды алу күнінен оны тоқтату күніне дейінгі шоғырландырылған қаржылық есеп-қисап құрамында көрсетіледі. Еншілес кәсіпорындардың есеп саясаты оны Топ қабылдаған есеп саясатымен сәйкес келтіру керек болған жағдайларда өзгерістерге бөленген.

(ii) Еншілес кәсіпорындардағы бақыланбайтын иелік үлестер

Еншілес кәсіпорындардағы бақыланбайтын иелік үлестер Топтың акционерлік капиталынан бөлек айқындалады. Бақыланбайтын қатысушылардың үлестері компания сатып алатын сәйкестендірілген таза активтердің әділ құнындағы бақыланбайтын иелік үлесінің әділ құны бойынша немесе пропорционалды бөлігі бойынша бастапқы бағалануы мүмкін. Бағалауды таңдау сатып алу негізінде жасалады. осы үлестердің бастапқы мойындау кезіндегі сомасын және акционерлік капиталдағы болашақ өзгерістердің бақыланбайтын иелік үлестері бөлігімен қоса бұл сатып алудан кейін бақыланбайтын иелік үлесін білдіреді. Жалпы жиынтық табыс бақыланбайтын иелік үлесіне жатады, бұл бақыланбайтын иелік үлестерінің сальдо дефицитіне әкеліп соқса да («БИҮ»).

Топтың еншілес компанияларындағы қатысу үлестерінің, бақылаудан айырылуға жеткізбейтін, өзгерістері үлес инструменттарымен операциялар ретінде көрсетіледі. Топтың бақыланатын және бақыланбайтын үлестерінің баланстық құны олардың еншілес ұйымдардағы салыстырмалы қатысу өзгерістерін көрсету үшін түзетіледі.бақыланбайтын үлестеріне жүргізілетін түзету жасалатын сома және төленген немесе алынған өтеудің әділ құны, осындай бар болған кезде, арасындағы кез келген айырмашылық капиталда мойындалады және Компания иесіне жатады.

Топ еншілес ұйымына деген бақылаудан айырылса, ол:

- бақылаудан айырылған күніндегі олардың баланстық құны бойынша активтерді (соның ішінде кез келген гудвиллды да) және міндеттемелерді мойындауды тоқтатады;
- бақылаудан айырылған күніндегі бұрыңғы еншілес үйымындағы кез келген бақыланбайтын қатысу үлестердің баланстық құнын (кез келген оларға жататын өзге де жиынтық табыстың компоненттарымен қоса) мойындауды тоқтатады;
- бұрыңғы еншілес үйымында сақталатын кез келген инвестицияны бақылаудан айырылған күніндегі оның әділ құны бойынша мойындайды;
- аналық ұйымға жататын пайда мен шығындағы пайда және шығын ретінде пайда болған кез келген айырмашылықты мойындайды.

(iii) Бизнесті біріктіру бойынша мәмілелер

Бизнесті біріктіру бойынша мәмілелер сатып алу әдісі бойынша ескеріледі. Бизнесті біріктірген кезде төленетін сыйақы, Топ тапсырған активтерді сатып алу күніне деген әділ құны сомасы ретінде, сатып алынатын бизнестің бұрыңғы иелері алдында Топ өзіне қабылдаған міндеттемелер ретінде, сондай-ақ бизнеске бақылауды жүргізу орнына Топтың шығарған үлестік құнды қағаздары ретінде есептелетін әділ құны бойынша бағаланады. Осымен байланысты барлық шығыстар негізінде пайда болу сәтіндегі пайда мен шығындарда көрсетіледі.

Сәйкестірілетін сатып алынған активтер мен қабылданған міндеттемелер сатып алу күніндегі әділ құны бойынша мойындалады, оған мыналар кірмейді:

- кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелер, немесе қызметкерлерге сыйақы төлемдері бойынша келісімге жататын активтер «Пайдаға салық» ХБЕС 12 және «Қызметкерлер сыйақысы» ХБЕС 19 сәйкес мойындалып, бағаланады, тиісінше:
- сатып алынатын компанияның үлестік инструменттарымен төлеу туралы келісімдермен немесе сатып алынатын компанияның үлестік инструменттарымен төлеу туралы келісімдерге ауыстыру үшін жасалған, Топтың, сатып алынатын компанияның үлестік инструменттарымен төлеу туралы

келісімдермен байланысты міндеттемелер немесе үлестік инструменттар «Үлестік инструменттармен төлемдер» ХҚЕС 2 сәйкес сатып алу күніне бағаланады, және

- «Сатуға арналған ұзақмерзімдік активтер, және тоқтатылатын қызмет» ХҚЕС 5 сәйкес сатуға арналған ретінде саратылған активтер «немесе шығу тобы) осы стандартқа сәйкес бағаланады.

Гудвил тапсырылған сыйақы сомасы, сатып алынған бизнестегі НДВ құны және сатып алынған бизненстегі бұрын сатып алушыға тиесілі иелік үлесінің (осындай болса) әділ құны оның сәйкестендірілу активтерінің және сатып алу күніндегі міндеттемелерінің мөлшерінен артуы ретінде есептеледі.Қайта бағалаудан кейін сатып алу күніндегі сәйкестендірілу таза активтердің құны тапсырылған сыйақы сомасының, сатып алынған бизнестегі НДВ құнының және сатып алынған бизненстегі бұрын сатып алушыға тиесілі иелік үлесінің (осындай болса) әділ құнының сомасынан артса, онда бұндай артуды иелік үлесін әділ құнынан төмен бағамен алудан түскен табыс ретіндегі пайдаға немесе шығынға бірден жатқызады.
Бизнесті біріктірудің бастапқы есебі біріктіру болаптын есеп беру кезеңнің аяғына аяқталмаған болса, онда Топ есеп-қисапта бухгалтерлік есеп аяқталмаған баптар бойынша алдын ала солмасын көрсетеді. Бұл алдын ала сомалар бағалау кезеңінде түзетіледі, немесе, сатып алу кезеңдегі, мәлім болған жағдайда сол датада көрсетілген сомаға ықпал ететін фактілер мен жағдайлар туралы жаңа ақпаратты көрсету үшін қосымша активтер мен міндеттемелер мойындалады.

(iv) Гудвил

Бизнесті сатып алу кезінде пайда болатын гудвил, құнсызданудан, ол болған жағдайда, жиналған шығындарды есептен шығарып, сатып алу күніне айқындалған құны бойынша есепке алынады.

Құнсыздану мәнін бағалау үшін гудвил, біріктіру нәтижесінде қол жеткізілген синергия арқылы пайданы алу мүмкін Топтың барлық генерлеуші бірлігі (немесе генерлеуші бірлігі топтары) арасында бөлініп беріледі. Для оценки на предмет обесценения гудвил распределяется между всеми генерирующими единицами Группы, которые предположительно получат выгоды за счет синергии, достигнутой в результате объединения.

Гудвил араларында бөлініп берілген генерлеуші бірліктің құнсыздану мәнін бағалау күн сайын жүргізіледі немесе жиілеу, егер де осындай бірліктің құнсыздану белгілері болса. Генерлеуші бірліктің өтелетін құны оның баланстық құнынан төмен болса, құнсызданудан пайда болған шығын аталған бірліктің кез келген гудвилының баланстық құнының төмендеуіне жатады, содан кейін аталған бірліктің қалған активтеріне бірліктегі әр бір активтің баланстық құнына тепе-тең жатқызылады. Сату шығынын және пайдалану құндылығын есептен шығарып, өтелетін құны активтің немесе генерлеуші бірліктің әділ құнының ең жоғарысы ретінде айқындалады. Пайдалану құндылығын есептеу Топтан Топтың болашақ ақшалай ағымдарына қатысты бағалауларды жасауды талап етеді. Болашақ ақшалай ағымын бағалау тауар бағасына сату деңгейіне,т пайдалылығына, уран бағасына және дисконттау ставкасына қатысты елеулі бағалау мен рұқсатты талап етеді. Гудвилдің құнсыздануынан пайда болған кез келген шығын жиынтық табыс туралы шоғындандырылған есептегі тікелей пайдада немесе шығында мойындалады. Гудвил бойынша мойындалған құнсыздану шығыны келешек кезеңдерде қалпына келтіруге жатпайды.

Тиісінше генерлеуші бірлік істен шыққан кезде гудвилдің тиісті сомасы істен шығудан пайда болған пайданы немесе шығынды айқындаған кезде ескеріледі.

(v) Бірлесіп бақыланатын кәсіпорындар

Олардың қызметіне Топ бірлескен бақылауды жүзеге асыратын кәсіпорындар бірлесіп бақыланатын кәсіпорындар болып табылады. Шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапта үлестік қатысу әдісімен ескерілетін Топтың үлесі бірлесіп бақыланатын кәсіпорындардағы табыс пен шығыстарда көрсетіледі. Топтың бірлесіп бақыланатын кәсіпорындардағы шығындар үлесі оның осы бірлесіп-бақыланатын кәсіпорындардағы үлесін арттатын болса, онда аталған қатысу үлесінің баланстық құны (кез келген ұзақмерзімдік инвестициялармен қоса) нөлге дейін төмендейді және Топпен болшақ шығындар мойындалмайды, бұған Топ өзіне міндеттемелерді алған немесе инвестициялар объектісі атынан төлеуді жасаған жағдайлар жатпайды. Егер де болашақта инвестициялар объектісі пайданы көрсетсе, инвестор осы пайдадағы өз үлесін мойындалмаған шығындар үлесіне оның пайдадағы үлесі тең болғаннан кейін ғана қайта мойындай бастайды. Топтың бірлесіп бақыланатын компанияларда үлесті сатып алу нәтижесінде пайда болатын кез келген гудвил, бизнесті біріктіру кезінде пайда болатын гудвил бойынша Топтың есеп саясатына сәйкес ескеріледі.

(v) Ассоциирленген кәсіпорындар

Топ қаржылық және шаруашылық саясатына елеулі ықпал ететін, бірақ оларды бақыламайтын кәсіпорындар ассоциирленген болып табылады. Ассоциирленген кәсіпорындар үлестік қатысу әдісімен ескеріледі. Елеулі ықпал туындаған сәтінен бастап осы елеулі ықпалдың тоқталу күніне дейін, есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіруді талап ететін түзетулерді ескеріп, үлестік қатысу әдісімен ескерілетін аасоциирленген кәсіпорындардың табыстары мен шығыстарындағы Топтың үлесі шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапта көрсетіледі.

Топтың ассоциирленген кәсіпорындағы шығындар үлесі оның осы ассоциирленген кәсіпорында қатысу үлесінен арттатын болса, онда аталған қатысу үлестің баланстық құны (кез келген ұзақмерзімдік инвестициялармен қоса) нөлге дейін төмендейді және болашақ шығындар Топпен мойындалмайды, бұған Топ өзіне міндеттемелерді алған немесе инвестициялар объектісі атынан төлеу жасаған жағдайлар кірмейді. Ассоциирленген компания болашақта пайданы көрсетсе, инвестор осы пайдадағы өз үлесін мойындалмаған шығындар үлесіне пайдадағы оның үлесі тең болғанынан кейін ғана мойындай бастайды.

Сатып алу құнының, ассоциирленген компаниялар Сәйкестендіру активтерінің, міндеттемелерінің және сатып алу күнінде мойындалған шартты міндеттемелерінің таза әділ құнындағы Топ үлесінен кез келген артуы гудвил ретінде мойындалады, ол инвестициялардың баланстық құнына кіргізіледі.

Сәйкестендіру активтердің, міндеттемелердің және шартты міндеттемелердің таза әділ құнындағы Топ үлесінің бағалаудан кейінгі сатып алу құнынан кез келген артуы дереу пайдада немесе шығындарда мойындалады.

«Қаржы құралдары: мойындау және бағалау» 39 ХБЕС талаптары Топтың ассоциирленген компанияға құйған инвестицияларына қатысты құнсызданудан болған қандай-да шығынды мойындау қажеттілігін айқындау үшін қолданылады. Қажет болған кезде, инвестицияның барлық баланстық құны (гудвилмен қоса) оның өтелетін құнын (сатуға арналған шығыстарды есептен шығарып, пайдалану құны арасындағы көптеу сомасын) оның баланстық құнымен салыстыру арқылы бір актив ретінде «Активтердің құнсыздануы» 36 ХБЕС-қа сәйкес құнсыздану мәніне тексеріледі. Қажет болған кезде, инвестицияның барлық баланстық құны (гудвилмен қоса) бір актив ретінде оның өтелетін құнын оның баланстық құнымен салыстыру арқылы «Активтердің құнсыздануы» 36 ХБЕС-ға сәйкес құнсыздану мәніне тексеріледі. Құнсызданудан болған кез келген мойындалған шығын инвестицияның баланстық құнының бөлігін құрайды. Осы шығынды құнсызданудан кез келген сторнирлеу, болашақта инвестицияның өтелетін құны қай дәрежеде өссе, сол дәрежеде ХБЕС 36 сәйкес мойындалады.

(vi) Шоғырландыру кезінде алып тасталатын (элиминирленетін) операциялар

Шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапты дайындаған кезде Топ мүшелері арасындағы есеп операциялары мен сальдо, сондай-ақ, солар арасындағы оперциялар бойынша туындайтын, іске асырылмаған пайданың немесе шығыстардың кез келген сомасы өзара жоққа шығаруға жатады. Үлестік қатысу әдісімен ескерілетін, инвестициялық объектілермен жасалатын операциялар бойынша іске асырылмаған пайда Топтың тиісті инвестициялар объектісіндегі қатысу үлесі шеңберінде құнын төмендету арқылы элиминирленеді. Іске асырылмаған шығындар іске асырылмаған пайда сияқты сол тәртіппен, бірақ тек тиісті (базалық) активтің құнсызданбаған мөлшерлемесі бөлігінде ғана элиминирленеді.

(vii) ***Еншілес кәсіпорындардағы бақылау мүддесін сату***

Бақылау болмаған кезде, еншілес кәсіпорындарда мүдделерді сатудан түсетін пайда немесе залалы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептеме құрамында танылады.

(б) Шетелдік валютадағы операциялар

Шетелдік ввалютадағы операциялар осы операцияларды жасаған күннің айырбас бағамы бойынша Кәсіпорындар тобының тиісті функциялық валютасында есептелінеді. Есепті күні шетелдік валютада көрсетілген монетарлық активтері және міндеттемелер осы есептік күні қолданылатын айырбас бағамы бойынша функциялық валютада есептелінеді. Шетелдік валютада көрсетілген және шын құны бойынша бағаланатын монетарлық емес активтер мен міндеттемелер шын құнын айқындау күні қолданылатын айырбас бағамы бойынша функциялық валютада есептелінеді. Шетелдік валютада көрсетілген, тарихи құны бойынша көрсетілген ақшалай емес баптар есептелінбейді. Егер тек айырбас бағамы осы кезең ішінде елеулі өзгерсе, кіріс және шығыс баптары кезең ішіндегі орташа айырбас бағамы бойынша есептелінеді, бұл жағдайда мәміле жасалған күннің айырбас бағамы пайдаланады. Өзге жиынтық кіріс құрамындағы тікелей танылған үлестік құралдарды сатуға арналған қолда барды есептеу кезінде түзілетін курстық айырмашылықтарды қоспаған кезде, осындай барлық курстық айырмашылықтар пайда мен залалдың құрамында көрсетіледі.

(в) Қаржы құралдары

Топ құрал бойынша келісімшарттық жағдайдағы тарап болғанда, қаржы активтері және қаржы міндеттемелері Топ теңгерімінде деп танылады.

Қаржы активтерінің барлық жай сатып алуы және сатылымы мәміле жасаған күннің негізінде танылады және есептен шығарылады. Жай сатып алу немесе сатылым – ол заңнанамен белгіленген немесе нарықта қабылданған, шарттарда ескертілген мерзімдерде активтердің жеткізілуін талап ететін қаржы активтерін сатып алу немесе сатылымы.

(i) Ақшалай қаражаттар және оның эквиваленттері

Ақшалай қаражаттар және оның эквиваленттеріне бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аспайтын талап еткенге дейін кассадағы, банкідегі шоттар мен депозиттердегі ақшалай қаражаттар кіреді. Ақшалай қаражаттар және оның эквиваленттері өзіндік құны бойынша көрінеді, ол оның қысқа мерзімді сипатына байланысты шамамен шын құнына тең болады.

(ii) Қаржы активтер

Қаржы активтер есепте танылады және егер оның шарты тиісті нарықта қабылданған мерзім ішінде активтерді жеткізуді талап етілсе, мәміле жасалған уақытта есептен алынады. Бастапқы қаржы активтер мәмілені ресімдеуге жіберілген шығынды есептей отырып, шын құны бойынша бағаланады. Бастапқыда шын құны бойынша бағаланатын, пайда немесе залалдар арқылы шын құны бойынша бағаланатындардың санатына жататын қаржы активтер («ОССЧПУ») ерекше болып табылады. Қаржы активтер мынадай санаттар бойынша жіктелінеді: ОССЧПУ-тің қаржы активтері; өтеуге дейін ұсталынатын инвестициялар; сатуға арналған қолда бар қаржы активтер («ИНДП»); сондай-ақ Қарыздар және дебиторлық берешек. Қаржы активтерді басқа немесе өзге санаттарға жатқызылуы оның ерекшеліктеріне және сатып алу мақсаттарына байланысты және оны есепке алу кезінде болады.

(iii) Тиімді пайыздық мөлшерлемелеу әдісі

Тиімді пайыздық мөлшерлемелеу әдісі борыштық міндеттемелердің амортизациялық құнын есептеу және тиісті кезеңдерге пайыздық кірістерді бөлу үшін пайдаланылады. Тиімді пайыздық мөлшерлемесі – бұл мөлшерлеме борыштық құралды өтеуге немесе одан да қысқа мерзімге (егер қолдануға болса) дейін, борыштық құралды есепке алу кезеңінде таза теңгерім құнына дейін күтілетін мерзімде болашақ күтілетін ақшалай түсімдерді (тиімді пайыздық мөлшерлемені, мәмілені ресімдеу жөніндегі

шығындардың және өзге сыйлықақы немесе дисконттардың ажырамас бөлігі болып табылатын борыштық құралдар бойынша алынған немесе істелінген барлық төлемдерді қосқанда) дисконттайды.

ОССЧПУ санатындағы қаржы активтерді қоспағанда, борыштық құралдар жөніндегі кірістер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша көрінеді.

(iv) **ОССЧПУ санатындағы қаржы активтер**

Егер қаржы актив не саудаға арналса, не бастапқы танылған кезде ОССЧПУ санатына жатқызылса, онда ол ОССЧПУ ретінде жіктелінеді.

Қаржы актив «сауда үшін арналған» деп жіктелінеді, егер ол:

- оны жақын болашақта қайта сату негізгі мақсатымен сатып алынса; немесе
- есепке бастапқы қабылдау кезінде қаржы құралдар қоржынының бөлігі болып табылады, Топ оларды бірыңғай қоржын ретінде басқарады, солар бойынша жақын арада болған қысқа мерзімді сатып алу және сату туралы тарихы бар болса, немесе
- тиімді хеджерлеу мәмілесінде хеджерлеу құралы ретінде белгіленбеген дериват болып табылса.

«Сауда үшін арналған» болып табылмайтын қаржы активін есепке алу кезінде ОССЧПУ ретінде белгіленуі мүмкін, егер:

- осындай жіктеуді қолдану бағалаудағы немесе активтерді және міндеттемелерді есептеудегі тепе-теңсіздікті жояды немесе едәуір қысқартады, олай болмаған жағдайда оның пайда болуы мүмкін болса; немесе
- қаржы активі қаржы активтер, қаржы міндеттемелер тобының немесе қаржы активтер және міндеттемелер тобының бөлігі болып табылады, оны басқару және бағалау Топтың құжаттық ресімделген тәуекелді басқару стратегиясына немесе инвестициялық стратегиясына сәйкес шын құнының негізінде жүзеге асырылады, және осындай топ туралы ақпарат ұйым ішінде соның негізінде берілсе; немесе
- қаржы активі бір немесе бірнеше ішіне жасалған өндірістік құралдарда бар құралдың бөлігі болып табылады, және «Қаржы құралдар: мойындау және бағалау» 39 БЕХС құралды жалпы (актив немесе міндеттеме) ОССЧПУ ретінде жіктеуге рұқсат береді.

ОССЧПУ қаржы активтері жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп беруде қайта бағалауды көрсете отырып, шын құны бойынша көрсетіледі. Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп беруде танылған таза пайдалар немесе залалдарға жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп берудегі қаржы активтер бойынша алынған кез-келген дивидендтер және пайыздар кіреді. Шын құны 4-ескертпеде келтірілген тәртіпте айқындалады.

(v) ***Сатуға арналған қолда бар қаржы активтер***

Ұйымдастырылған нарықта Топтың айналыстағы акциялары және өтелетін облигациялары «сатуға арналған қолда бар» ретінде жіктелінеді және шын құны бойынша көрсетіледі, ол сенімді айқындалуы мүмкін. Сондай-ақ Топта ұйымдастырылған нарықта айналыста жоқ акцияларында қаражаты бар, сондай-ақ ол ИНДП санатындағы қаржы активтер ретінде жіктелінеді. Аталған инвестициялардың шын құны сенімді айқындалуы мүмкін емес, сондықтан осындай баға белгіленбеген үлестік құралдарды жеткізу арқылы есептесу жүргізілетін инвестициялар әрбір есептік кезеңнің аяғында құнсызданудан жиналған залалдарды алып тастағаннан кейінгі өзіндік құны бойынша бағаланады. Шын құны 4-ескертпеде белгіленген тәртіпте айқындалады.

Жыл ішіндегі жиынтық кіріс туралы тікелей шоғылдандырылған есептемеде танылған ақшалай активтердің бағам айырмашылықтарынан болған пайдалар мен залалдар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша есептелінген құнсызданудан, пайыздан болған залалдарды қоспағанда, шын құнның өзгеруінен болатын пайда мен залал өзге жиынтық кірістерде танылады және инвестицияларды қайта бағалау сақтық қорында жиналады. Инвестициялар істен шыққан немесе құнсызданған кезде инвестицияларды қайта бағалау сақтық қорында бұрын танылған жиынтық кіріс немесе залал жыл ішіндегі кіріске немесе залалға қосылады.

ИНДП санатындағы үлестік құнды қағаздар бойынша есептелінетін дивидендтер Топта оны алуға құқығы болған кезде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемеде көрсетіледі.

Шетелдік валютада көрсетілген ИНДП-тің ақшалай активтерінің шын құны сол шетелдік валютада айқындалады және есептік күніндегі айырбас бағамы бойынша аударылады. Жиынтық кіріс туралы шоғылдандырылған есептемеде танылған оң және теріс бағам айырмашылықтары ақшалай активтердің амортизациялық құнының негізінде айқындалады. Өзге оң және теріс бағам айырмашылықтары өзге жиынтық кірістерде танылады.

(vi) Қарызар және дебиторлық берешек

Ұйымдастырылған нарықта айналыспайтын тиянақты немесе айқындалатын төлемдері бар саудалық дебиторлық берешек, берілген Қарыздар және өзге дебиторлық берешек «Қарыздар және дебиторлық берешек» ретінде жіктелінеді. Қарыздар және дебиторлық берешекті кез-келген құнсыздануды шегеріп тастап тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизациялық құны бойынша есепке алынады. Қысқа мерзімді дебиторлық берешектің пайыздық кірісі болмашы болғанын қоспағанда, пайыздық кіріс тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы танылады.

(vii) Есептен шығарылған қаржы активтер

Топ актив бойынша ақша ағынына шарттық құқықтары тоқтаған жағдайда немесе басқа ұйымға қаржы активті және тиісті тәукелдер мен пайдаларды берген жағдайда ғана қаржы активті есептен шығарады. Егер Топ активті иемденуден болған негізгі барлық тәуекелдер мен пайдаларды не бермесе, не сақтамаса және берілген активтерге бақылауды жалғастыра берсе, онда ол осы активтегі өзінің үлесінде және сонымен байланысты өзі төлеуге тиісті болуы мүмкін сомасына арналған ықтимал міндеттемелерін көрсетуді жалғастыра береді. Егер Топ берілген қаржы активтерді иемденуден болған негізгі барлық тәуекелдер мен пайдаларды саққтаса, онда ол осы қаржы активті есепке алуды жалғастыра береді, ал беру кезінде алған қаражат қамтамасыз етілген Қарыз түрінде көрсетіледі.

Қаржы активті толық істен шығарған кезде активтің теңгерімділік құны мен өзге жиынтық кіріс құрамында танылған және капиталда қорланымдалған пайда немесе залалмен және алынған және алуға жататын өтеу сомасының арасындағы айырмашылық пайда мен залалдың құрамында көрсетіледі.

Қаржы активті толық емес көлемде істен шығарған кезде (мысалы, егер Топ берілген активтің бір бөлігін сатып алу мүмкіндігін сақтаса немесе иемденуден іс жүзіндегі барлық тәуекелдер мен пайданың сақталуына әкелмейтін қалдық мүддесін сақтаса, сонда Топ бақылауды сақтайды), Топ қаржы активтің бұдан бұрынғы теңгерімділік құнына, ол әрі жалғасып келе жатқан қатысу арқасында мойындауды жалғастырып келе жатқан бөлігіне, және ол осы бөліктердің беру күніндегі салыстырмалы шын құнына сүйене отырып енді мойындамайтын бөлігінің арасында бөледі. Енді мойындалмайтын бөліктерге бөлінген теңгерімділік құны, енді мойындалмайтын бөлік үшін алынған сыйақы сомасы, және өзге жиынтық кірістердің құрамында танылған, оған бөлінген кез-келген қорланымдалған пайда немесе залалдың арасындағы айырмашылық пайдалар немесе залалдарда көрсетіледі. Өзге жиынтық кірістің құрамында танылған қорланымдалған пайда мен залал осы бөліктердің салыстырмалы шын құнын ескере отырып, әрі қарай танылатын бөлігі мен енді танылмайтын бөлігінің арасында бөлінеді.

(viii) Қаржы міндеттемелер және капитал

Борыштық және үлестік қаржы құралдар қаржы міндеттеме мен үлестік құралдың тиісті шарты мен анықтамасының мәнін ескере отырып, қаржы міндеттемелері және капитал ретінде жіктелінеді.

(ix) Үлестік құралдар

Үлестік құралдар – ол оның барлық міндеттемелерін шегергеннен кейін ұйым активіндегі қалдық қатысуы туралы куәландыратын кез-келген келісімшарт. Топпен шығарылған үлестік құралдар шығарылымға жіберілген тура шығындарды шегергеннен кейінгі алынған пайдалар бойынша есепке алынады.

(x) Өзге қаржы міндеттемелер

Заемдық қаражаттарды қоса отырып, өзге қаржы міндеттемелер мәмілені ресімдеу жөніндегі шығындарды шегеріп тастағаннан кейін, шын құны бойынша есепке алынады.

Одан кейін өзге қаржы міндеттемелер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизациялық құн бойынша бағаланады. Пайыздық шығыс тиімді есептесу мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелінеді.

(xi) Қаржы міндеттемелерін есепке алуды тоқтату

Топ қаржы міндеттемелерін есепке алуды тек сонда ғана тоқтатады, егер Топтың міндеттемелері өтелсе, күшін жойса немесе аяқталса. Қаржы міндеттеменің тенгерімділік құны және төленген немесе төлеуге жататын сыйақының арасындағы айырмашылығы пайда мен залалдың құрамында көрсетіледі.

(xii) Туынды қаржы құралдары

Туынды құралдар бастапқыда туынды келісімшартты жасасқан күні бойынша шын құны танылады және соңынан әрбір есептік күні олардың шын құнына дейін қайта бағаланады. Жиынтық пайда немесе залал жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемеде танылады, егер тек туынды құрал мойындалмаса және хеджерлеу құралы ретінде жарамды болса, бұл жағдайда жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемедегі мерзімді мойындау хеджерлеу қатынасының сипатына байланысты болады.

Оң шын құны бар туынды құрал қаржы активі ретінде, ал теріс шын құны бар туынды құрал – қаржы міндеттемесі ретінде танылады. Туынды құрал ұзақ мерзімді актив немесе ұзақ мерзімді міндеттеме ретінде сол жағдайда танылады, егер қалған қолданыстағы құралдың мерзімі 12 айдан асса және оның сатылуы немесе өтелуі алдағы 12 айдың ішінде көзделмесе. Өзге туынды құралдар қысқа мерзімді активтерге немесе қысқа мерзімді міндеттемелерге қосылады.

(xiii) Қоса берілген туынды құралдар

Қоса берілген туынды құралдар негізгі келісімшарттан бөлінеді де, жеке есепке алынады, егер экономикалық сипаттамасы және негізгі келісімшарт тәуекелдері мен қоса берілген құрал өзара байланыспаса, және егер құрамдастырылған құрал ОССЧПУ ретінде айқындалмаса.

Бастапқыда туынды құралдар шын құны бойынша танылады. Мәміле жөніндегі тиісті шығындар олардың пайда болу шамасына қарай жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемеде танылады. Бастапқы мойындалғаннан кейін туынды құралдар шын құны бойынша бағаланады, және оның өзгерісі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемеде танылады.

(г) Акционерлік капитал

(i) Жай акциялар

Жай акциялар капитал санатында жіктелінеді.

(ii) Артықшылықты акциялар

Артықшылықты акциялар капитал ретінде жіктелінеді, егер олар міндетті сатып алуға жатпаса, немесе тек Компанияның таңдауы бойынша сатып алынуы мүмкін болса, ал оның дивидендтері Компанияның қарап шешуі бойынша төленеді. Осындай акция дивидендтері бөлу (акционерлерге төлеу) ретінде танылады және капитал құрамында көрсетіледі.

Артықшылықты акциялар міндеттемелер ретінде жіктелінеді, егер олар міндетті сатып алуға немесе белгілі бір күнге жатса, немесе акционерлердің таңдауы бойынша, немесе егер ол бойынша дивидендтерді төлеу міндетті болып табылса. Осындай акция дивидендтері жиынтық кіріс туралы есепте пайыздық шығыстар ретінде танылады.

(iii) Дивидендтер

Дивидендтер міндеттеме ретінде көрінеді және есептік күніндегі жағдайы бойынша капитал шамасынан есептен шығарылады, егер олар тек есептік күнге немесе оған дейін хабарланса. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есептік күнге дейін ұсынылса немесе есептік күннен кейін ұсынылса немесе хабарланса, бірақ шоғырландырылған қаржы есептеме шығару күніне дейін бекітілген болса ғана хабарланады.

(iv) Бөлу

Егер Компания акционерлері өздерінің қарауы бойынша активті сатып алу туралы шешімді қабылдаса, онда осындай сатып алу Акциоенердің пайдасына есептеу ретінде қарастырылады. Осындай сатып алуға арналған шығындар меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есептемеде бөлу ретінде көрсетіледі.

(д) Негізгі құрал-жабдық

(i) Тану және бағалау

Негізгі құрал-жабдықтардың нысандары қорланымдалған амортизациялық құндарды және құнсызданудан болған залалдарды шегергеннен кейін нақты құны бойынша көрсетіледі. 2005 жылғы 1 қаңтардағы, яғни ҚЕХС-ке көшу күнінің жағдайы бойынша негізгі құрал-жабдықтардың нақты құны көрсетілген күні бойынша, яғни олардың шын құнының негізінде айқындалған.

Құнына тиісті активті сатып алумен тікелей байланысты барлық шығындар кіреді. Өз күштерімен тұрғызылған (салынған) активтердің нақты құнына материалдарға арналған шығындар, еңбекке ақы төлеуге арналған тікелей шығындар, оларды мақсаты бойынша пайдалану үшін активтерді жұмыс қалпына келтірумен тікелей байланысты өзге барлық шығындар және активтерді бөлшектеу мен орын аударуға және олардың орналасқан участкелерін қалпына келтіруге арналған шығындар кіреді. Тиісті жабдықтың функционалдық мақсатымен тығыз байланысты бағдарламалық қамтамасыз етуге арналған шығындар осы жабдықтың құнына капиталдандырылады.

Егер негізгі құрал-жабдықтардың нысаны пайдалы пайдаланудың әр түрлі мерзімі бар жеке компоненттерден тұрса, онда олардың әрқайсысы негізгі құрал-жабдықтың жеке нысаны (елеулі компоненті) ретінде ескеріледі.

Негізгі құрал-жабдықтың істен шығуы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемедегі өзге кірістер мен залалдарда танылады.

(ii) Келесі шығындар

Негізгі құрал-жабдықтар нысанының бөлігін аударумен байланысты шығындар, егер Топ көрсетілген бөліммен байланысты болашақта экономикалық пайданы алу ықтималдылығы жоғары болып табылса және оның құнын анық айқындау мүмкін болған жағдайда ғана, осы нысанның теңгерімдік құны сол жоғдайда ғана артады. Ауыстырылған бөлімнің теңгерімділік құны есептен шығарылады. Негізгі құрал-жабдықтар нысандарының ағымдағы жөндеуіне және қызмет көрсетуіне арналған шығындар олар пайда болған кезде жиынтық кіріс туралы есептемеде танылады.

(iii) Амортизациялау

Уран өндіру және оны алдын ала өңдеу үшін пайдаланатын негізгі құрал-жабдықтарды амортизациялау осы негіздеме тұтыну құрылымын ең жақсы тәсілімен көрсететін, тек сол баптарға қатысты өндірістік әдіс негізінде есепке алынады. Жер телімдері амортизацияланбайды.

Келесі активтердің түрлері белгілі кен орнынан қорларды алу негізінде өндірістік әдісті пайдалана отырып амортизацияланады, оған лицензияларды қолдану мерзімі ішіндегі мына активтер жатады:

- өндірістік ғимараттар және құрылыстар;
- машиналар және жабдық.

Өзге негізгі құралдарды амортизациялау олардың пайдалы пайдалануының күтілетін мерзімінің ішінде түзу әдістің негізінде жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі. Жалға алынған активтер екі мерзімнің ең азысы ішінде амортизацияланады: жалға алу мерзімі және активтерді пайдалы пайдалану мерзімі.

Пайдалы пайдаланудың күтілетін мерзімі мынадай түрде көрсетілген:

Ғимарат	10 - 45 жыл
Машиналар және жабдық	2 - 5 жыл
Көлік құралдары	2 - 10 жыл
қалғандары	3 - 20 жыл

Амортизациялау әдістері, пайдалы пайдаланудың мерзімі және негізгі құрал-жабдықтардың қалдық құны әрбір есептік күннің жағдайы бойынша талданады.

(e) Өндіруге дайындық жөніндегі шығындар

Топ ГКЗ белгілеген есептесу әдісін пайдаланады. Осы әдістеме барлық кезеңдерде өз кезегімен пайдаланылады.

Өндіруге дайындық жөніндегі шығындарға өндіруге дайындау жөніндегі технологиялық сутартатын және айдаушы ұңғымаларды бұрғылау жөніндегі капиталдандырылған шығындар және олардың жер үстіндегі коммуникациялардың, жабдықтардың және бақылау-өлшеу аппаратураларының ішкі магистралдық бекіткіші және өзге шығындар кіреді. Өндіруге дайындау жөніндегі шығындар қорланымдалған тозудан және құнсызданудан болған қорланымдалған залалдарды есептен шығарғаннан кейінгі өзіндік құны бойынша бағаланады. Өндіруге дайындау жөніндегі шығындарды уран өндіру кезінен бастап, дәлелденген және ықтимал қорларды бағалауға арналған негіздеменің өндірістік әдісінің өндіріс шығынына жатқызады. Дәлелденген және ықтимал қорлардың есептесуі жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшарттың құрамдас бөлігі болып табылатын қорлар туралы есептемеге негізделеді. Қорлар туралы аталған есептеме Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітетін іске асырушылық үлгісіне кіреді, және онда жалпы дәлелденген қорлар және жылдар бойынша күтілетін жоспарланған өндіру егжей-тегжейлі жазылады.

Уран шығарудың рентабельділігін көрсету кезінде барлау және бағалау активтері өндіруге дайындау жөніндегі шығындарға енгізуге жатады, сондай-ақ өндіруге дайындау жөніндегі шығындарға участкені қалпына келтіру, ионайырбастырылған шайырдың құны жөніндегі бағалау шығындар кіреді, және техникалық-экономикалық негіздеме бекітілгеннен кейінгі кезенінде болған, өндіруге дайындау жөніндегі жоғарыда аталған шығындар капиталдандырылады.

Өндіруге дайындау жөніндегі капиталдандырылған шығындар құнсызданудан болған қорланымдалған амортизациялауды және қорланымдалған шығындарды есептен шығарғаннан кейінгі өзіндік құны бойынша бағаланады.

(ж) Жер қойнауын пайдалану құқығы

Жер қойнауын пайдалану құқығы құнсызданудан болған қорланымдалған амортизациялау сомасын және залалдарын есептен шығарғаннан кейінгі бастапқы құны бойынша есепке алынады.

Жер қойнауын пайдалану құқығы уран өндіруді бастау кезеңінен бастап дәлелденген және ықтимал қорлардың негізіндегі өндірістік әдісі бойынша амортизацияланады.

Жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алудың капиталдандырылған құнына қол қойылған бонус, коммерциялық табу бонусы, жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу құны және капиталдандырылған тарихи шығындар кіреді.

Топ лицензияларды бергенге дейін лицензияланған аумақтарға қатысты Үкімет шеккен тарихи шығындарды өтеуге тиісті. Аталған тарихи шығындар лицензиялардың қолданыс мерзімі ішінде жүргізілетін, келтірілген төлеу құнына тең тиісті міндеттемелерді мойындаумен сатып алу құнының бөлігі ретінде танылады.

Дәлелденген қорлардың есептесуі жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшарттың ажырамас бөлігі болып табылатын қорлар туралы есептемеге негізделген. Қорлар туралы аталған есептемеге Үкімет бекіткен техникалық-экономикалық үлгі енгізіледі және онда жылдар бойынша күтілетін көлем бөлігінде егжей-тегжейлі ақпарат берілген.

(з) Материалды емес активтер

(i) Зерттеу және әзірлеу

Жаңа ғылыми немесе техникалық білім және түсінікті алу мақсатымен зерттеу қызметіне арналған шығындар, олар пайда болған кезенде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемеде танылады. Әзірлеу қызметі жаңа немесе едәуір жетілдірілген бұйымдар мен процестердің өндірісін жоспарлау немесе жобалау кезінде ғылыми зерттеулердің нәтижесін қолдана отырумен байланысты болады. Егер әзірлеуге арналған шығындарды сенімді бағалауға болса, бұйым немесе процесс техникалық және коммерциялық көзқарасы жағынан жүзеге асырылатын болып табылса, болашақта экономикалық пайда алу ықтималдылығы жоғары болса, және Топ әзірлеу процесін аяқтауға және активті пайдалануға немесе сатуға ниеттенсе және ол үшін жеткілікті ресурстары бар болса, тек сол жағдайда ғана олар капиталдандырылады. Капиталдандырылған шығындарға белгіленген мақсаттарға пайдалану үшін тікелей активті дайындауға жататын материалдар шығындары, еңбекке ақы төлеуге арналған және үстеме шығынның тікелей шығындары жатады. Әзірлеуге арналған өзге барлық шығындар тиісті кезеңдегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемеде танылады.

(ii) Материалды емес өзге активтер

Топ сатып алған және пайдалы пайдаланудың түпкілікті мерзімі бар материалды емес өзге активтер амортизацияның қорланымдалған сомасын және құнсызданудан болған залалдарды есептен шығарғаннан кейінгі нақты құны бойынша көрсетіледі.

(iii) Келесі шығындар

Егер келесі шығындар аталған активтегі болашақ экономикалық пайданы арттырса, тек сол жағдайда ғана олар нақты активтің құнына капиталдандырылады. Дербес құрылған іскерлік беделдер мен сауда маркаларына қатыстыларды қосқандағы өзге барлық шығындар пайда болу шамасына қарай жиынтық кіріс туралы есептемеде танылады.

(iv) Материалды емес активтерді амортизациялау

Іскерлік беделден ерекшеленетін материалды емес активтердің амортизацияланған аударымдары олар пайдалануға дайын болған мерзімінен бастап есептелінеді және олардың пайдалы пайдалануының тиісті мерзімдерінің ішінде тура әдісті пайдалана отырып, жиынтық кіріс туралы есептемеде танылады. Есептемелік және салыстырмалы кезеңдердегі материалды емес активтерді пайдалы пайдалануының күтілетін мерзімдері мынадай болды:

- Лицензиялар және патенттер 4-тен бастап 7 жылға дейін
- Бағдарламалық қамтамасыз ету 3-тен бастап 6 жылға дейін
- Қалғандары 2-ден бастап 7 жылға дейін

(и) Барлау және бағалау активтері

Топ нақты шығындар бойынша есепке алу үлгісін пайдаланады.

Барлау және бағалау активтеріне нақты аймақты барлауға арналған және мынадай коммерциялық рентабельді өндірісті, яғни барлау жұмыстарына жататын геологиялық және геофизикалық зерттеулерге арналған шығындар, аршылым жұмыстары және шығыс жүкқұжаттары сияқты жүзеге асыру мүмкіндігін бекіткенге дейін Топ заңды құқығын алғаннан кейін шеккен капиталдандырылған шығыстары енеді.

Жер қойнауын пайдалану құқығын алғанға дейінгі іс-әрекет барлауға дейінгі деп есептелінеді. Барлауға дейінгі іс-әрекет жөніндегі барлық шығындарға олар шеккен шамасына қарай шығысқа жатады және барлауға дейінгі іс-әрекетпен байланысты операциялар жөніндегі жобалық жұмыстар, жобаның техникалық-экономикалық бағасы және шығыс жүкқұжаттары сияқты осындай шығындар енеді.

Барлау және бағалау кезеңдері аяқталғаннан кейін жер қойнауын пайдалану туралы келісімшартты бұзу туралы шешім минералдық ресурстарды барлау мен бағалау жетістіктеріне және өндіру (әзірлеу) кезеңіне көшу туралы Топтың шешіміне байланысты болады.

Барлау және бағалау активтері олардың сипатына қарай материалды немесе материалды емес ретінде жіктелінеді.

Барлау және бағалау активтері уран алудың рентабельділігін көрсеткеннен кейін өндіріске дайындау жөніндегі шығындарға аударылады.

Барлау және бағалау активтері құнсыздану заттарына бағаланады, және құнсызданудан болған кез-келген залалдар жіктеудегі өзгерістерге дейін танылады.

Бұдан басқа, барлау және бағалау активтері құнсыздану заттарына сол кезде бағаланады, егер фактілер мен жағдайлар барлау-бағалау активтерінің теңгерімділік құны оның өтеу құнынан асып түсуі мүмкін екендігін көрсеткен кезде.

Барлау және бағалау іс-әрекеттеріне тікелей жатпайтын жалпы барлық шығыс жүкқұжаттары олардың пайда болу шамасына қарай ағымдағы шығыстарға жатады.

(і) Барлау және бағалау активтерін амортизациялау

Материалды және материалды емес активтер бөлігіндегі барлау және бағалау активтері техникалық-экономикалық негіздеме бекітілген уақытқа дейін өндірістік әдіс бойынша тәжірбиелі өндіру кезеңінде амортизацияланады. Техникалық-экономикалық негіздеме бекітілгеннен кейін материалды және материалды емес активтер бөлігіндегі барлау және бағалау активтері өндіріске және тиісінше жер қойнауын пайдалану құқығын дайындау жөніндегі шығындар құрамына ауыстырылады.

(к) Жалға алынған активтер

Топ оның талаптары бойынша жеке меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайдаларды өзіне алады, сонда жалгерлік шарттары қаржы жалгерлік шарттары ретінде жіктелінеді. Бастапқы тану кезінде жалгерлік актив оның шын құны ішіндегі ең аз тең сомасымен және келтірілген ең аз жалгерлік төлем құнымен бағаланады. Бастапқы танудан кейін осы актив осындай жіктелім активтеріне қолданылатын Топтың есептеу саясатына сәйкес есепке алынады.

Жалгерлік өзге шарттар операциялық жалгерлік ретінде жіктелінеді, және тиісті жалгерлік активтер Топтың қаржы жағдайы туралы есептемеде танылмайды.

Операциялық жалгерлік жөніндегі төлемдер жалгерлік мерзім ішінде тура әдіс бойынша пайдада және залалда танылады. Жалгерлік шарт жөніндегі ынталандырулар жалгерлік мерзім ішінде жалпы жалгерлік шығындардың ажырамас бөлігі ретінде танылады.

Қаржы жалгерлігі жөніндегі ең аз жалгерлік төлемдер қаржы шығыстары және өтелмеген міндеттемелердің азаюының арасында бөлінеді. Қаржы шығыстары қалған теңгерімділік міндеттемелер

жөніндегі тұрақты мерзімдік пайыздық мөлшерлемені қамтамасыз ету үшін жалгерлік мерзім ішіндегі әрбір кезеңге бөлінеді.

Күтпеген міндеттемелердің енді болмайтыны және жалгерліктің түзетілгені туралы белгілі болған кезде, шартты жалгерлік төлемдер қалған жалгерлік мерзім ішінде ең аз жалгерлік төлемдерді қайта қарау арқылы есепке алынады.

(л) Қорлар

Қорлар екі шамасы ішіндегі ең азы бойынша танылады: нақты өзіндік құны және іске асырудың таза құны. Қорлардың нақты өзіндік құны орта есеппен өлшенген құн принципі бойынша айқындалады, және оған сатып алуға арналған шығындар, өндіруге немесе дайындауға арналған шығындар және қорларды олардың нағыз орналасқан жеріне жеткізу және оларды тиісті қалпына келтіру үшін шеккен өзге шығыстар енеді. Жеке өндіріс қорларына және аяқталмаған өндіріс нысандарына қатысты, сондай-ақ нақты өзіндік құнына кәсіпорынның өндірістік қуаттылығына нормативтік жүктеу кезінде өндірістің стандарттық көлемі бойынша есептелінетін шығыс жүктемелерінің тиісті үлесі енеді.

Іске асырудың таза құны осы нысанды және оны сату жөніндегі жұмысты орындаудың аяқталуына арналған есеп айырысу шығындарын шегергеннен кейінгі жай шаруашылық қызметінің барысында қор нысанын сатудың ықтимал құнын көрсетеді.

(м) Акционерге ақшалай емес активтерді бөлу

Топ өзінің иеленушілеріне (бұл жағдайда түпкілікті бақылаушы тарапқа) активтерді бөлу жөніндегі міндеттемелерді таниды, егер Топ осындай активтерді иеленушілерге (атап айтқанда,оған Компания иеленушілерінің рұқсаты енеді) сыйақысыз осындай активтерді беру туралы қайтарылмайтын міндеттемелерді жасаса, және сонда міндеттеме сомасы сенімді бағалануы мүмкін. Міндеттеме танылған кезде, сондай-ақ Компания капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есептемеде оны иеленушілерге бөлу ретінде таниды.

(н) Құнсыздану

(і) Қаржы активтері

Қаржы активі әрбір есептік күндегі жағдайы бойынша оның құнсыздануы мүмкін объективті куәлігі бар нысанасы бойынша бағаланады. Егер осы активтерден болған ақшалай қаражаттардың болашақ ағындарынан күтілетін шамасына жағымсыз әсер еткен бір немесе бірнеше оқиғалардың болғанына объективті куәлігі бар болған жағдайда, онда қаржылық актив құнсызданған деп есептелінеді. Елеулі қаржы активтері жекелей құнсыздану заттарына тестіленеді. Қалған қаржы активтері ұқсас кредиттік тәуекелдік сипаты бар топтарда ұжыммен бағаланады.

ИНДП санатындағы құнды қағаздар үлесіндегі қаржы салуының құнсыздануның объективті куәлігі деп олардың шын құнының сатып алу құнынан төмен едәуір немесе ұзақ құлдырауы болып есептелінеді.

Өзге барлық қаржы активтері бойынша құнсызданудың объективті куәлігі мыналар болуы мүмкін:

- эмитенттің немесе уағдаласушының едәуір қаржылық қиындықтары; немесе
- шартты бұзу, мысалы, борыштың пайыздық немесе негізгі сомасын төлеуден бас тарту немесе жалтару; немесе
- қарыз алушының банкрот немесе қаржылық қайта құрылуының жоғары ықтималдылығы; немесе
- осы қаржы активі үшін қаржылық қиындықтар салдарынан актив нарығының жойылып кетуі.

Құнсызданудан болған залал сомасы амортизациялық құны бойынша есептелінген қаржы активіне қатысты бастапқы пайыздың тиімді мөлшерлемесі бойынша дисконтталған активтің теңгерімділік құны мен болашақта күтілетін ақшалай қаражаттар ағындарының келтірілген құны арасындағы айырмашылық ретінде есептелінеді. Құнсызданудан болған барлық залалдар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемеде танылады.

Өзге жиынтық кірісте қорланымдалған осындай құнсызданудың, кірістердің немесе шығыстардың объективті куәлігін пайдалана отырып, ИНДП қаржы активіне қатысты құнсызданудан болған залалдарды айқындаған кезде, қаржы активінің есептен шығарылғанына қарамастан кезең ішіндегі қаржы нәтижелері бойынша реклассификацияланады. Құнсызданудың сомасы оның ағымдағы шын құнына сілтеу арқылы есептелінеді.

Егер сторнолау құнсызданудан болған залалды танудан кейін болған оқиғамен объективті байланысты болуы мүмкін болса, онда құнсызданудан болған залал сторноланады. Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері және өздерін борыштық құнды қағаздармен көрсететін ИНДП-тің қаржы активтері үшін, сторнолау жиынтық кіріс туралы есептемеде көрсетіледі. Сторнолау құнсыздану күніндегі инвестицияның теңгерімділік құны сол деңгейде танылады, егер құнсыздану танылмаған жағдайда, және айқындалған амортизацияланған құнынан аспаса.

(ii) Қаржылық емес активтер

Қорлардан және кейінге қалдырылған салық активтерінен ерекшеленетін Топтың қаржылық емес активтерінің теңгерімділік құны оның құнсыздану мүмкіндігінің белгілерін анықтау үшін әрбір есептік күнге талданады. Осындай белгілер бар болған жағдайда, тиісті активтің төленетін құнына есептелінеді.

Активтің төленетін құны немесе генерирленген бірлік екі шаманың ішіндегі ең үлкенін көрсетеді: осы активтің пайдаланушы құны және сатуға арналған шығындарды шегергеннен кейінгі оның шын құны. Пайдаланушы құнды есептеген кезде болашақта күтілетін ақшалай қаражаттардың ағыны осы актив үшін ерекше болып табылатын ақша мен тәуекелдің уақытша құнында ағымдағы нарық бағасын көрсететін дисконттаудың салыққа дейінгі мөлшерлемесін пайдалана отырып, олардың келтірілген құнына дейін дисконталады. Құнсыздану затына тексерісті өткізу мақсатында активтер ең аз топқа бірігеді, соның шеңберінде тиісті активтердің одан әрі пайдалануының нәтижесінде ақшалай қаражаттардың ағыны генерирленеді, және осы ағын көп жағдайда басқа активтермен немесе актив топтарымен («генерирленген бірлік») генерирленген ақшалай қаражаттардың ағынына тәуелді емес. Құнсыздану затын тексеру мақсатымен бизнесті сатып алу нәтижесінде сатып алынған гудвилл генерирленген бірліктерге бөлінеді, олар бірігу синергиясынан тек ұтады.

Егер осы активтерге жататын активтің теңгерімділік құны немесе генерирленген бірлігі оның өтейтін құнынан жоғары болса, сол жағдайда ғана құнсызданудан болған залалдар мойындалады. Құнсызданудан болған залалдар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемеде мойындалады.

Басқа активтерге қатысты бұрынғы кезеңдерде танылған құнсызданудан болған залалдар құнсызданудан болған залалдардың азаюы немесе жоғалу белгілері бар болған әрбір есептік күн бойынша бағаланады. Егер өтелетін құнды айқындау үшін пайдаланатын бағалауда өзгерістер болса, құнсызданудан болған залал сторноланады. Құнсызданудан болған залал тек сол шамада сторноланады, активтің теңгерімділік құны, егер құнсызданудан болған залал танылмаса, тозу немесе амортизациялау шегергеннен кейін айқындалатын теңгерімділік құнынан аспаса.

(о) Қызметкерлерге сыйақы

(i) Қызметкерлерге өзге ұзақ мерзімді сыйақы

Еңбекке жарамдылығынан айырылу, кәсіби ауру, асыраушысынан айырылған жағдайда өтем төлеуге жататын қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақы беруге қатысты Топ міндеттемесінің нетто-мөлшерлемесі болашақ сыйақы сомасынан көрінеді, персонал ол құқықты ағымдағы және өткен кезеңдерде тапты. Осы болашақ сыйақылар олардың ағымдағы құнын айқындау мақсатымен дисконтталады. Ықтимал өтем мөлшері қолданыстағы заңнаманың негізінде есептелінеді. Дисконттау мөлшерлемесі мемлекеттік облигациялар бойынша тәуекелсіз сыйақы мөлшерлемесімен көрсетіледі.

(ii) ***Қысқа мерзімді сыйақылар***

Қызметкерлерге қысқа мерзімді сыйақы беруге қатысты міндеттемелердің шамасын айқындаған кезде дисконттау қолданылмайды, және тиісті шығыстар қызметкерлер өздерінің еңбек міндеттемелерін орындау шамасына қарай танылады.

Егер Топта қызметкер бұрынғы өзінің еңбек қызметін жүзеге асыру нәтижесінде түзілген тиісті соманы төлеу жөніндегі қолданыстағы құқықтық және конструктивті міндеттемелер бар болса, және осы міндеттемелердің шамасын дұрыс бағалауға мүмкін болса, онда сыйлықақы төлеудің қысқа мерзімді жоспар немесе пайдада қатысу шеңберінде төлеу үшін күтілетін сомаға қатысты міндеттемелер танылады.

(п) **Зейнетақы міндеттемелері**

Топ ұйымдары 1998 ж. 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілген " Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы" Қазақстан Республикасының заңына сәйкес өздерінің қызметкерлерінен мемлекеттік зейнетақы қорына аударым ұстауды жүргізеді.

Барлық қызметкерлердің 1998 ж. 1 қаңтардағы жағдайы бойынша еңбек өтілі еңбек өтіліне барабар мөлшерде бар болса, және егер олардың еңбек өтілі 1998 ж. 1 қаңтарына бар болса, онда оларда кепілдікті зейнетақымен қамсыздандыру құқығы бар. Сондай-ақ қосымша, қызметкерлерде жалақыдан 10%, алайда 2012 жыл үшін айына 130,792,50 теңгеден (2011 ж.: айына 119,992 теңге) аспайтын мөлшердегі қызметкерлерден міндетті жарнаны алу нәтижесінде пайда болған жеке зейнеткерлік қорланым есебінен қорлардан зейнеткерлік төлем төлеуге құқығы бар.

(р) **Сақтық қорлар**

Егер Топта бұрын болған қандай-да бір оқиғаның нәтижесінде заңдық немесе конструктивтік міндеттеме пайда болса, оның шамасын дұрыс бағалауға мүмкін болса, және осы міндеттемені реттеу үшін экономикалық пайда жылыстауының қажет болуының жоғары ықтималдылығы бар болған жағдайда, сақтық қоры танылады. Сақтық қор шамасы салыққа дейінгі мөлшерлемесі бойынша ақшалай қаражаттардың күтілетін ағындарын дисконттау арқылы айқындалады, ол осы міндеттемеге тән ақша мен тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағалауын көрсетеді.

(i) Кен орындарын қалпына келтіру

Топ қызметі қоршаған ортаны қорғау жөніндегі әртүрлі заңдар және ережелермен реттеледі. Топ сақтық қорларын басшылар заңнаманың ағымдағы талаптарын және келісімшарттардың лицензиялық шарттарын түсіну негізінде кен орнын қалпына келтіру бойынша бағалайды. Сақтық қор болашақ ақша шығындарын бағалау арқылы айқындайды, оны Топ есептік күнде бар кен орындарының залалын қалпына келтіру үшін шегеді, және осындай ақшалай ағындар олардың ағымдағы құнына дейін дисконтталады. Болашақ кезеңдерде шеккен нақты шығындар салық қорының сомасынан едәуір ерекшеленуі мүмкін. Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі заңдар мен ережелердегі болашақ өзгерістер, кен орындары лицензияларының қолдану мерзімі және дисконттық мөлшерлемелер аталған сақтық қорының теңгерімділік құнына әсер етуі мүмкін. Қосымша көзделмеген шығындар бойынша, олар жаңа ақпараттар, заңдар және бағалаулар пайда болғанына қарай белгілі болған кезде, қосымша сақтық қор келешекке арналған негіздеме бойынша құрылады.

(с) **Кепілдіктер**

Топтың қауымдастық және бірлесе бақыланатын ұйымдардың және өзге байланысқан тараптардың төлем қабілеттілігін қамтамасыз ету мақсатымен Топ кепілдіктер беру туралы шарттарды жасасқан кезде, Топ аталған шарттарды шартты шарттар ретінде қарастырады және оларды солар сияқты есептейді. Осыған байланысты Топ тиісті кепілдіктер бойынша төлеуін жүзеге асыруы ықтимал болған

уақытқа дейін, Топ кепілдіктер шартын шартты міндеттемелер ретінде қарастырады.

(т) **Кіріс**

(i) Тауарларды сату

Тауарларды сатудан түскен кірістің шамасы берілген барлық сауда жеңілдіктер мен берулерді ескере отырып, алынған немесе алуға жататын өтеулердің шын құны бойынша бағаланады. Жеке меншік құқығымен байланысты едәуір тәуекелдер мен пайдалар сатып алушыға берілген болса, және бұл ретте тиісті өтеу алу ықтималдылығы жоғары болса, шеккен шығындар, тауарлардың ықтимал қайтарылуы сенімді бағалауға мүмкін болса және сатылған тауарлардың басқаруына қатысу тоқтатылған жағдайда, кіріс тек сол кезде танылады.

Тәуекелдер мен пайдаларды беру кезінде сату шартының нақты талабына тәуелді түрленеді. Уран, тантал, берилл өнімдерін сату кезінде тәуекелдер мен пайдаларды беру әдеттегідей DAF (шекараға дейін тауарларды жеткізу), DDU (бажды төлеусіз жеткізу), FOB (франко-борт) және (CIF) (құны, сақтандыру және кірепұл) шарттарында тиісті INCOTERMS жіктеліммен өтеді.

Электроэнергия мен су сатудан болған кіріс (бұдан әрі - "коммуналды қызметтер") сақтық қорды шегергеннен кейін алынған немесе алуға жататын өтеулердің шын құны бойынша көрсетіледі. Жеке меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен пайдалар сатып алушыға берілген болса, және бұл ретте тиісті өтеу алу ықтималдылығы жоғары болса, кіріс шамасын сенімді бағалауға мүмкін болса, ол клиентке коммуналды қызметтерді көрсеткеннен кейін ғана болады, тек сол кезде кіріс танылады.

Коммуналды қызметтерді көрсету көлемі счетчиктің көрсетуінің негізінде айқындалады. Счетчик көрсетуін Топтың Сату бөлімі ай сайын бақылайды.

(ii) Қызметтер

Қызметтерді көрсетуден болған кіріс жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемедегі есептік күннің жағдайы бойынша шарт бойынша жұмыстың аяқталған кезеңіне жататын бөлігінде танылады. Шарт бойынша жұмыстың аяқталған кезеңі келісімшартқа сәйкес жұмыстың орындалған көлемін шолу негізінде бағаланады.

(у) Өзге кірістер мен шығыстар

(i) Субсидия

Субсидия алынған және Топ субсидиямен байланысты барлық талаптарды Топтың орындайтынына орынды сенімі болған кезде, бастапқыда ол мерзімі ұзартылған кіріс ретінде танылады (шоғырландырылған қаржы жағдайы туралы есептемеде мерзімі ұзартылған субсидиялар ретінде көрсетіледі). Топтың шеккен шығысын өтеу үшін ұсынылған субсидиялар жүйелік негізде жиынтық кіріс туралы есептемеде тиісті шығыстар танылған сол кезеңдерде танылады. Активті сатып алуға арналған Топтың өтемақылық шығындарының субсидиялары осы активтің пайдалы пайдаланудың ұзақ мерзімінде жүйелік негізде тиісті активтің шотына есептелінеді.

(ii) Әлеуметтік төлемдер

Топ жарнасы жалпы қоғамның игілігіне, яғни әлеуметтік бағдарламаларға бағытталған кезде, онда ол жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарда жазылмайды және Топ қызметкерлерінің пайдасына төлем төлеумен шектелмейді, олар оны жүзеге асыру шамасына қарай жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемеде танылды.

(ф) **Қаржы кірістері мен шығыстары**

Қаржы кірістерінің құрамына инвестицияланған қаражаттар жөніндегі пайыздық кірістер (соның ішінде ИНДП бойынша), дивидендтік кіріс, қаржы активтерінің шын құнының өзгеруі, ОССЧПУ, сондай-ақ оң бағамдық айырма енеді. Егер Топтың экономикалық пайдаларды алу ықтималдығы жоғары болса, және кіріс шамасы тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып дұрыс анықталуы мүмкін болса, ол оны тану кезінде аталған активтің таза теңгерімділік құнына дейін қаржы активін өтеуге дейін күтілетін мерзім ішінде күтілетін болашақ ақша түсімдерінің дисконтталуының қамтамасыз етілуі осылай есептелінеді, онда пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемеде есептеген кезде танылады. Дивидендтік кіріс жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемеде танылады сол кезде, егер Топта тиісті төлемді алуға құқығы болса (егер Топтың экономикалық пайданы алуға ықтималдылығы жоғары, және кіріс шамасы дұрыс анықталуы мүмкін болса).

Қаржы шығысының құрамына қарыздар жөніндегі пайыздық шығыстар, резервтер жөніндегі дисконтты есепке алу, міндеттеме ретінде жіктелімделетін артықшылықты акциялар жөніндегі дивидендтер, теріс бағамдық айырмалар, қаржы міндеттемелерінің шын құнының өзгеруі, ОССЧПУ, сондай-ақ қаржы активтері бойынша танылған, құнсызданудан болған залалдар енеді.

Қарыз шығындарына шетелдік валютадағы қарыздарды тарту нәтижесінде пайда болған бағамдық айырмалар енеді сол шамада, олар оны пайыздық төлеуге арналған залалдарды түзету деп санаған кезде. Заем қаражаттарын тартумен байланысты барлық шығындар осындай активтердің нақты құнының құрамында көрсетілетін жіктелім активтерімен байланысты заемдық қаражаттарды қоспағанда, тиісті пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып жиынтық кіріс туралы есептемеде танылады.

Шетел валютасының айырбас бағамының өзгеруінен болған кірістер мен залалдар нетто-шамасы бойынша көрсетіледі.

(х) **Пайдаға салынатын салық шығысы**

Пайдаға салынатын салық шығысына ағымдық кезеңдегі табыс салығы және қалдырылған салық енеді. Пайдаға салынатын салық шығысына тікелей капитал құрамында танылатын баптарға жататын оның сол бөлігін қоспағанда жиынтық кірістер мен залалдар туралы шоғырландырылған есептемеде көрсетіледі, осы жағдайда сондай-ақ ол тиісті капитал құрамында танылады.

Ағымдағы табыс салығы салық мөлшерлемесінің есептік күндегі жағдайы бойынша қолданыстағы немесе шын қолданысқа енгізілген негізде, сондай-ақ өткен жылдарға арналған табыс салығын төлеу жөніндегі міндеттеме шамасының барлық түзетулері есептелінген жыл ішіндегі салық салынатын пайдаға қатысты төлеуге жататын салық сомасы болып табылады.

Қалдырылған салық салық салынатын пайдаларды есептеу үшін пайдаланатын немесе бастапқыда гудвилді тану нәтижесінде пайда болған қаржы есептемесі және салық базасы мақсатындағы теңгерімділік актив құны және міндеттемелерінің арасындағы уақытша айырмашылықтар бойынша көрсетіледі. Қалдырылған салық бизнестің бірігуі болып табылмайтын және не бухгалтерлік, не салық салынатын пайдаға әсер етпейтін мәмледегі бастапқыда активтерді немесе міндеттемелерді танумен байланысты уақытша айырмашылықтарға қатысты танылмайды. Қалдырылған салық есептік күнде қабылданған немесе шын қабылданған заңдарға сәйкес олар сторноланған кездегі уақытша айырмашылықтар бойынша қолданылуға тиіс салық мөлшерлемесі бойынша анықталады. Егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін өзара есепке алып жүргізуге заңнамалық бекітілген құқығы бар болса, және бірақ олар нетто-негізде ағымдағы салық міндеттемелері мен активтерін реттеуге ниетті бір және сол салық салынатын кәсіпорынға, не әртүрлі салық салынатын кәсіпорындарға бір және сол салық органымен өндіріп алатын табыс салығына жататын болса, онда қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері есепке алынады.

Топ уақытша айырмашылықты сторнолауды бақылауға мүмкіндігі бар және уакытша айырмашылықты сторнолау болашақта ықтимал болмайтын жағдайды қоспағанда, міндеттеме қауымдасқан кәсіпорындарындағы инвестициялармен байланысты салық салынатын уақытша айырмашылықтар бойынша танылады.

Қалдырылған салық активтері салық салынатын пайданы алу ықтималдылығы жоғары болған шамада танылады, оған қарсы уақытша айырмашылықтар іске асырылуы мүмкін. Қалдырылған салық активтерінің шамасы тиісті салық пайдаларының іске асырылуы енді ықтимал болмайтын бөлігінде төмендейді.

Дивидендтерді бөлу кезінде пайда болған қосымша табыс салығының сомасы тиісті дивидендтке ақы төлеу жөніндегі міндеттемелер танылған кезде танылады.

Қазақстанның қолданыстағы салық режиміне сәйкес өткен жылдың есептік кезеңінің корпоративтік табыс салығы бойынша нақты мәліметтердің негізінде бағаланған табыс салығының аванстық төлемін жүргізу талап етіледі. Аванстар тепе-тең төлемді ай сайын енгізу арқылы жүргізіледі. Есептік кезеңдегі салық деклорациясы салық органдарына келесі жылдың 31 наурызына дейін ұсынылады. Нақты салықты есептеу нәтижесінде қосымша ақы беріледі немесе табыс салығы бойынша қайта төлеу жүргізіледі.

(ц) **Жаңа және қайта қаралған стандарттарды қабылдау**

Шоғырландырылған қаржы есептемесіне елеулі әсер етпейтін қабылданған стандарттар

Топ 2012ж. 31желтоқсанда аяқталған бір жыл ішіндегі Топтың жыл сайынғы шоғырландырылған қаржы есептемесіне қатысты қолданысқа енген КҚЕХС Халықаралық қаржы есеп-қисап стандарттарын интерпретациялау жөніндегі комитеті (бұдан әрі – «ХҚЕСИ») шығарған мынадай жаңа және қайта қаралған стандарттар мен интерпретациялар қолданылады:

7 ҚЕХС-тегі түзетулер

«Ақпаратты ашу – қаржы активтерін беру» (2011 ж. 1 шілдеден басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты қолданылады).

Топ осы түзетулерді есептік кезеңде қолданды. Түзетулер активтерді беріп жатқан кәсіпорында қалатын мүмкін тәуекелдерді жақсы түсіну мақсатында қаржы активтерін беру туралы ақпаратты ашуды талап ету артады. Қайта қаралған стандарт «Есептік саясат, бухгалтерлік бағалаудағы өзгертулер және қателер» 8 БЕХС-ке сәйкес өткенді шолу бойынша қолданылған еді. Қайта қаралған стандарттың қағидасына сәйкес, Топ 2011 ж. 1 шілдеге дейін басталатын бір ұсынылған кезеңге қатысты аталған түзетулерге сәйкес талап етілетін ақпаратты ашуға міндетті емес. Қайта қаралған стандартты қолдану Топтың шоғырландырылған қаржы есептемесін ашуға әсер еткен жоқ, себебі Топ сондай мәмілені 2012 ж. жасаған жоқ.

Жаңа және қайта қаралған ҚЕХС – шығарылған, бірақ күшіне әлі енбеген

Аталған қаржы есептемесін бекіту күніне шығарылған, бірақ Топ алдын-ала қолданылуын жүргізбеген, әлі күшіне енбеген мынадай жаңа стандарттар және интерпретациялар бар:

(i) «Қаржы құралдары» (2010 ж. қайта қарау нәтижесінде) [3] 9 ҚЕХС;
(ii) «Шоғырландырылған қаржылық есептеме» [1] 10 ҚЕХС;
(iii) «Бірлескен қызмет туралы келісім» [1] 11 ҚЕХС;
(iv) «Басқа кәсіпорындардағы қатысу туралы ақпаратты ашу» [1] 12 ҚЕХС;
(v) «Шын құнын бағалау»[1] 13 ҚЕХС;
(vi) «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу»[1] 7 ҚЕХС-ға түзетулер;
(vii) «Қаржы құралдары» 9 ҚЕХС және «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» 7 ҚЕХС-ға түзетулер – 9 ҚЕХС-тың міндетті күшіне ену күні және өтпелі қағида [3];
(viii) 10 ҚЕХС , 11 ҚЕХС, 12 ҚЕХС-ға түзетулер: өтпелі қағида[1];
(ix) «Қызметкерлерге сыйақы» 19 БЕХС (2011 ж. қайта қарау нәтижесінде) — еңбек қызметінің

аяқталуы бойынша сыйақыларды есепке алуға қатысты түзетулер [1];

(x) «Жеке қаржы есептемесі» 27 БЕХС (2011 ж. қайта қарау нәтижесінде) [1];

(xi) «Тәуелді және бірлескен кәсіпорындардағы жұмсалым» 28 БЕХС (2011 ж. қайта қарау нәтижесінде) [1];

(xii) «Қаржы құралдары: ақпаратты ұсыну – қаржы активтерін және қаржы міндеттемелерін есепке алу»[2] 32 БЕХС;

(xiii) ҚЕХС-ке түзетулер: 2009-2011 жж. кезеңдеріндегі ҚЕХС-ті жақсарту жөніндегі жыл сайынғы жоба [1];

(xiv) «Өндіру этапында кен орнын ашық әзірлеу барысында төбе жұмысына арналған шығындар»[1] 20 ПКИ-ға интерпретациялау .

[1] 2013 ж. 1 қаңтардан бастап және содан кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты қолданылады.
[2] 2014 ж. 1 қаңтардан бастап және содан кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты қолданылады.
[3]2015 ж. 1 қаңтардан бастап және содан кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты қолданылады.

Топ жаңа және қайта қаралған стандарттар мен жаңа интерпретацияларды олар күшіне енген күннен бастап қолданатын болады. Егер өзгесі төмен келтірілген ескертпелерде көрсетілмесе, онда «Есептік саясат, бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер және қателер» 8 ҚЕХС жаңа және қайта қаралған стандарттардың ретроспективтік қолдануды талап етеді.

2009 ж. қарашада шығарылған «Қаржы құралдары» 9 ҚЕХС-сі қаржы активтерінің жіктелімі және бағалау жөніндегі жаңа талаптарды енгізеді. 2010 ж. қазанда стандартқа шығарылған түзетулер қаржы міндеттемелерін жіктелімдеу, бағалау және тануды тоқтату жөніндегі талапты енгізеді. 9 ҚЕХС-тың негізгі талаптары:

- «Қаржы құралдары: тану және бағалау» 39 БЕХС-тың анықтамасына сәйкес барлық көрсетілген қаржы активтері бастапқы танудан кейін не амортизациялық, не шын құны бойынша бағалануға тиіс. Атап айтқанда, бизнес-моделі шеңберінде ұсталынатын борыштық құралдар (оның мақсаты көрсетілген шарттардағы ақша ағындарын алу болып табылады, және осындай ақша ағындар негізгі соманы және оның пайыздарын тек төлеуге енгізіледі) келесі есептік кезеңдердің аяғында амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Өзге барлық борыштық құралдар және құнды үлес қағаздар келесі есептік кезеңдердің аяғында шын құны бойынша бағаланады. Бұдан басқа, 9 ҚЕХС-ке сәйкес заңды тұлғалар кіріс және залал құрамындағы тек дивиденд кірістерін өзге жиынтық кірістерде көрсете отырып, саудаға арналмаған үлестік инвестициялардың шын құнындағы содан кейінгі өзгерістерді ұсынуға қайтарылмайтын таңдауды жасауы мүмкін.
- Атап айтқанда, егер өзге жиынтық кіріс құрамындағы міндеттемелер жөніндегі кредиттік тәуекелдің өзгеруіне әсер етуін тек тануы кіріс және залалдағы есептік дисбалансының құрылуына немесе артуына әкелетін болса, 9 ҚЕХС-ке сәйкес ОССЧПУ-ға қарайтын қаржылық міндеттемелер бойынша аталған міндеттемелер бойынша кредиттік тәуекелдің өзгеруімен байланысты қаржы міндеттемелердің шын құнының өзгерулер сомасы өзге жиынтық кірістерде танылады. Қаржы міндеттемесінің кредиттік тәуекелмен байланысты шын құнының өзгеруі ақырында кіріс пен залалға режіктелімделмейді. Бұрын 39 БЕХС-ке сәйкес, ОССЧПУ ретінде белгіленген қаржы міндеттемелерінің шын құны өзгеруінің барлық сомасы кіріс және залал құрамында танылады.

Топ 9 ҚЕХС-ті қолдану Топтың қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелері есептемеде ұсынылған көрсеткіштерге әсер етуі мүмкін деп күтеді.

2011 ж. мамырда 10 ҚЕХС, 11 ҚЕХС, 12 ҚЕХС, 27 БЕХС-ті (2011 ж. редакцияда) және 28 БЕХС-ті (2011 ж. редакцияда) қоса отырып, шоғырландыру, бірлескен қызмет, ассоциаланған компаниялар және ақпаратты ашу жөніндегі бес стандарттан тұратын топтамалар жарияланған еді.

Осы бес стандарттан тұратын негізгі талаптар төменде жазылған.

«Шоғырландырылған қаржы есептемесі» 10 ҚЕХС шоғырландырылған қаржы есептемесіне жататын «Шоғырландырылған және жеке қаржы есептемесі» 27 БЕХС бөлігін ауыстырады. «Арнаулы міндеттегі компанияларды шоғырландыру» 12 ПКИ 10 ҚЕХС күшіне енгеннен кейін күшін жояды. 10 ҚЕХС-ке сәйкес шоғырландыруға тек бір ғана негіз бар - ол бақылаудың бар болуы. Бұдан басқа, 10 ҚЕХС-та үш элементтен тұратын бақылаудың жаңа анықтамасы бар: (а) инвестициялау объектісі –кәсіпорынға қатысты билік өкілеттілігі; (б) инвестициялау объектісі –кәсіпорын қызметінің өзгермелі нәтижесінің құқығы/тәуекелі; және (в) өзгермелі нәтижеге әсер ету үшін билік өкілеттілігін пайдалану мүмкіндігі. Кең көлемде басшылық ету қиын жағдайларды шешу үшін 10 ҚЕХС-ке қосылған еді.

«Бірлескен қызмет туралы келісім» 11 ҚЕХС-і «Бірлескен кәсіпорындарға жұмсалымдарды есепке алу» 31 БЕХС-пен ауыстырылсын. 11 ҚЕХС екі және одан да көп тараптармен бақыланатын бірлескен қызметті қалай дұрыс жіктелімдеу керек туралы мәселені қарастырады. «Бірлесіп бақыланатын кәсіпорындар – бірлесіп қызмет қатысушыларының ақшалай емес салымдары» 13 ПКИ жарамсыз деп жарияланатын болады, себебі 11 ҚЕХС күшіне енген кезден бастап, ол осы стандарты ауыстырады. Бірлескен қызмет туралы келісім 11 ҚЕХС-ке сәйкес бірлескен қызмет жөніндегі тараптардың құқығы мен міндеттемелеріне байланысты не бірлескен операциялар ретінде, не бірлескен кәсіпорындар ретінде жіктелімделеді. Салыстыру үшін, 31 БЕХС бойынша бірлескен қызмет туралы келісімнің үш түрі бар: бірлесе бақыланатын кәсіпорындар, бірлесе бақыланатын активтер және бірлесе бақыланатын операциялар. Қосымша ретінде, 11 ҚЕХС-ке сәйкес бірлескен кәсіпорындар үлестік қатысу әдісімен, ал 31 БЕХС-ке сәйкес бірлескен кәсіпорындар үлестік қатысу әдісі ретінде де, сондай-ақ үйлесімді шоғырландыру әдісімен де есептелінуі тиіс.

«Басқа кәсіпорындардағы үлестік қатысу туралы ақпаратты ашу « 12 ҚЕХС ақпаратты ашу және бірлескен қызмет туралы келісімдері бар еншілес және тәуелді кәсіпорындарда, және немесе шоғырландырылмаған құрылымдалған кәсіпорындарда үлестік қатысулары бар кәсіпорындарға қолданылатын стандарт болып табылады. 12 ҚЕХС-ке сәйкес ақпаратты ашуға арналған талап қолданыстағы стандарттарға қарағанда әлдеқайда кең.

ХҚЕС 10, 11 және 12 түзетулер осы стандарттарды алғашқы қолдану кезінде айқындалған ауыспалы ережелерді анықтау үшін 2012 жылғы маусымда шығарылған.

Осы бес стандарттар, ауыспалы ережелерге қатысты түзетулермен қоса, осы стандарттарды бір уақытта қолдану шартымен мерзімнен ерте қолдану мүмкіндігімен 2013 жылғы 1 шілдесінен немесе кешірек басталған жылдық есеп беру кезеңдер үшін күшіне енеді.

Қазіргі кезде Топ басшылары бес стандарттар пакетінің қаржылық есеп-қисапқа қолдану ықпалын бағалап жатыр.

«Әділ құнын бағалау» ХҚЕС 13

ХҚЕС 13 әділ құнына бағалауды жүргізуге және ХҚЕС бойынша есеп-қисапты дайындау кезінде тиісті ақпаратты ашуға қойылатын талаптардың бірегей көзі болып табылады. Стандарт әділ құнының атауын береді, оны бағалау үшін бірегей әдісін белгілейді, және әділ құнын бағалау бойынша ақпаратты ашуды талап етеді. ХҚЕС 13 қолданудың кең спектрі бар: оны
бір уақытта қаржылық инструменттер үшін де, және, басқа қолданылатын ХҚЕС әділ құнын бағалауды талап ететін немесе рұқсат ететін қаржылық инструменттер емес үшін де қолнанылады және әділ құнын бағалау бойынша ақпаратты ашуда қолданылады, бұған белгілі бір жағдайлар кірмейді. Негізінде, ХҚЕС 13 бойынша ақпаратты ашу талаптар, қолданыстағы стандарттарға қарағанда, кеңінен қойылады.
Мысалы, әділ құнының үшдеңгейлі иерархиясында негізделген ақпаратты сапалы және санды ашу, «Қаржылық инструменттер: Ақпаратты ашу» ХҚЕС 7 сәйкес қаржылық инструменттері үшін ғана талап етілетін осы уақытта ХҚЕС 13 арқылы, оның қолдану ықпалына жататын барлық активтер мен міндеттемелерді өтеу үшін, кеңейтілетін болады.

ХҚЕС 13 2013 жылғы 1 шілдесінен немесе кешірек басталған жылдық есеп беру кезеңдер үшін, мерзімнен ерте қолдану мүмкіндігімен, қолданылады. ХҚЕС 13, оның алғашқы қолдануы болатын жылдық кезеңнің басында перспективті қолданылуы мүмкін. ХҚЕС 13 сәйкес ақпаратты ашу аталған стандарты бастапқы қолдану күнінен дейінгі салыстырмалы кезеңдер үшін талап етілмейді.

Жаңа стандартты қолдану шоғырландырылған қаржылық есеп-қисаптағы ақпаратты егжей-тегжей ашылуына әкеледі деп Топ болжамдайды.

"Қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін және тиісті ашылуын есепке алу» 7 ҚЕХС-ке және 32 БЕХС-ке түзетулер.

32 БЕХС-ке түзетулер қаржы активтері мен міндеттемелерін есепке алу ережелерін қолдану жөнінде түсініктеме береді. Атап айтқанда, «есепке алуға арналған қолданыстағы, заң түрінде орындалатын құқық» сөз орамынының мағынасын түсіндіреді; сөз орамының мағынасы ««есепке алуға арналған қолданыстағы, заң түрінде орындалатын құқық».

7 ҚЕХС-ке түзетулер есепке алуға жүргізілген барлық қаржы құралдарын, сондай-ақ есепке алу және ұқсас шарттар туралы негіздемелік келісімге таратушы қаржы құралдары үшін тиісті келісімдердің (кепілзат жөніндегі талаптар) ашуын талап етеді.

7 ҚЕХС-ке түзетулер 2013 ж. 1 қаңтардан басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты жұмыс істейді. Ашылуы барлық өткен кезеңдер бойынша ұсынылуы тиіс. Сондай-ақ 32 БЕХС-ке түзетулер стандартқа өткенді шолуды қолдана отырып, 2014 ж. 1 қаңтардан басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты жұмыс істейді.

Топ 7 және 32 ҚЕХС стандартарына түзетулерді қолдану шоғырландырылған қаржы есептемесіндегі қаржы активтері мен міндеттемелерін есепке алу, олардың егжей-тегжейлі ашылуына әкеледі деп есептейді.

«Қызметкерлерге сыйақы» **19 БЕХС-ке түзетулер** – белгіленген төлем төлеу және қызметтен босағанда алатын жәрдемақымен зейнеткерлік бағдарламаны тану мен бағалауға, сондай-ақ қызметкерлерге кез-келген сыйақыларға қатысты ашылуларына көзқарасты едәуір өзгертеді. Қайта қаралған стандарт белгіленген төлем төлеуі бар зейнеткерлік жоспардың таза міндеттемелерінің (активтерінің) кез-келген өзгерулерін дереу тануын талап етеді. Бұл ретте, қызметкерлерге көрсетілген қызметтердің құны және таза пайыздық шығысы пайдалар және залалдар туралы есептемеде, ал міндеттемелерді қайта бағалау – өзге жиынтық кірісте көрсетіледі.

Топ басшыларының ойынша, осы түзетулер Топтың қаржы есептемесіне елеулі әсер етпейді.

2012 ж. мамырда шығарылған ҚЕХС-тің 2009-2011 жж. арналған жыл сайынғы жақсаруы

Өзгертулерге қолданыстағы ҚЕХС-тің бірқатар өзгертулері енеді. Өзгерістер 2013 ж. 1 қаңтарынан басталатын жылдық есептік кезеңдер үшін шын болып табылады. 8 БЕХС-ке сәйкес өткенге шолуды қолдану талап етіледі. ҚЕХС түзетулеріне енеді:

- «Негізгі құрал-жабдықтар» 16 БЕХС-ке түзетулер; және
- «Қаржы құралдары: ақпаратты ұсыну» 32 БЕХС-ке түзетулер.

16 БЕХС түзетулері қосалқы бөлшектер, белгісіз жабдық және қызмет көрсететін жабдықтар, яғни олар негізгі құрал-жабдықтарды тану өлшемдерін қанағаттандырған, немесе кері жағдайда олар тауарлық-материалдық қорлар ретінде көрсетілген кезде негізгі құрал-жабдықтар ретінде жіктелімделуге тиіс деп түсіндіреді. Топ стандартқа осы түзетулерді қолдану шоғырландырылған қаржы есептемесіне әсер етеді деп күтеді. Қазіргі кезде Топ шоғырландырылған қаржы есептемесіне өзгертілген стандарттың әсерін бағалап жатыр.

32 БЕХС-ке түзетулер үлестік құралдар иелерінің бөлісуіне және үлестік құнды қағаздары бар операциялар бойынша мәміле шығысына жататын табыс салығы «Табыс салығы» 12 БЕХС-ке сәйкес есепке алынуы тиіс деп түсіндіреді. Топ 32 БЕХС стандартына түзетулерді қолдану Топтың шоғырландырылған қаржы есептемесіне елеулі әсер етеді деп күтпейді.

«Өндіру кезегінде кен орнын ашық әзірлеу барысында аршылым жұмыстарының шығындары» 20 КИҚЕХС-і кен орнын ашық әзірлеу барысында өндіру кезеңіндегі аршылым жұмыстар шығындарында («өндіру кезеңіндегі аршылым жұмыстары») қолданылады. Интерпретацияға сәйкес болашақта өндірілетін кенге қолжетімділікті қамтамасыз ететін өндіру кезеңіндегі аршылым жұмыстары белгілі өлшемдерді сақтау шарты бойынша айналымнан тыс активтер (аршылым қызметімен байланысты актив) ретінде капиталдандырылады, ал қалыпты жалғасып жатқан операциялық аршылым жұмыстарының шығысы «Қорлар» 2 БЕХС-ке сәйкес есепке алынады. Аршылым қызметімен байланысты активі жұмыс істеп тұрған актив түсімдері немесе жақсаруы ретінде есепке алынады және соңын құрамында құрылған ұқсас, материалдық немесе материалдық емес активтерге сәйкес жіктелімделеді.

20 КИҚЕХС 2013 ж. 1 қаңтардан басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты қолданылады. Өту жөніндегі арнаулы ереже КИҚЕХС-ті бірінші рет қолданатын компаниялар үшін қолжетімді. Алайда, 20 КИҚЕХС ең ерте ұсынылған кезеңдердің күнінде шегілген немесе басталғаннан кейінгі өндірістік аршылым шығындарына қатысты қолданылуы тиіс. Компания 20 КИҚЕХС-і Компанияның қаржы есептемесіне әсер етеді деп күтпейді, өйткені Компания металды алу үшін жер асты шаймалау әдісін қолданады.

4 ШЫН ҚҰНЫН АНЫҚТАУ

Көп жағдайларда Топтың есеп саясатының ережесі және ақпаратты ашу ережесі қаржылық, сонымен қатар қаржылық емес активтер мен міндеттемелердің шын құнын анықтауды талап етеді. Шын құн төменде көрсетілген әдістерді пайдалана отырып ақпаратты бағалау және/немесе ашу мақсаты үшін анықталады. Актив немесе міндеттемелердің шын құнын анықтау процесінде жасалған рұқсат туралы қосымша ақпарат осы активке немесе міндеттемеге тиесілі ескертпелерде ашылады.

(a) Үлестік және борыштық құнды қағаздардағы инвестициялар

Борыштық құралдардың шын құнының ең жақсы растауы актив нарығындағы белгіленген бағалар болып табылады. Егер қаржы құралдарының нарығы активті болып табылмаса, онда Топ бағалау әдісін пайдалана отырып шын құнын белгілейді. Бағалау әдісін қолданудың мақсаты тәуелсіз тараптар арасындағы қалыпты іскерлік ойлармен дәлелденген айырбасты жасаған кезде, өлшем күніндегі операциялар бағасының қандай екенін анықтауда тұрады. Бағалау тәсілдеріне тәуелсіз, жақсы хабардар болған, осындай операцияларды жасауға тілегі бар тараптар арасында жақында болған нарық операциялары туралы ақпаратты пайдалану, осындайлар бар болған кезде басқа практикалық ұқсас құралдардың ағымдағы шын құнымен салыстыру, опционның дисконтталған ақшалай ағындарын және бағалау үлгілерін талдау енеді. Егер құрал бағасын анықтау үшін нарық қатысушылары кең пайдаланатын бағалау әдісі бар болса, және осы әдіс нақты нарықтық операциялар негізінде алынған бағалаудың сенімді есептесу бағалауын қамтамасыз ететінің көрсетсе, онда кәсіпорын осы әдісті қолданады. Таңдалған бағалау әдісі нарықтық бастапқы мәліметтерді барынша пайдаланады. Бағалау әдісіне бағаны белгілеу кезінде нарық қатысушылары есептейтін барлық факторлар енеді, және қаржы құралдарының баға құралымының көпшілік мақұлдаған экономикалық әдістемесіне сәйкес болады. Топ

бағалау әдісін дүркін-дүркін салыстыра тексереді және осындай құралдармен ағымдағы бақыланатын нарық операцияларындағы бағалар туралы ақпаратты пайдалана (яғни модификациялаусыз және өзгертулерді енгізусіз), немесе бақылауда бар нарық мәліметтеріне сүйене отырып оның дұрыстығын тксереді.

Белсенді нарықтағы белгіленбеген нарық бағасының үлестік құралдарын инвестициялау, сондай-ақ өзіндік құны бойынша бағалануға тиіс осындай белгіленбеген үлестік құралдарды жеткізу арқылы жүргізілуге тиіс есептесудің туынды құралдарымен байланысты оның шын құнын сенімді бағалау мүмкін емес.

(б) Саудалық және өзге дебиторлық пен кредиттік берешек

Ұзақ мерзімді саудалық және өзге дебиторлық пен кредиттік берешектердің шын құны есептік күн жағдайының нарықтық пайыздық мөлшерлемесі бойынша дисконтталған ақшалай қаражаттардың болашақ ағындарының келтірілген құнымен бағаланады.

Саудалық және өзге дебиторлық берешектердің ағымдағы бөлігі сақтық қордан күмәнді борыштардың құнсыздануын шегергеннен кейінгі өзіндік құны бойынша есептелінеді және ол оның қысқа мерзімді сипатына қарай шамамен алғандағы шын құнына тең болады.

(в) Туынды емес қаржы міндеттемелері

Ақпараты ашу мақсаттары үшін айрықша анықталатын шын құны есептік күннің жағдайы бойынша нарықтық сыйақы мөлшерлемесімен дисконтталған негізгі сомасы және сыйақысының болашақ ақшалай қаражаттар ағындарының келтірілген құнын бағалау негізінде есептелінеді.

5. БӨЛІКТЕМЕЛЕРІ БОЙЫНША АҚПАРАТ

Операциялық шешімдерді қабылдауға жауап беретін басшы Топ ақпаратына сүйене отырып, оны ұдайы тексеріп тұрады. Біз анықтағандай, атқарушы директор ресурстарды бөліктемелерге бөлуді және олардың жұмыстарын бағалауды жүргізеді. Осымен, 8 ҚЕХС-ке сәйкес Топтың есептік алты бөліктемесі мынадай түрде көрсетілген:

Уран өнімі	-	Уран өндіру, уран өнімін өңдеу және сату.
Берилл өнімі	-	Бериллден жасалған бұйымдарды, сондай-ақ ғылыми зерттеулер мен әзірлемелерді шығару және сату.
Танталл өнімі	-	Танталлдан жасалған бұйымдарды, сондай-ақ ғылыми зерттеулер мен әзірлемелерді шығару және сату.

Энергияресурстары	-	Электроэнергияны, жылу энергиясын және суды өндіру және сату.
Баламалы энергетикаға арналған жабдық	-	Баламалы энергетикаға арналған жабдықты шығару және сату.
Өзге операциялар	-	Өзге өнімдерді шығару мен сату және негізгі өндіріс үшін қызметтерді көрсету.

Төменде Топтың есептік бөліктемелері жөніндегі ақпараттар берілген. Бөліктемеаралық сатулар қолданыстағы нарықтық бағалар бойынша жүргізіледі. Есептік бөліктемелердің есеп саясаты Топтың есеп саясатына сәйкес 3-ескертпеде жазылған. Бөліктемелік пайда басшылық өзінің бизнесін басқару үшін пайдаланатын фактор болып табылады және ол әрбір бөліктемелеп алынатын жалпы пайданы көрсетеді. Осы көрсеткіш басқарушы директорға ресурстарды бөлу және бөліктемелер іс-әрекетінің нәтижесін бағалау мақсатындағы есеп-қисабында көрсетіледі.

(а) Бөліктемелердің кірісі және нәтижесі

Төменде 2012 ж. есептік бөліктемелер бойынша Топ кірістері мен нәтижесінің талдауы келтірілген:

	Уран өнімі	**Берилл өнімі**	**Танталл өнімі**	**Энергияресурстары**	**Баламалы энергетикаға арналған жабдық**	**Басқалары**	**Элиминация**	**Шоғырландыру**
	мың теңге	**мың теңге**	**мың теңге**	**мың теңге**	**мың теңге**	**мың теңге**	**мың теңге**	**мың теңге**
Кіріс								
Сыртқы сату	235,306,985	7,956,613	10,370,976	34,062,479	706,093	33,342,918	-	321,746,064
Бөліктемеаралық сату	-	-	-	-	-	28,105,501	(28,105,501)	-
Жиынтық кіріс	**235,306,985**	**7,956,613**	**10,370,976**	**34,062,479**	**706,093**	**61,448,419**	**(28,105,501)**	**321,746,064**
Бөліктеме нәтижесі	**64,466,256**	**843,800**	**1,416,421**	**3,758,594**	**(646,764)**	**11,310,753**	**(3,309,920)**	**77,839,140**
Сату шығыстары								(3,590,108)
Әкімшілік шығыстар								(24,416,043)
Қаржы кірістері								3,820,825
Қаржы шығыстары								(13,046,433)
Теріс бағамдық айырма								(2,745,934)
Қауымдастықтырылған және бірлесе бақыланатын кәсіпорындар пайдасындағы үлес								32,370,205
Басқадай кірістер								422,714
Басқадай шығыстар								(8,378,303)
Салық салғанға дейінгі пайда								**62,276,063**

Төменде 2011 ж. есептік бөліктемелер бойынша Топ кірістері мен нәтижесінің талдауы келтірілген:

	Уран өнімі	**Берилл өнімі**	**Танталл өнімі**	**Энергияресурстары**	**Баламалы энергетикаға арналған жабдық**	**Басқалары**	**Элиминация**	**Шоғырландыру**
	мың теңге	**мың теңге**	**мың теңге**	**мың теңге**	**мың теңге**	**мың теңге**	**мың теңге**	**мың теңге**
Кіріс								
Сыртқы сату	249,616,464	7,791,351	6,404,787	30,578,856	245,509	27,314,201		321,951,168
Бөліктемеаралық сату	-	-	-	-		16,514,936	(16,514,936)	
Жиынтық кіріс	**249,616,464**	**7,791,351**	**6,404,787**	**30,578,856**	**245,509**	**43,829,137**	**(16,514,936)**	**321,951,168**
Бөліктеменің нәтижесі	**73,731,027**	**852,360**	**1,158,871**	**5,099,592**	**37,835**	**9,614,607**	**(3,902,610)**	**86,591,682**
Сату шығыстары								(3,107,813)
Әкімшілік шығыстар								(17,080,916)
Қаржы шығыстары								5,466,166
Оң бағамдық айырма								
								(11,983,154)
Қаржы шығыстары								(410,882)
								43,715,606
Басқадай кірістер								573,335
Басқадай шығыстар								(6,949,489)
Салық салғанға дейінгі пайда								**96,814,535**

Бөліктетеме жұмысының нәтижесін мониторингілеу және бөліктемелердің арасында ресурстарды бөлу мақсаты үшін:

- қауымдастықтырылған және бірлесе бақыланатын кәсіпорындарын, қаржы активтерін және қалдырылған салық активтерін инвестициялаудан басқа барлық активтер есептік бөліктемелердің арасында бөлінеді; және
- қаржы міндеттемелері, ағымдағы және мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері, және өзге міндеттемелерден басқа барлық міндеттемелер есептік бөліктемелерге бөлінеді.

(б) Бөліктемелік активтер

	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Уран өнімі	349,068,578	291,942,293
Берилл өнімі	5,210,888	5,670,804
Танталл өнімі	8,747,109	7,710,041
Энергияресурстары	25,352,874	22,689,893
Баламалы энергетикаға арналған жабдық	27,335,607	3,059,938
Басқалары	39,474,468	26,882,019
Элиминациялар	(31,422,592)	(6,035,539)
Бөліктемелік активтердің жиынтығы	423,766,932	351,919,449
Бөлінбеген активтер	233,367,440	259,740,645
Шоғырландырылған активтер	**657,134,372**	**611,660,094**

(в) Бөліктемелік міндеттемелер

	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Уран өнімі	134,996,837	110,950,765
Берилл өнімі	412,071	451,178
Танталл өнімі	691,712	613,423
Энергияресурстары	7,002,573	4,771,454
Баламалы энергетикаға арналған жабдық	7,751,676	145,907
Басқалары	7,437,457	2,085,121
Элиминациялар	7,112,115	22,464,129
Бөліктемелік міндеттемелердің жиынтығы	165,404,441	141,481,977
Бөлінбеген міндеттемелер	114,373,700	122,321,051
Шоғырландырылған міндеттемелер	**279,778,141**	**263,803,028**

(г) Географиялық ақпарат

Географиялық орналасуы бойынша сыртқы клиенттерден түскен кіріс:

	Сыртқы клиенттерден түскен кіріс	
	2012 ж. мың теңге	**2011 ж. мың теңге**
Қытай	113,957,846	123,984,121
Қазақстан	66,784,846	62,474,479
Франция	32,890,692	14,168,926
Америка Құрама Штаттары	25,308,680	6,415,808
Жапония	25,269,680	33,769,990
Индия	17,916,448	6,608,503
Ресей	13,559,861	51,729,319
Оңтүстік Корея	12,558,997	13,666,382
Германия	6,090,565	6,112,012
Швейцария	5,776,308	31,298
Бельгия	1,289,416	1,295,852
Австрия	258,881	359,008
Басқалары	83,844	79,578
Аргентина	-	1,255,892
	321,746,064	321,951,168

(д) Басқа бөліктемелік ақпарат

Төменде барлау және бағалау активтерін, негізгі құрал-жабдықтар және осы кезеңдерге есептелінген жер қойнауын пайдалану мен материалды емес активтер құқығын амортизациялауды өндіріске дайындау үшін шығын тозуы көрсетілген:

	Тозу және амортизациялау	
	2012 ж. мың теңге	**2011ж. мың теңге**
Уран өнімі	16,646,736	13,459,453
Берилл өнімі	166,845	226,840
Танталл өнімі	280,070	308,413
Энергияресурстары	2,327,461	2,204,719
Баламалы энергетикаға арналған жабдық	260,292	15,488
Басқалары	1,479,998	1,194,828
	21,161,402	**17,409,741**

Төменде сатудың өзіндік құнында көрсетілген жоғарыда аталған тозу мен амортизациялаудың бөлігі көрсетілген:

	Тозу және амортизациялау	
	2012 ж. мың теңге	**2011 ж. мың теңге**
Уран өнімі	16,326,605	12,943,900
Берилл өнімі	106,303	130,978
Танталл өнімі	178,443	178,078
Энергияресурстары	2,123,746	2,031,407
Баламалы энергетикаға арналған жабдық	115,175	188
Басқалары	1,138,168	940,535
Элиминациялар	(1,671,350)	(1,070,284)

	18,317,090	**15,154,802**

Жоғарыда көрсетілген тозу мен амортизациядан басқа 3,568,731 мың теңге (2011 ж.: 1,177,104 мың теңге) сомасына құнсызданудан, соңын ішінде 2,622,507 мың теңге сомасына негізгі құрал-жабдықтарға қатысты болған залалдар танылды (18-ескертпе). Құнсызданудан болған осы залалдар мынадай есептік бөліктемелерге жатқызылды:

	Құнсыздану	
	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Уран өнімі	511,409	430,333
Берилл өнімі	15,609	93,383
Танталл өнімі	26,202	126,964
Баламалы энергетикаға арналған жабдық	585,960	410,374
Басқалары	2,429,551	116,050
	3,568,731	**1,177,104**

	Ұзақ мерзімді активтерді молайту	
	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Уран өнімі	17,150,102	47,969,950
Берилл өнімі	244,074	409,264
Танталл өнімі	409,707	556,436
Энергияресурстары	3,111,514	1,627,700
Баламалы энергетикаға арналған жабдық	19,193,015	11,582,837
Басқалары	11,085,456	3,547,727
	51,193,868	**65,693,914**

6 БИЗНЕСТІ САТЫП АЛУ, ИНВЕСТИЦИЯЛАРДЫ ЖӘНЕ ИЕЛІКТІҢ БАҚЫЛАНБАЙТЫН ҮЛЕСІН ІСТЕН ШЫҒАРУ

Осы шоғырландырылған қаржы есеп-қисабына мынадай еншілес кәсіпорындар енеді:

		31.12.2012	31.12.2011
	Тіркелген ел	Иеліктің үлесі	Иеліктің үлесі
«МАЭК – Қазатомөнеркәсіп» ЖШС	Қазақстан	100%	100%
«Тау-кен компаниясы» ЖШС	Қазақстан	100%	100%
«Қазатомөнеркәсіп-Демеу» ЖШС	Қазақстан	90%	90%
«Байланыс» ЖШС	Қазақстан	100%	100%
«Тайқоңыр» АҚ	Қазақстан	-	100%
«Қорған Қазатомөнеркәсіп» ЖШС	Қазақстан	100%	100%
«Аппақ» ЖШС	Қазақстан	65%	65%
«Семізбай –U» ЖШС	Қазақстан	51%	51%
«Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ	Қазақстан	90%	90%
«Волковгеология» АҚ	Қазақстан	90%	90%
«Жоғары технологиялар институты» ЖШС	Қазақстан	100%	100%
«Қызылту» ЖШС	Қазақстан	76%	76%
«SARECO» БК» ЖШС	Қазақстан	51%	51%
«Экоэнергомаш» ЖШС	Қазақстан	100%	100%

«Кварц» ЖШС	Қазақстан	100%	100%
«Kaz Silicon» МК» ЖШС	Қазақстан	100%	100%
«Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС (Bergstein LLP Construction)	Қазақстан	100%	100%
«Astana Solar» ЖШС	Қазақстан	100%	100%
«Сирекметалды компания» КТ» БК» ЖШС	Қазақстан	51%	51%
«Орталық» ЕК» ЖШС	Қазақстан	100%	100%
«Қазақстандық ядорлық университеті» ЖШС	Қазақстан	100%	-

«SARECO» БК» ЖШС

«SARECO» БК» ЖШС қатысушылары 2012 ж. шілде және қыркүйек айларында Серіктестіктің жарғылық капиталына жалпы сомасы 2,940,000 мың теңгеге (2011 ж.: 1,953,000 мың теңге) қосымша жарна салды. Әріптестердің жарнасы олардың үлестік қатысуларына барабар, тиісінше осы жарнаның нәтижесінде үлестік қатысуларында өзгерістер болған жоқ.

«Экоэнергомаш» ЖШС

Компания 2011 ж. маусым айында «ЭкоЭнергоМаш» ЖШС-тің жарғылық капиталына 800,000 мың теңге сомасында қосымша жарна салды.

«Қазатомөнеркәсіп – Демеу» ЖШС

Компания 2012 ж. қаңтар, тамыз және қыркүйек айларында «Қазатомөнеркәсіп - Демеу» ЖШС-тің жарғылық капиталына 2,068,800 мың теңге (2011 ж.: 1,000,000 мың теңге) сомасында қосымша жарна салды. Жарна үлестік қатысулар құрылымының өзгеруіне әкелген жоқ, өйткені Серіктестіктің Жарғысына сәйкес жарғылық капиталына қосымша жарнаны салу дауыс беруші үлес мөлшерінің өзгеруіне әкелмейді.

«Bergstein construction» ЖШС/ «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС

Компания 2011 ж. қараша айында «Bergstein Construction» ЖШС-тің 100% қатысу үлесін 3,294,781 мың теңгеге сатып алды және серіктестіктің жарғылық капиталына 191,793 мың теңге жарна салды. Серіктестік қызметінің негізгі түрлері күндей сапасы бар кремнииді, кремнии тілімшелерін және фотоэлектрлі тілімшелерді өндіріп шығару болып табылады.

Серіктестік 2012 ж. атауын «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС-ке ауыстырды.

«Кварц» ЖШС

Компания 2011 ж. қараша айында «Кварц» ЖШС-тің 100% қатысу үлесін 1,000 мың теңгеге сатып алды және серіктестіктің жарғылық капиталына 241,000 мың теңге сомасында жарна салды (45-ескертпе). Серіктестік қызметінің негізгі түрлері тастамыр кварцті өндіру және өңдеу, минералды шикізаттың бастапқы өңдеуі болып табылады.

«МК «Kaz Silicon» МК» ЖШС

Компания 2011 ж. қараша айында «Kaz Silicon» МК» ЖШС-тің 100% қатысу үлесін 4,750,000 мың теңгеге сатып алды және серіктестіктің жарғылық капиталына 2,508,000 мың теңге сомасында жарна салды (45-ескертпе). Серіктестік қызметінің негізгі түрлері металлургиялық және поликристалдық кремниин өндіріп шығару және сату, кремнии өндірісінің қалдықтарын өңдеу болып табылады.

«Astana Solar» ЖШС

Компания 2011 ж. желтоқсан айында 100% иелену үлесімен «Astana Solar» ЖШС еншілес ұйымын құрды және серіктестіктің жарғылық капиталына 52,000 мың теңге сомасында жарна салды. Серіктестік қызметінің негізгі түрлері күндей сапасы бар кремнииді, кремнии тілімшелерін және фотоэлектрлі тілімшелерді (ұяшықтар), фотоэлектрлі модульдерді және соңын негізінде электрлі жүйелерді шығару

болып табылады. Компания 2012 жылы «Astana Solar» ЖШС-тің жарғылық капиталына 2,132,846 мың теңге сомасында қосымша жарна салды.

«Орталык» ЕК» ЖШС

Компания 2011 ж. желтоқсан айында «Орталық» ЕК» ЖШС-тің 100 % қатысу үлесін 21,124,874 мың теңгеге сатып алды. Серіктестік қызметінің негізгі түрлері химиялық уран концентраттарын өндіру, өңдеуге және тау-дайындау жұмыстарына қызмет көрсету болып табылады.

«Сирекметалды компания» КТ БК» ЖШС

«Сирекметалды компания» КТ БК» ЖШС 2011 ж. қараша айында Компаниямен және тағы бір қатысушымен бірлескен кәсіпорын ретінде құрылған еді. Компанияның 51% иелену үлесі бар және серіктестіктің жарғылық капиталына 382,500 мың теңге сомасында жарна салды. Серіктестік қызметінің негізгі түрлері сирек және сирекжер металдарының кенорнын барлауына және сирек және сирекжер металдарының экстракциялауына техникалық-экономикалық негіздемені жүргізу болып табылады.

«Жоғары технологиялар институты» ЖШС

Компания 2012 ж. маусым айында «Жоғары технологиялар институты» ЖШС-тің жарғылық капиталына 353,703 мың теңге сомасында қосымша жарна салды.

«Байланыс» ЖШС

Компания 2012 ж. маусым айында «Байланыс» ЖШС-тің жарғылық капиталына 1,656,000 мың теңге қосымша жарна салды.

«Қазақстандық ядролық университеті» ЖШС

Компания 2012 ж. желтоқсан айында 10,553 мың теңгеге «Қазақстанадық ядролық университеті» ЖШС жарғылық капиталының қосымша 60% қатысу үлесін сатып алды, осының салдырынан Компания жарғылық капиталдың 100% қатысу үлесіне ие болды. Топ 2012 ж. желтоқсан айына дейін 40% қатысу үлесіне ие болды және осы кәсіпорын қауымдастырылған ретінде жіктелімделді. Серіктестікті сатып алудан түскен кіріс 22,280 мың теңгені құрады (45-ескертпе).

«Тайқоңыр» АҚ

2012 ж. «Тайқоңыр» АҚ таратылды.

7 КІРІС

	2012 ж. мың теңге	**2011 ж. мың теңге**
Уран өнімін сатудан түскен кіріс	235,306,985	249,616,464
Энергияресурстарын сатудан түскен кіріс	34,062,479	30,578,856
Ұңғымаларды бұрғылаудан түскен кіріс	13,349,913	8,853,018
Танталл өнімін сатудан түскен кіріс	10,370,976	6,404,787
Берилл өнімін сатудан түскен кіріс	7,956,613	7,791,351
Өңдеу қызметтерін көрсетуден түскен кіріс	7,794,390	9,335,873
Тасымалдау қызметтерінен түскен кіріс	6,693,517	5,270,197
Сатып алынған тауарларды сатудан түскен кіріс	1,854,253	279,117
Зерттеулер мен әзірлемелерден түскен кіріс	149,670	347,298
Басқалары	4,207,268	3,474,207
	321,746,064	**321,951,168**

8 ӨТКІЗУДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Шикізат және материалдар	151,887,823	154,933,623
Өңдеу және басқа қызметтер	26,772,259	26,321,803
Персонал еңбегіне ақы төлеу	26,339,270	21,579,748
Тозу және амортизациялау	18,382,644	15,154,802
Табыс салығынан басқа салықтар	13,487,058	10,758,581
Техникалық қызмет көрсету және жөндеу	2,616,552	2,218,600
Коммуналдық қызмет	1,367,706	1,522,556
Жалгерлік шығысы	393,274	488,186
Тасымалдау шығысы	256,747	300,033
Зерттеу және әзірлемелер	113,421	248,476
Басқалары	2,290,170	1,833,078
	243,906,924	**235,359,486**

9 ӨТКІЗУ ШЫҒЫСТАРЫ

	2012 ж. мың теңге	2011ж. мың теңге
Жүк тиеу, тасымалдау және сақтау шығыстары	1,841,609	1,403,857
Персонал еңбегіне ақы төлеу	709,716	598,175
Комиссиялық сыйақы	349,205	266,240
Жалдау	177,007	134,623
Шикізат және материалдар	173,108	225,970
Жүктерді сақтандыру	63,610	59,901
Жарнама және маркетинг шығыстары	62,927	62,782
Тозу және амортизациялау	49,454	42,295
Іссапар шығыстары	37,084	46,221
Кеден баждары	13,130	8,402
Табыс салығынан басқа салықтар	291	248
Басқалары	112,967	259,099
	3,590,108	**3,107,813**

10 ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Персонал еңбегіне ақы төлеу	12,804,528	11,471,815
Консультациялық, аудиторлық және ақпараттық қызметтер	2,113,436	757,536
Табыс салығынан басқа салықтар	1,606,904	968,104
Зерттеу шығыстары	1,452,822	93,869
Жалдау	936,677	491,124
Тозу және амортизациялау	926,309	665,249
Іссапар шығыстары	487,750	386,087
Шикізат және материалдар	454,916	396,607
Есептелінген сыйлықақылар	403,842	294,114
Оқытуға арналған шығыстар	391,274	287,423
Техникалық қызмет көрсету және жөндеу	325,350	203,873
Байланыс қызметтері	296,113	123,969
Банк комиссиясы	210,462	165,950
Коммуналдық қызметтер	128,951	89,897
Кеңсе тауарлары	106,205	78,969
Корпоративтік іс-шаралар	93,643	98,179
Күзет қызметтері	70,015	53,528
Сақтандыру	61,502	37,696
Өкілдік шығыстар	41,440	58,915
Басқалары	1,503,904	358,012
	24,416,043	**17,080,916**

11 ҚАРЖЫ КІРІСТЕРІ МЕН ШЫҒЫСТАРЫ

Қаржы кірістері	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Мерзімді депозиттер, талап етуге дейінгі депозиттер және ағымдағы шоттар бойынша пайыздық кіріс	1,954,767	3,651,783
Дивидендтік кіріс	1,596,623	1,606,827
Басқалары	269,435	207,556
	3,820,825	**5,466,166**

Қаржы шығыстары	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Кредиттер және қарыздар бойынша пайыздық шығыстар	6,633,835	6,310,567
Басқа қаржы міндеттемелері бойынша дисконтты босату	5,098,781	4,724,601
Сақтық қорлар бойынша дисконтты босату	701,924	494,618
Шетелдік валюталарды сатудан болған залал	115,790	80,784
Артықшылықты акциялар бойынша дивидендтік шығыстар	52,965	52,965
Басқалары	443,138	319,619
	13,046,433	**11,983,154**

12 БАСҚА КІРІСТЕР

	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Өтеусіз алынған мүлік және артылуы	253,975	128,447
Айыппұл мен өсімпұлдардан түскен кіріс	121,075	118,730
Басқалары	47,664	326,158
	422,714	**573,335**

13 БАСҚА ШЫҒЫСТАР

	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
НҚ-тың ұзақ мерзімді активтерінің құнсыздануы	2,497,107	973,602
Әлеуметтік салаға арналған шығыстар	2,041,760	887,480
Ұзақ мерзімді активтердің істен шығуынан болған залал	867,268	607,828
Демеушілік көмек және қайырымдылық	685,741	1,279,063
Өндірістің тоқтауынан болған залалдар	315,558	444,877
Қосылған құнның өтелмеген салығы(«ҚҚС»)	229,635	339,929
Қауымдастырылған ұйымдардағы инвестициялардың құнсыздануы	-	992,249
Басқалары	1,741,234	1,424,461
	8,378,303	**6,949,489**

14 ПЕРСОНАЛ ЕҢБЕГІНЕ АҚЫ ТӨЛЕУ

	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Жалақы	44,202,243	37,753,730
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударым	4,223,165	3,502,831
	48,425,408	**41,256,561**

15 ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Ағымдағы салық бойынша шығыс		
Ағымдағы жыл	11,665,737	15,432,005
Өткен жылдарда есептелінбеген	216,401	20,916
	11,882,138	**15,452,921**
Қалдырылған салық бойынша (экономия)/		
Уақытша айырмашылықтардың пайда болуы және қалпына келтіру	(1,603,099)	1,672,571
	10,279,039	**17,125,492**

Қазақстанда орналасқан компанияларға Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес белгіленетін табыс салығына салық салынады. 2011 және 2012 жж. табыс салығының мөлшерлемесі 20%-ды құрды.

Тиімді салық мөлшерлемесін салыстырып тексеру:

	2012 ж. мың теңге	%	2011 ж. мың теңге	%
Салық салуға дейінгі пайда	**62,276,063**	**100**	**96,814,535**	**100**
Қолданылатын мөлшерлеме бойынша есептелінген табыс салығы	12,455,213	20.00	19,362,907	20.00
Салықтық нәтижеден болған:				
Салық мөлшерлемесінің өзгеруі	-	-	229,060	0.24
Салық салынбайтын кіріс	(517,813)	(0,83)	(405,007)	(0.42)
Шегерілмейтін шығыстар	2,380,754	3,82	3,284,576	3.39
Трансферттік баға құралымы бойынша түзету	1,869,507	3	4,124,266	4.26
Дайын өнім бойынша маржа элиминациясы	634,639	1,02	106,597	0.11
Қауымдастырылған кәсіпорындардың нәтиже үлесі	(3,888,938)	(6,24)	(6,044,431)	(6.24)
Бірлесе-бақылайтын кәсіпорындардың нәтиже үлесі	(2,585,103)	(4,15)	(2,698,691)	(2.79)
Бұрын танылмаған салық залалдарын пайдалану	(539,407)	(0,87)	(905,147)	(0.93)
Қалдырылған салық активі ағымдағы жылдың залалдарына қатысты танылмады	253,786	0,41	50,446	0.05
Өткен жылдарда есептелінбеген	216,401	0,35	20,916	0.02
	10,279,039	**16.51**	**17,125,492**	**17.69**

16 АКЦИЯНЫҢ ПАЙДАСЫ

Акцияның базалық және ажырасылған пайдасы:

	2012 ж. теңге	2011 ж. теңге
Акцияның базалық және ажырасылған пайдасы	1,388	2,135

Топ әлеуетті ажырасылған нәтижесі бар жай акцияларды шығарған жоқ.

Топ иелеріне жатқызылатын бір жыл ішіндегі пайда және акцияның базалық және ажырасылған пайдасын есептеу үшін пайдаланатын жай акциялардың орта есеппен өлшенген саны мынадай түрде көрсетілген:

	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Компания иелеріне жатқызылатын бір жыл ішіндгі пайда	50,914,945	78,337,759
Акцияның жиынтық базалық және ажырасылған пайдасын есептеу үшін пайдаланатын пайда	**50,914,945**	**78,337,759**

	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Акцияның базалық пайдасын есептеу мақсатында жай акциялардың орта есеппен өлшенген саны	36,692,361	36,692,361

17. МАТЕРИАЛДЫ ЕМЕС АКТИВТЕР

мың теңге	**Лицензиялар және патенттер**	**Бағдарламалық қамтамасыз ету**	**Гудвилл**
Құн			
2011 ж. 1 қаңтарына	**29,280**	**380,438**	**-**
Түсім	17,401	202,011	
Бизнесті біріктіру арқылы түскен түсімдер (45-ескертпе)	22,734	4,389	10,696,216
Шығып қалу	(335)	(55,223)	
2011 ж. 31 желтоқсанына	**69,080**	**531,615**	**10,696,216**
2012 ж. 1 қаңтарына	**69,080**	**531,615**	**10,696,216**
Түсім	9,555	350,606	
Шығып қалу	(20,069)	(34,226)	(585,960)
2012 ж. 31 желтоқсанына	**58,566**	**847,995**	**10,110,256**
Құнсызданудан болған амортизациялау және залалдар			
2011 ж. 1 қаңтарына	**17,448**	**198,953**	**-**
Есептелінген амортизациялау	7,545	75,252	-
Шығып қалу	(335)	(55,073)	-
2011 ж. 31 желтоқсанына	**24,658**	**219,132**	**-**
2012 ж. 1 қаңтарына	24,658	219,132	-
Есептелінген амортизациялау	9,517	108,493	-
Шығып қалу	(669)	(31,977)	-
2012 ж. 31 желтоқсанына	**33,506**	**295,648**	**-**
Таза теңгерімділік құн			
2011 ж. 31 желтоқсанына	**44,422**	**312,483**	**10,696,216**
2012 ж. 31 желтоқсанына	**25,060**	**552,347**	**10,110,256**

Басқа матриалды емес активтердің елеулі сомасын технологиялық өндірісті әзірлеу жөніндегі жоба құны құрайды.

Гудвилл құнсыздануын тестілеу

Құнсыздануды тестілеу мақсаты үшін гудвилл мынадай генерирленген бірліктерге жатқызылды:

	2011 ж. 1 қаңтарына	Түсім	Шығып қалу	Құнсыздану	2011 ж. 31 желтоқсанына
Уран өндіру	-	10,110,256	-	-	10,110,256
Кварц өндіру	-	585,960	-	-	585,960
	-	**10,696,216**	**-**	**-**	**10,696,216**

	2012 ж. 1 қаңтарына	Түсім	Шығып қалу	Құнсыздану	2012 ж. 31 желтоқсанына
Уран өндіру	10,110,256	-	-	-	10,110,256
Кварц өндіру	585,960	-	(585,960)	-	-
	10,696,216	**-**	**(585,960)**	**-**	**10,110,256**

Гудвилдің құнсыздануы 2012 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептемеде танылған жоқ. Генерирленген бірліктердің өтелетін құны пайдаланатын құнның негізінде анықталады, оған басшылық бекіткен осы кенорынды 8-жылдық әзірлеу стратегиясын және жылына 7% дисконттау мөлшерлемесін (2011: жылына 10%) негізге ала отырып, кенорнын өндірудің есептеу көлемінің шамасына негізделген барланған қорлардың, болжамды ақшалай ағындардың бекітілген көлемі енеді. Топ салық салуға дейін басшылық бекіткен ең соңғы қаржы бюджеттерінің негізінде алынған ақшалай қаражаттар қозғалысының болжамын құрайды.

Ақшалай қаражаттарды генерирлейтін бірлік – ол ақшалай қаражаттардың түсімін қамтамасыз ететін Орталық Мыңқұдық кенорнына жер қойнауын пайдалану құқығын қоса отырып, «Орталық» ЖШС активтері және «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ-тың тау-кен активтерінің жиынтығы.

Гудвилдің өтейтін құнын есептеген кезде пайдаланатын негізгі рұқсаттар:

- өсу қарқыны 3%;
- уран құны 2012 ж. 4-тоқсанда жарияланған «Ux Consulting LLC» ресми тәуелсіз дереккөзімен келісілді;
- өндіріс көлемі Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен стратегиясы және жұмыс бағдарламасымен келісілген. Өндіріс көлемі инвестициялық ағындар бойынша болашақта активтер мен ақша жылыстауын ескере отырып, генерирленген бірліктің өндірістік қуаттылығымен келісілген;

- Генерирленген ақшалай бірліктің ағымдағы көрсеткіштері ақшалай ағындарды болжау үшін негіз ретінде алынды.

Есептеуде пайдаланған түйінді рұқсаттар, олар дисконттау мөлшерлемесі, өсу қарқыны, және өткізу бағасында мүмкін болатын өзгерістер, және кезеңнің тура шығындары болып табылады.

Басшылық өтелетін құнды есептеу негізінде жатқан түйінді рұқсаттардағы кез-келген ақылға қонымды өзгерісі құрылыс қызметінің теңгерімділік құны оның өтелетін құнының артуына әкелмейді деп есептейді.

18 НЕГІЗГІ ҚҰРАЛ-ЖАБДЫҚТАР

мың теңге	**Жер**	**Құрылыс**	**Машиналар және жабдықтар**	**Көлік**	**Ба**
2011 ж. 1 қаңтарына	**116,148**	**51,350,417**	**43,711,909**	**7,251,048**	**2,**
Түсім	52,326	3,606,446	4,330,668	1,358,027	
Аударымдар	78,097	3,703,706	2,924,000	(75,051)	
Бизнестің бірігуі арқылы түскен түсім (45-ескертпе)	4,256	5,763,350	2,272,313	194,144	
Шығып қалу	(79)	(154,778)	(760,469)	(98,923)	(
Бағамдық айырма	-	-	58	-	
2011 ж. 31 желтоқсанына	**250,748**	**64,269,141**	**52,478,479**	**8,629,245**	**3,**
2012 ж. 1 қаңтарына	**250,748**	**64,269,141**	**52,478,479**	**8,629,245**	**3,**
Түсім	13,708	786,388	6,194,227	3,592,073	
Аударымдар	-	111,323	2,279,422	17,221	
Өндіріске дайындау шығындарына аударымдар (19-ескертпе)	-	-	-	-	
Шығып қалу	(1,546)	(871,032)	(776,309)	(120,934)	(
2012 ж. 31 желтоқсанына	**262,910**	**64,295,820**	**60,175,819**	**12,117,605**	**3**
Құнсызданудан болған амортизациялау және залалдар					
2011 ж. 1 қаңтарына	-	**8,002,902**	**15,159,822**	**2,592,197**	**1,**
Есептелінген амортизациялау	-	2,892,807	5,253,201	1,065,009	
Аударымдар	-	(433,522)	(82,910)	(77,693)	
Шығып қалу	-	(75,379)	(668,771)	(83,702)	
Өткен кезеңдерде танылған құнсызданудан болған залал және құнсызданудан болған заллдарды сторнолау	-	1,464,786	121,280	(5,354)	
Бағамдық айырма	-	-	57	-	
2011 ж. 31 желтоқсанына	**-**	**11,851,594**	**19,782,679**	**3,490,457**	**1,**
2012 ж. 1 қаңтарына		**11,851,594**	**19,782,679**	**3,490,457**	**1,**
Есептелінген амортизациялау	-	3,049,814	6,163,275	1,295,659	
Шығып қалу	-	(329,019)	(700,890)	(84,392)	(
Өткен кезеңдерде танылған құнсызданудан болған залал және құнсызданудан болған залалдарды сторнолау	-	984,591	3,100	(2,757)	
2012 ж. 31 желтоқсанына	**-**	**15,556,980**	**25,248,164**	**4,698,967**	**1,**
Таза теңгерімділік құн					
2011 ж. 31 желтоқсанына	**250,748**	**52,417,547**	**32,695,800**	**5,138,788**	**1,**
2012 ж. 31 желтоқсанына	**262,910**	**48,738,840**	**34,927,655**	**7,418,638**	**1,**

Топ жақын уақытта кіріс әкелмейтін активтерге қатысты 2012 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде 2,622,507 мың теңге (2011 ж. 1,177,104 мың теңге) сомасында негізгі құрал-жабдықтар бойынша құнсыздануды есептеді.

2012 ж. құнсызданудың жалпы сомасынан 125,401 мың теңге (2011 ж.:. 203,502 мың теңге) өткізудің өзіндік құнына жатқызылды, ал 2,497,107 мың теңге басқа шығыстарға жатқызылды (2011 ж.: 973,602 мың теңге).

(а) 10,044,340 мың теңге (2011 ж.: 8,948,017 мың теңге) мөлшерінде амортизациялау жөніндегі шығыстар өнімінің өзіндік құнының құрамында, ал 49,138 мың теңге (2011 ж.: 42,039 мың теңге) мөлшерінде өткізу жөніндегі шығыс құрамында, және 801,235 мың теңге (2011 ж.: 583,169 мың теңге) мөлшерінде әкімшілік шығыс құрамында көрсетілді.

(б) Қарыз шығындары

Есептік кезеңде капиталдандырылған қарыз шығындары мынаны құрайды:

	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Қарыздың капиталдандырылған шығындары	163,585	-

2012 ж. орта есеппен өлшенген капиталдандыру мөлшерлемесі 3,15% құрады.

(в) Аяқталмаған құрылыс

Аяқталмаған құрылысқа жаңа активтерді салу және активтердің қызмет мерзімін ұзартатын жұмыс істеп тұрған негізгі құрал-жабдықтарға күрделі жөндеу жүргізу енеді. 2012 ж. едәуір өсуі автомобиль жолдарын салу және жөндеу, жаңа кеніштi, сондай-ақ жаңа зауытты салу есебінен болды.

(г) Қамтамасыз ету

2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Топтың кепілге берген мүлкі болған жоқ (2011 ж.: 3,868,936 мың теңге).

(д) Толық амортизацияланған негізгі құрал-жабдықтар

2012 ж. 31 желтоқсанындағы толық өзін амортизациялаған, бірақ әлі негізгі құрал-жабдықтарды пайдаланатын жалпы теңгерімділік құны 5,185,565 мың теңгені (2011 ж.: 1,690,180 мың теңге) құрайды.

(е) Шарттық міндеттемелер

2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша негізгі құрал-жабдықтарды сатып алу жөніндегі шарттық міндеттемелердің сомасы 12,354,562 мың теңгені (2011 ж.: 8,785,562 мың теңге) құрады.

19 ӨНДІРІСКЕ ДАЙЫНДАУ ШЫҒЫНДАРЫ

мың теңге	Кенорнын дайындау	Участкені қалпына келтіру	Ионауысты рылған шайыр	Барлығы
Құны				
2011 ж. 1 қаңтарына	**31,848,942**	**3,817,161**	**2,861,204**	**38,527,307**
Түсім	11,587,968	-	289,020	11,876,988
Есептік бағалаудағы өзгеріс	-	2,366,398	-	2,366,398
Барлау және бағалау актив құрамынан аудару (21-ескертпе)	3,756,812	65,103	166,392	3,988,307
Негізгі құрал-жабдықтар құрамынан аудару (18-ескертпе)	127,511	-	-	127,511
2011 ж. 31 желтоқсанына	**47,321,233**	**6,248,662**	**3,316,616**	**56,886,511**
2012 ж. 1 қаңтарына	**47,321,233**	**6,248,662**	**3,316,616**	**56,886,511**
Түсім	9,716,453	114,997	457,580	10,289,030
Есептік бағалаудағы өзгеріс	-	385,049	-	385,049
Барлау және бағалау актив құрамынан аудару (21-ескертпе)	357,607	-	-	357,607

Шығып қалу	(21,607)	(51)	-	(21,658)
Негізгі құрал-жабдықтар құрамынан аудару (18-ескертпе)	788,620	-	-	788,620
2012 ж. 31 желтоқсанына	**58,162,306**	**6,748,657**	**3,774,196**	**68,685,159**
Құнсызданудан болған амортизациялау және залалдар				
2011 ж. 1 қаңтарына	**14,555,939**	**177,394**	**611,816**	**15,345,149**
Амортизацияларды есептеу	6,113,794	193,093	149,198	6,456,085
2011 ж. 31 желтоқсанына	**20,669,733**	**370,487**	**761,014**	**21,801,234**
Амортизацияларды есептеу	9,345,307	333,882	264,028	9,943,217
Шығып қалу	(21,607)	(51)	-	(21,658)
2012 ж. 31 желтоқсанына	**29,993,433**	**704,318**	**1,025,042**	**31,722,793**
Таза теңгерімділік құн				
2011 ж. 31 желтоқсанына	**26,651,500**	**5,878,175**	**2,555,602**	**35,085,277**
2012 ж. 31 желтоқсанына	**28,168,873**	**6,044,339**	**2,749,154**	**36,962,366**

Бағалаудағы өзгеріс бірінші кезекте одан әрі жоюға жататын және 2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша жойылмаған, қайта бұрғылауланған ұңғымаларды, салынған құмтұндырғыштарын және басқа объектілерді ескере отырып жыл сайынғы өсетін қорытынды негізінде полигон объектілерін жою құнын қайта есептеу салдарынан болады.

20 ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ ҚҰҚЫҒЫ

мың теңге	Барлығы
Құны	
2011 ж. 1 қаңтарындағы қалдық	**1,900,253**
Түсім	22,841
Есептік бағалаудағы өзгеріс	(33,223)
Кәсіпорындарды біріктірген кезде түскен түсім (45-ескертпе)	6,518,857
Барлау және бағалау активтер құрамынан аудару (21-ескертпе)	122,591
2011 ж. 31 желтоқсанындағы қалдық	**8,531,319**
Түсім	22,288
Шығып қалу	(518)
Материалды емес активтер құрамынан аудару (17-ескертпе)	19,400
2012 ж. 31 желтоқсанындағы қалдық	**8,572,489**
Құнсыздаудан болған амортизациялау және залалдар	
2011 ж. 1 қаңтарындағы қалдық	**133,209**
Есептелінген амортизациялау	72,050
2011 ж. 31 желтоқсанындағы қалдық	**205,259**
Есептелінген амортизациялау	92,486
Шығып қалу	(518)
2012 ж. 31 желтоқсанындағы қалдық	**297,227**
Таза теңгерімділік құн	
2011 ж. 31 желтоқсанына	**8,326,060**
2012 ж. 31 желтоқсанына	**8,275,262**

21 БАРЛАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ АКТИВТЕРІ

мың теңге	Материалдық активтер	Материалды емес активтер	Барлығы
Құны			
2011 ж. 1 қаңтарына	**5,604,014**	**181,217**	**5,785,231**
Түсім	1,439,868	527,483	1,967,351
Өткізудің өзіндік құнына жатқызылған амортизациялау	(1,156,116)	(10,516)	(1,166,632)
Өндіріске дайындау шығынының құрамына аудару (19-ескертпе)	(3,988,307)	-	(3,988,307)
Жер қойнауын пайдалану құқығына аудару (20-ескертпе)	-	(122,591)	(122,591)
Негізгі құрал-жабдықтардан аудару (18-ескертпе)	223,136	-	223,136
2011 ж. 31 желтоқсанына	**2,122,595**	**575,593**	**2,698,188**
2012 ж. 1 қаңтарына	**2,122,595**	**575,593**	**2,698,188**
Түсім	1,135,718	700,757	1,836,475
Өндіріске дайындау шығынының құрамына аудару (19-ескертпе)	(357,607)	-	(357,607)
Құнсыздану	(433,867)	(497)	(434,364)
	2,466,839	**1,275,853**	**3,742,692**

2012 ж. 31 желтоқсанына

22 ҚАУЫМДАСТЫРЫЛҒАН КӘСІПОРЫНДАРЫНА ИНВЕСТИЦИЯЛАУ

Топтың қауымдастырылған кәсіпорындарында мынадай инвестициялары бар:

	Ел	2012 ж. Қатысу үлесі/ Дауыс құқығы	2012 ж. мың теңге	2011 ж. Қатысу үлесі/ Дауыс құқығы	2011 ж. мың теңге
«Бетпақ Дала БК» ЖШС	Қазақстан	30%	15,262,789	30%	15,093,411
«КАТКО БК» ЖШС	Қазақстан	49%	38,262,088	49%	45,326,938
«Уранэнергия» ЖШС	Қазақстан	45.59%	4,897,488	44.82%	4,371,545
«Қазатомөнеркәсіп СКЗ» БК ЖШС	Қазақстан	24,5%	607,149	22%	657,973
«Инкай БК» ЖШС	Қазақстан	40%	12,171,185	40%	9,614,565
«Заречное БК» АҚ	Қазақстан	49.67%	2,477,560	49.67%	2,875,543
«Росбурмаш БК» ЖШС	Қазақстан	49%	200,379	49%	171,716
«Қазақстандық ядорлық университеті» ЖШС	Қазақстан	0%	-	40%	16,180
«Қазгеомаш» ЖШС	Қазақстан	49%	44,125	-	-
«Қызылқұм» ЖШС	Қазақстан	30%	3,459,452	30%	1,559,373
«Үлбі» НПК	Қазақстан	33%	55,267	-	-
«СКЗ-U» ЖШС	Қазақстан	49%	3,163,172	49%	3,590,018
«IFASTAR» БК	Франция	49%	11,324	49%	11,179
«Үлбі Электро» ПКФ	Қазақстан	30%	-	30%	42,073
			80,611,978		**83,330,514**

«Қазгеомаш» ЖШС Компания және тағы да бір қатысушымен қауымдастырылған кәсіпорын ретінде 2012 жылы қаңтар айында құрылды. Компания 49% иелену үлесін сатып алды және серіктестіктің жарғылық капиталына 14,700 мың теңге сомасында жарна салды. Серіктестік қызметінің негізгі түрі құбыр жасау болып табылады.

«Қызылқұм» ЖШС қатысушылары Серіктестіктің жарғылық капиталына 2012 ж. сәуір айында жалпы сомасы 5,800,000 мың теңгеге, соңын ішінде Компания 1,740,000 мың теңгеге қосымша жарна салды. Әріптестердің жарналары олардың үлестік қатысуларына бара-бар, тиісінше осы жарнаның нәтижесінде үлестік қатысуда өзгеріс болған жоқ.

Топ 2012 ж. «Уранэнергия» ЖШС-тің жарғылық капиталына 761,627 мың теңге сомасында қосымша жарна салды, осы жарнаның нәтижесінде қатысу үлесі 45,59% -ға дейін өсті.

Төменде қауымдастырылған кәсіпорындардың танылмаған пайдалары мен залалдары бойынша жинақталған ақпарат ұсынылған:

	2012 ж. мың теңге	2011 ж. мың теңге
Жылдың басында	-	2,209,475
Қозғалысы:		
ТОО «Қызылқұм» ЖШС-та	-	(2,189,060)
«Заречное БК» АҚ-та	-	(20,415)
Жылдың аяғында	-	-

	31.12.2012 мың теңге	**31.12.2011 мың теңге**
Ағымдағы активтер	109,103,434	110,464,703
Ұзақ мерзімді активтер	236,426,398	205,644,599
Барлық активтер	345,529,832	316,109,302
Ағымдағы міндеттемелер	(79,207,787)	(63,197,338)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(68,145,324)	(51,602,217)
Барлық міндеттемелер	(147,353,111)	(114,799,555)
Таза активтер	198,176,721	201,309,747
Қауымдастырылған кәсіпорындардың таза активтеріндегі Топ үлесі	**80,611,978**	**83,330,514**

	2012 тыс. тенге	**2011 тыс. тенге**
Барлық ақшалай түсім	168,054,599	197,548,479
Жыл ішіндегі барлық пайда	50,638,002	78,538,819
Салықтардан кейінгі қауымдастырылған кәсіпорындар пайдасындағы Топ үлесі	**19,444,689**	**30,222,153**

23 БІРЛЕСЕ-БАҚЫЛАЙТЫН КӘСІПОРЫНДАРДЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАУ

Топтың бірлесе-бақылайтын кәсіпорындарда мынадай инвестициялары бар:

		2012 ж.		2011 ж.	
	Ел	Қатысу үлесі/ Дауыс құқығы	мың теңге	Қатысу үлесі/ Дауыс құқығы	мың теңге
«Қаратау» ЖШС	Қазақстан	50%	9,998,036	50%	11,293,526
«Ақбастау» БК АҚ	Қазақстан	50%	9,046,950	50%	6,299,839
«ЦОУ» ЖАҚ	Ресей	50%	681,552	50%	658,059
«Yingtan Ulba Shine Metal Materials Co., Ltd» АҚ	Қытай	50%	350,905	50%	341,289
«Үлбі Конверсия» ЖШС	Қазақстан	50%	30,275	50%	29,605
«УКР ТВС БК» ЖАҚ	Украина	33.33%	3,341	33.33%	3,922
«КАС» АБҚ	Германия	50%	1,976	50%	2,420
«Атом станциясы» Қазақстан-Ресей компаниясы» АҚ	Қазақстан	50%	-	50%	-
«Геотехнология» ККРУМЦ	Қырғызстан	50%	1,840	50%	1,840
«ҚазПерОксид» ЖШС	Қазақстан	50%	32,511	-	-
			20,147,386		**18,630,500**

Топ 2012 ж. «Казпероксид» ЖШС-тің 50% қатысу үлесін 5,812 мың теңгеге сатып алды және Серіктестіктің жарғылық капиталына 21,000 мың теңге сомасында жарғы салды. Осы жарнаның нәтижесінде қатысу үлесінде өзгеріс болған жоқ. Серіктестік қызметінің негізгі түрлері химиялық өнімдерді сатып алу және оны өткізу, жылжыту, ұсыну, химиялық өнімдердің маркетингісі, ҚР-да химиялық өнімдерді дамыту болып табылады.

2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Топ «Атом станциясы» Қазақстан-Ресей компаниясы» АҚ бірлесе-бақылайтын компанияның қорланған залалдағы үлесін мойындамады, ол инвестициялар құнынан 36,694 мың теңге (2011: 36,694 мың теңге) сомасына асып кетті.

Төменде бірлесе-бақылайтын кәсіпорындардың жиынтық көрсеткіштері бойынша жинақталған ақпарат ұсынылған:

	31.12.2012 мың теңге	**31.12.2011 мың теңге**
Ағымдағы активтер	25,294,424	22,191,647
Ұзақ мерзімді активтер	48,546,772	44,331,069
Барлық активтер	**73,841,196**	**66,522,716**
Ағымдағы міндеттемелер	(13,172,675)	(19,035,335)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(15,012,737)	(7,768,325)
Барлық міндеттемелер	**(28,185,412)**	**(26,803,660)**
Таза активтер	**45,655,784**	**39,719,056**
Бірлесе-бақылайтың кәсіпорындардың таза активтеріндегі Топтың үлесі	**20,147,386**	**18,630,500**

	2012 тыс. Тенге	**2011 тыс. тенге**
Барлық ақшалай түсім	64,864,401	60,570,036
Жыл ішіндегі барлық пайда	28,764,361	29,511,980
Салықтардан кейінгі бірлесе-бақылайтын кәсіпорындар пайдасындағы Топ үлесі	12,925,516	13,493,453

24 БАСҚА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар		
Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.	48,892,455	48,892,455
Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Ltd.	17,112,425	17,112,425
«Байкен U» ЖШС	1,021,590	1,021,590
Басқалары	29,714	29,714
	67,056,184	**67,056,184**

«Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.» және «Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Ltd.»-дегі инвестициялар

Компния «Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.» (бұдан әрі - «TNEH-US») және «Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Inc.»-дегі (бұдан әрі - «TNEH-UK») инвестицияларды 2007 ж. ақпан айында әрбір компанияның А жіктелімді 10% акцияларын жалпы сомасы 540,000 мың АҚШ долл. (TNEH-US-ке 400,000 мың АҚШ долл. және TNEH-UK-ке 140,000 мың АҚШ долл.) сатып алу арқылы жүзеге асырды.

TNEH-US және TNEH-UK-тегі қатысу үлесін сатып алумен бір кезде, Компания тобы «пут» опционына (бұдан әрі - «пут» опционы) келісім жасасты. Компания және «Toshiba» Корпорациясы осы «пут» опцион келісіміне қосымша ретінде 2012 жылдың соңында келісімге қол қойды, сол келісімге сәйкес Компания «пут» опционың 2018 ж. 28 ақпанына дейін қолдана алады.

«Пут» опционы Компанияға өзінің акцияларын «Toshiba» Корпорациясына бірінші 67% акцияларын 100% бастапқы сатып алу құнына тең, яғни 540,000 мың АҚШ долларына, ал қалған 33% акцияларын 90% бастапқы сатып алу құнына сатуға құқық береді, осының нәтижесінде «пут» опционының орындау құны 522,180 мың АҚШ долларына тең болады. Компания 2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша «пут» опционың пайдаланған жоқ.

TNEH-US және TNEH-UK-тегі қатысу үлесін сатып алумен бір кезде, Компания «колл» опционына (бұдан әрі - «колл» опционы) келісім жасасты. Егер АҚШ-тың шетел инвестициялар комитеті Компания бұдан әрі стратегиялық әріптес болып табылмайды деп есептесе, онда «колл» опционы «Toshiba» Корпорациясына Компаниядан TNEH-US және TNEH-UK-тегі оның акцияларын сатуға талап етуге құқық береді. Осындай жағдайда Компания акцияларының шын құнын тәуелсіз халықаралық бағалау компаниясы анықтайды. «Toshiba» Корпорациясы 2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша «колл» опционың пайдаланған жоқ.

Компания осы инвестицияларды сатуға арналған қолда бар инвестициялар ретінде жіктелімдеді, өйткені инвестицияларды ұзақ мерзімді перспективада ұстау Компания ниетін және қабілетін көрсететін ең жақсы тәсіл болып табылады. TNEH-US және TNEH-UK-тегі инвестициялар өзіндік құны бойынша есептелінеді, өйткені олар жеке компания капиталында иемдену үлесі болып табылады, және оның шын құнын дұрыс анықтау мүмкін емес.

25 САУДАЛЫҚ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Саудалық дебиторлық берешек	75,711,8	54,043,3
Байланысқан тараптардың дебиторлық берешегі	5,468,2	9,775,2
	81,180,0	63,818,5
Күмәнді борыштардың сақтық қоры	(630,82	(1,439,13
	80,549,2	**62,379,4**

Топтың кредиттік және валюталық тәуекелдерге, сондай-ақ саудалық дебиторлық берешектің құнсыздануынан болған залалдарға ықтимал болуы туралы ақпарат 42-ескертпеде көрсетілген.

26 ТҮПКІЛІКТІ БАҚЫЛАУШЫ ТАРАПҚА БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН АКТИВТЕР

Түпкілікті бақылаушы тараптың нұсқауы бойынша 2010 ж. мамыр айында Топқа әлеуметтік жоба - Астана қаласындағы Оқушылардың шығармашылық сарайын (бұдан әрі – «объект») салу жүктелді.

2011 ж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Топ 19,799,355 мың теңге сомасында объектіні салу және одан әрі салу үшін 384,637 мың теңге сомасында алдын-ала төленген аванс жөніндегі жалпы шығындарды таныды.

2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Топ 22,800,818 мың теңге сомасында объектіні салу жөніндегі жалпы шығындарды таныды. Осы шығындар қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептемеде түпкілікті бақылаушы тараппен игілікке ұсталынып отырған ағымдағы активтер ретінде танылады. 2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша объект пайдалануға берілді, сондай-ақ 2013 жылғы Астана қаласы Әкімдігінің қаулысына сәйкес, ол Астана қаласының Қаржы басқармасына беріледі деп күтіліп отыр.

27 БЕРІЛГЕН АВАНСТАР ЖӘНЕ БАСҚА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Ұзақ мерзімді		
Ұзақ мерзімді активтерге берілген аванстар	21,305,745	11,531,302
Алуға сыйақы	-	1,227,470
Қызметкерлерге берілген қарыздар	2,057,384	922,477
Өтеудің қосылған құнына салық	4,498,844	751,555
Болашақ кезеңдердің шығыстары	747,717	620,565
Басқалары	521,260	676,026
	29,130,950	**15,729,395**
Қысқа мерзімді		
Өтеудің қосылған құнына салық	25,658,253	22,271,322
Тауарлар мен қызметтер үшін берілген аванстар	3,518,219	5,277,702
Байланысқан тараптарға тауарлар мен қызметтер үшін берілген аванстар	218,014	
Болашақ кезеңдердің шығыстары	1,111,216	1,256,956
Табыс салығынан басқа салықтар бойынша алдын-ала төлеу	127,157	261,069
Сақтандыру бойынша алдын-ала төлеу	292,008	220,071

Байланысқан тараптарға басқа дебиторлық берешек	1,622	
Басқалары	1,333,611	1,026,544
	32,260,100	**30,313,664**

28 ҚОРЛАР

	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Қысқа мерзімді		
Қайта сатуға арналған дайын өнім және тауарлар	32,653,399	31,571,169
Аяқталмаған өндіріс	12,972,307	9,132,002
Шикізат және материалдар	11,050,405	10,760,713
Отын	988,217	843,190
Өңдеудегі материалдар	512,342	777,781
Қосалқы бөлшектер	975,717	539,225
Басқа материалдар	1,961,291	1,440,969
	61,113,678	**55,065,049**
Бұрынғы қорларға сақтық қор	(734,017)	(297,316)
Қысқа мерзімді	**60,379,661**	**54,767,733**
Ұзақ мерзімді	**8,765,218**	**8,101,277**
Барлық қорлар	**69,144,879**	**62,869,010**

Ұзақ мерзімді қорларға байытылған уран қорлары енеді, олар құрылған кезден бастап Топтың құрамында және олар уран таблеткаларын шығару жөніндегі жаңа объектілерді қолданысқа енгізгеннен кейін пайдалануға арналған.

Қарызды қамтамасыз ету

2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша, Топтың қорлар түрінде кепілге берген мүлігі жоқ (2011 жылда.: 1,159,572 мың теңге).

29 ҚАЛДЫРЫЛҒАН САЛЫҚТЫҚ АКТИВТЕР ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

(а) Танылған қалдырылған салықтық активтер және міндеттемелер

Танылған салықтық активтер мен міндеттемелері мыналарға жатады:

мың теңге	Активтер		Міндеттемелер	
	31.12.2012	**31.12.2011**	**31.12.2012**	**31.12.2011**
Негізгі құрал-жабдықтар	660,64	627,90	(5,197	(4,907
Материалды емес активтер	7,50	12,76	(49,612	(281,077
Инвестицияланған	-	-	(3,575	(7,592
Жер қойнауын пайдалану	296,31	161,70	(1,876	(1,756
Барлау және бағалау активтері	584,08	332,54	(531,188	(621,983
Кен орнын қалпына келтіру	826,88	756,33	(1,207	(1,142
Берілген аванстар және басқа дебиторлық берешек	22,52	20,76	-	(16,267
Қорлар	395,52	601,74	(1,046	(1,157
Саудалық дебиторлық берешек	3,58	2,89	(1,459	(1,339
Субсидиялар	32,16	67,30	-	-
Салықтар	743,60	563,75	-	-
Есептелінген міндеттемелер	598,35	439,92	-	-
Өндіріске дайындық шығындары	106,50	-	-	(20,868
Резервы	479,66	533,98	(16,716	(5,836
Саудалық және басқа кредиторлық берешек	-	-	(55,692	-
Кредиттер және Қарыздар	16,77	34,42	(82,822	(104,277
Инвестициялар	1,69	125,03	-	-
Болашақ кезеңдерге	685,14	156,23	-	-
Басқалары	90,75	123,06	(5,632	(148,766
	9,13	**7,45**	**(11,523**	**(11,503**
Қалдырылған салықтық активтер мен міндеттемелерді өзара есепке алу	(6,41	(6,11	(6,415	6,115
	2,71	**1,33**	**(5,107**	**(5,388**

(б) Уақыттағы айырмашылықтың қозғалысы

мың теңге	01.01.2011	Жыл ішіндегі өзгеріс	Капиталда танылды	Инвестицияларды сатып алу	31.12.2011
Негізгі құрал-жабдықтар	(3,091,963)	(805,384)	-	(381,792)	(4,279,139)
Кен орнын қалпына келтіру	(120,096)	(265,572)	-	-	(385,668)
Қорлар	128,291	(683,658)	-	-	(555,367)
Сақтық қорлар	1,019,949	(491,795)	-	-	528,154
Пайдаланылмаған демалыс бойынша сақтық қорлар	305,238	128,435	-	6,251	439,924
Басқалары	1,209,401	445,403	(46,975)	(1,406,540)	201,289
	(549,180)	**(1,672,571)**	**(46,975)**	**(1,782,081)**	**(4,050,807)**

мың теңге	01.01.2012	Жыл ішіндегі өзгеріс	Капиталда тану	Инвестициялар-ды сатып алу	31.12.2012
Негізгі құрал-жабдықтар	(4,279,139)	(257,885)	-	-	(4,537,024)
Кен орнын қалпына келтіру	(385,668)	4,839	-	-	(380,829)
Қорлар	(555,367)	(95,580)	-	-	(650,947)
Сақтық қорлар	528,154	(65,201)	-	-	462,953
Пайдаланылмаған демалыс бойынша сақтық қорлар	439,924	158,432	-	-	598,356
Басқалары	201,289	1,859,388	55,317	-	2,115,994
	(4,050,807)	**1,603,993**	**55,317**	**-**	**(2,391,497)**

(в) Танылмаған қалдырылған салықтық активтер

Қалдырылған салықтық активтер мынадай баптарға қатысты танылмады:

Салықтық нәтиже	31.12.2012 тыс. тенге	31.12.2011 тыс. тенге
Аударуға жататын салықтық залалдар	550,556	836,177
	550,556	**836,177**

Болашақ пайда осы салықтық залалдарды пайдалануға елеулі болу ықтималдылығы болмаған кезде, залалды еншілес кәсіпорындардан пайда болатын танылмаған салықтық залалдарды есепке алу мерзімі мынадай түрде аяқталады:

	мың теңге
2017-2021 жж.	296,770
2022 ж.	253,786
	550,556

30 МЕРЗІМДІ ДЕПОЗИТ

	Валюта	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Ұзақ мерзімді			
«Цесна Банк» АҚ	Теңге	1,600,000	350,000
«Сбербанк» ДБ АҚ	Теңге	1,500,000	-
«Внешторгбанк» АҚ Қазақстан	Теңге	500,000	-
«АТФ Банк» АҚ	Теңге	100,146	-
«Банк ЦентрКредит» АҚ	Теңге	50,968	50,000
«Альфабанк» ДБ АҚ	Теңге	2,000	
«Қазақстанның Халық банк» АҚ	Теңге	1,795	1,307
«Альянс Банк» АҚ	Теңге	1,000	1,000
«БТА Банк» АҚ	Теңге	473	221
		3,756,382	**402,528**

	Валюта	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Қысқа мерзімді			
«Евразийский банк» АҚ	Теңге	1,001,875	2,006,111
«Ситибанк» АҚ	Теңге	535,879	420
«Альфа банк» ДБ АҚ	Теңге	210,129	202,013
«Эксмбанк» АҚ	Теңге	200,321	-
«Внешторгбанк» АҚ Қазақстан	Теңге	200,000	-
«Сбербанк» ДБ АҚ	Теңге	11,469	2,071,059
«Банк ЦентрКредит» АҚ	Теңге	216	401,312
«Қазақстанның Халық банкі» АҚ	Теңге	1	-
«АТФ Банк» АҚ	АҚШ долл.	-	9,002,457
«Казкоммерцбанк» АҚ	Теңге	-	8,840,097
«Казинвестбанк» АҚ	Теңге	-	4,048,333
«АТФ Банк» АҚ	Теңге	-	500,000
«Нұрбанк» АҚ	Теңге	-	124,109
«БТА Банк» АҚ	Евро	-	109,154
«БТА Банк» АҚ	Теңге	-	96
		2,159,890	**27,305,161**

2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Топтың теңгерімінде бар депозиттер бойынша сыйақысы жылына 0.01%-дан 8%-ға дейін (2011 ж.: 0.5%-дан 8%-ға дейін) түрленеді.

Топ пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелдігіне ықтимал екендігі және қаржы активтері мен міндеттемелеріне қатысты сезімталдығына талдау туралы ақпарат 42-ескертпеде көрсетілген.

31 БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРҒА БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР

	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Ұзақ мерзімді		
«Қызылқұм» ЖШС	7,698,391	6,265,198
«Байкен U» ЖШС	5,579,228	4,559,186
	13,277,619	**10,824,384**
Қысқа мерзімді		
«КРКАС» БК АҚ	20,000	20,000
	20,000	**20,000**

Компания қаржылық көмек көрсету мақсатында 2010 ж. қыркүйек және желтоқсан айларында «Қызылқұм» ЖШС және «Байкен U» ЖШС кәсіпорындарына мерзімді, төлеу және қайтарып беру шартында ұзақ мерзімді кредиттер берді. 2012 жылы «Қызылқұм» ЖШС және «Байкен U» ЖШС-тің қарыздарын қайтарып беру мерзімін аудару бөлігіндегі өтеу кестесі тиісінше 2024 және 2022 жж. қайта қаралды. Осы қарыздар бойынша міндеттемелерді қамтамасыз ету үшін кепілге мүлік алынды.

32 АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ЭКВИВАЛЕНТТЕРІ

	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Банктағы шоттар	37,086,677	28,069,179
Талап етілетін салымдар	831,662	13,678,706
Кассадағы ақшалай қаражаттар	120,566	89,276
	38,038,905	**41,837,161**

33 ПАЙДАЛАНУҒА ШЕКТЕЛГЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТАР

	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Қалпына келтіру жұмыстарына жататын ұзақ мерзімді депозиттер	4,304,041	3,452,317
Басқалары	1,680,074	1,671,578
	5,984,115	**5,123,895**

Жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының талаптарына сәйкес Топ кен орындарды қалпына келтіру жөніндегі болашақ қызметті қаржыландыру мақсатында ақшалай қаражаттарды ұзақ мерзімді банктік депозиттерге аударады.

Мемлекеттік органдар топтың бір өнім берушісінің қызметін тергегеннің салдарынан, Компания өнім берушінің ақшалай қаражаттарын сақтау үшін депозитария ретінде болды, оған тиым салынды. Осы қаражаттар қаржылық жағдайлар туралы шоғырландырылған есептемеде пайдалануға шектелген ақшалай қаражаттар ретінде көрсетіледі, және Топтың ақшалай қаражаттарының қозғалысында көрсетілмейді, өйткені олар Топ қызметінің бөлігі болып табылмайды.

Топ пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелдігіне ықтимал екендігі және қаржы активтері мен міндеттемелеріне қатысты сезімталдығына талдау туралы ақпарат 42-ескертпеде көрсетілген.

34 КАПИТАЛ

(а) Акционерлік капитал

	Жай акциялар 2012 ж.	Жай акциялар 2011 ж.
Шығаруға рұқсат етілген және шығарылған акциялардың саны (атаулы құны:1000 теңге)	36,692,361	36,692,361
	36,692,361	**36,692,361**

Компанияның барлық акцияларына дивидендтерді бөлу жөніндегі шешімді қабылдайтын жалғыз және түпкілікті тарап болып табылатын «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ АҚ ие.

(б) Дивидендтер

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания қаражаттарын бөлуге арналған қолжетімді шамасы Компанияның шоғырландырылған қаржылық есептемесінде көрсетілген қорланған бөлінбеген пайданың шамасымен шектеледі. 2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компанияның есептік жылдағы пайдасын қоса отырып қорланған бөлінбеген пайданың шамасы 324,999,663 мың теңгені (2011 ж.: 297,656,953 мың теңге) құрады.

(в) Қосымша төленген капитал

Акциялар тарихи атаулы құндары бойынша шығарылды, акцияларды шығарғанның нәтижесінде тиісінше қосымша төленген капитал пайда болмайды.

Қосымша төленген капиталға басқа иеленушілерден қауымдастырылған кәсіпорындарға тиесілі сыйақының нольдік немесе төмен мөлшерлемесі бар байланысқан тараптар қарыздарының дисконттық мөлшері және қауымдастырылған кәсіпорындардың пайдалары немесе залалдарын немесе олардың атаулы құндарынан асып түсетін еншілес кәсіпорындардың істен шығуынан алынған түсім ақшаның мөлшерін қоспағанда капитал өзгерістеріндегі Топ үлесі енеді.

(г) Бағамдық айырмаларға арналған сақтық қоры

Тек еншілес кәсіпорындарға тиесілі Топтың шетелдік операцияларының таза активтерін, яғни олардың функциялық валютасынан аналық компанияның функциялық валютасына қайта есептеген кезде пайда болатын бағамдық айырмалар тікелей бағамдық айырмаларға арналған сақтық қордың құрамында танылады.

(д) Бөлу

Түпкілікті бақылайтын тарапқа бөлу үшін Объектіні салу

26-ескертпеде жазылғандай Топ өзіне Объектіні салу туралы түпкілікті бақылайтың тараптың алдында тапсырылған міндеттеме алды, ол оны құрылыс аяқталғаннан кейін түпкілікті бақылайтың тарап анықтайтын органға беруге тиесілі. Объектіні түпкілікті бақылайтын тарап анықтайтын органға беру жөніндегі осы міндеттеме тапсырылған болып табылғандықтан, басшылық 2010 ж. бөлу сомасын келісімшартпен бекітілген салуға арналған ақшалай ағындарды дисконттау арқылы, атап айтқанда 18,892,550 мың теңгеге бағалады. Басшылық шартты міндеттемелерді 2011 және 2012 жж. қайта

бағалады. Өсу 70,907 мың теңгені (2011: 3,837,361) құрады, және осы сома ағымдағы жылы меншік иелеріне бөлу ретінде көрсетілді.

35 КРЕДИТТЕР МЕН ЗАЙМДАР

	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Ұзақ мерзімдік міндеттемелер	74,740,067	73,331,606
Қамсыздандырылған банк кредиттері	19,336,629	20,035,127
Қамсыздандырылмаған банктік емес кредиттер	251,515	1,297,456
Қаржылық жалгерлік бойынша міндеттемелер	-	6,329
	94,328,211	**94,670,518**
Қысқа мерзімдік міндеттемелер		
Қамсыздандырылған банк кредиттері	11,168,438	17,828,491
Қамсыздандырылмаған банктік кредиттер	1,062,903	-
Қамсыздандырылмаған банктік емес кредиттер	1,252,427	3,367,196
Шығарылған облигациялар	533,524	522,356
Қаржылық жалгерлік бойынша міндеттемелер	6,329	27,863
	14,023,621	**21,745,906**

(а) Облигациялар

2010 ж. 20 мамырда Топ 6.25% жылдық купондық сыйақы ставкасымен және 2015 жылы өтеу мерзімімен негізгі борыштың 500,000,000 АҚШ долл. (73,510,000 мың теңгеге тең) сомасына облигациялар (бұдан әрі - «Облигациялар») шығарды. Облигациялар бойынша купондық сыйақылар жыл сайын 20 қарашада және 20 мамырда жартыжылдық негізде төленуге тиісті.

(б) Шығарылған облигациялар бойынша міндетті шарттар

(i) Кепіл бойынша шектеулер

Не Топ, не қандай да бір елеулі еншілес ұйым, қазір қолда бар немесе кейін сатып алынған кез келген өзінің немесе олардың активтеріне қатысты, немесе қандай да бір берешекті қамтамасыз ететін кез келген кіріске немесе олардың пайдасына қатысты рұқсат етілген кепілді есептемегенде, сол кезде немесе одан бұрын бірдей дәрежеде Облигациялармен қамтамасыз етілген және мұндай берешекпен шамалас жағдайлардан басқа жағдайда, қандай да бір кепіл жасауға, өзіне алуға, қабылдауға немесе жол беруге тиісті емес.

(ii) Дивидендтерді төлеу бойынша шектеулер

Топ, өзінің акционерлік капиталына қатысты, міндеттемелерді орындамау орын алған кез келген уақытта, немесе дивидендтер төленетін немесе бөлу жүзеге асырылатын кезеңнің ішінде Топтың шоғырландырылған таза табысынан алғанда 50 проценттен асатын жиынтық сомаға, міндеттемелерді орындамау орын алған кез келген уақытта, қолма-қол ақшамен немесе өзге тәсілмен дивидендтерді төлеуге, немесе кез келген түрді кез келген басқаша бөлуді жүргізуге тиісті емес.

(iii) Еншілес кәсіпорындардың активтері мен капиталын сатуды шектеу

Не Компания, не қандай да бір елеулі еншілес кәсіпорын, 10 миллион АҚШ долларына (немесе оның баламасына) (2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1,507,400 мың теңге) тең немесе артық жиынтық сомаға төленген төлемді қоса алғанда, Топ немесе осындай бір елеулі еншілес кәсіпорын осындай активтерге иелік еткен сәтінде, әрі кеткенде, осындай активтерге иелік етуге жататын, сатылатын акциялар мен активтердің объективті нарықтық бағасына тең төлемге ие болған жағдайдан басқа, активтерді қандай да бір жұмсауды жүзеге асыруға тиісті емес; және Топ тек қана активтерді осылайша кез келген жұмсауды жүзеге асырғаннан кейін елеулі еншілес кәсіпорынның акционерлік капиталының үлесіне қатысты активтерді жұмсауына байланысты осындай елеулі еншілес

кәсіпорынның акционерлік капиталы акцияларының шектеулі бөлігіне, әрі кеткенде, тікелей немесе жанама түрде, бенефициарлық иелік ету құқығын сақтайды.

Топ басшылығы өзінің 2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда көрсетілген барлық міндетті шарттарды орындадық деп есептейді.

Компанияның Объектіні ақырғы бақылаушы тараптың немесе 2012 жылғы наурызда ақырғы бақылаушы тарап болып белгіленетін басқа тұлғаның пайдасына ақысыз берудің ықтималдығына байланысты (26-ескертпе) Компания «Еншілес кәсіпорындардың активтері мен капиталын сатуды шектеу» шарттарынан және Компанияның Объектіні салу және беру нәтижесінде тікелей туындауы мүмкін кез келген басқа шарттан бас тартуға облигацияларды ұстаушылардың келісімін алды.

мың теңге	Валюта	Төлем мерзімі (жыл)	31.12.2012	31.12.2011
Қамтамасыз етілген банк займдары				
The Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ. Ltd	Еуро	2024	10,442,876	-
Japan Bank for International Cooperation	АҚШ доллары	2014	7,106,072	6,213,118
Mizuho Corporate Bank Ltd.	АҚШ доллары	2015	3,109,707	4,174,278
Industrial and Commercial Bank of China	АҚШ доллары	2013	3,019,208	5,949,142
Natixis Bank	АҚШ доллары	2022	2,896,739	2,020,265
Japan Bank for International Cooperation	АҚШ доллары	2014	1,468,331	2,228,226
Natixis Bank	АҚШ доллары	2013	736,388	2,470,959
Citibank, Tokyo	АҚШ доллары	2013	644,113	2,451,502
Natixis Bank	АҚШ доллары	2014	629,237	1,030,311
«Қазақстандағы Қытай Банкі» ДБ» АҚ	АҚШ доллары	2013	452,396	445,287
ING bank Japan	Евро	2012	-	5,694,011
RBS (ABN AMRO Bank N.V.)	АҚШ доллары	2013	-	2,982,297
«Ситибанк Казахстан» АҚ	Теңге	2012	-	1,120,000
RBS (ABN AMRO Bank N.V.)	АҚШ доллары	2013	-	627,135
Қытайдың Қазақстандағы сауда-өнеркәсіптік банкі	Теңге	2012	-	457,087
			30,505,067	**37,863,618**
Қамсыздандырылмаған банк займдары				
«Казинвестбанк» АҚ	АҚШ доллары	2013	1,062,903	-
			31,567,970	**37,863,618**

мың теңге	**Валюта**	**Төлем мерзімі (жыл)**	**31.12.2012**	**31.12.2011**
Қамсыздандырылмаған банктік емес займдар				
Sumitomo Corporation	АҚШ доллары	2013	841,723	3,191,125
Purelight International	Теңге	2014	18,163	-
Purelight AG	АҚШ доллары	2014	6,754	-
«СГХК» ЖШС	Теңге	2013	78,207	
Kansai Electric Power Inc.	АҚШ доллары	2013	332,497	1,265,931
Кожема-Катко-Демеу	Теңге	2024	226,598	207,596
			1,503,942	**4,664,652**
Қаржылық жалгерлік бойынша міндеттемелер				
«Центр Лизинг» АҚ	Теңге	2012	-	9,957
«Бетпак Дала» БК» ЖШС	Теңге	2013	6,329	24,235
			6,329	**34,192**
Шығарылған (қамсыздандырылмаған) облигациялар				
Облигациялар	АҚШ доллары	2015	75,273,591	73,853,962
Жиыны кредиттер және займдар			**108,351,832**	**116,416,424**

2012 жылы Топтың орташа мөлшерде алынған ставкасы сыйақының тіркелген проценттік ставкасымен берілген займдары бойынша 6.45% (2011 ж.:6.72%), және сыйақының құбылмалы ставкасымен берілген займдары бойынша 2.53% (2011 ж.:2.26%) құрады.

(в) Кредиттік келісімдер бойынша міндетті шарттар

Топ кәсіпорындарының банкілермен жасасқан кредиттік келісімдерінің міндетті шарттарына сәйкес, Топ барлық жағдайда да өзіне қолданылатын заңдарды сақтауға тиісті, кредиттік келісімдерде көзделген жағдайларды есептемегенде, өзінің қандай да бір активтеріне қатысты міндеттемелер алуға немесе міндеттемелер алуға жол беруге немесе активтерді іске асыруға, кредит беруші банкілерден сатып алу, қосылу және шығу жағдайлары туындағанда, рұқсат алуға тиісті емес. Топ сондай-ақ уранды азаматтық мақсаттар үшін тек қана Ядролық қаруды таратпау туралы шартқа қол қойған, және Атом энергиясы жөніндегі халықаралық агенттікке мүше елдерде тұратын тұтынушыларға сата алады.
Мұның сыртында, Топ Топтың шоғырландырылған ақпаратына сүйене отырып, заемдық қаражат пен өз капиталының ара қатынасы, заемдық қаражат пен салық төлемдеріне, сыйақыға, тозу мен амортизацияға дейінгі пайданың ара қатынасы сияқты бірнеше негізгі қаржы көрсеткіштерін белгіленген деңгейде ұстап тұруға тиісті.

Топ Басшылығы 2012 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі жағдай бойынша өздерін жоғарыда көрсетілген міндетті шарттарды толық орындап отырмыз деп есептейді.

(г) Займдарды қамтамасыз ету

Банк кредиттері дайын өнімді (уран концентраты) жеткізуге арналған шарттармен қамтамасыз етілген;

2012 ж. кепіл шарты қолданылу мерзімінің аяқталуына байланысты жылжымайтын объектілер түріндегі кепілге салынған мүліктен ауыртпалық алынды (2011 ж.: 3,868,936 мың теңге) (18-ескертпе) 2012 жылғы 14 ақпанда шарт мерзімінің 2011 ж. аяқталуына байланысты «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-тан кредиттік желі бойынша қор түрінде салынған мүліктен ауыртпалық алынды (2011 ж.: 1,159,572 мың теңге) (28-ескертпе).
Топтың кепілге салынған мүлікті қайта салуға құқы жоқ. Мұның сыртында, кепілдік қамтамасыз етуді пайдалануға қатысты өзге айтарлықтай шарттар болған жоқ.

Қаржылық лизинг бойынша міндеттемелер

Қаржылық лизинг бойынша міндеттемелерді былайша жабуға болады:

Мың теңге	**Ең аз жалгерлік төлемдер**	**31.12.2012** **Болашақ қаржылық шығыстар**	**Ең аз жалгерлік төлемнің ағымдағы құны**
Бір жылдан аспайтын	6,629	(300)	6,329
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан кем	-	-	-
	6,629	**(300)**	**6,329**

Мың теңге	**Ең аз жалгерлік төлемдер**	**31.12.2011** **Болашақ қаржылық шығыстар**	**Ең аз жалгерлік төлемнің ағымдағы құны**
Бір жылдан аспайтын	29,698	(1,835)	27,863
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан кем	6,479	(150)	6,329
	36,177	**(1,985)**	**34,192**

Проценттік ставка және валюталық тәуекел туралы егжей-тегжейлі ақпарат 42-ескертпеде берілген.

36 РЕЗЕРВТЕР

мың теңге	Кәсіптік аурулармен байланысты өтемақылар төлеуге арналған резерв	Қоршаған ортаға арналған резерв	Кен орындарын қалпына келтіруге арналған резерв	Әлеуметтік объект салу міндеттемесіне арналған резерв	Өзгелері	Жиыны
Ұзақ мерзімдік	329,409	888,194	5,365,335	-	15,730	6,598,668
Қысқа мерзімдік	59,029	-	49,108	18,892,550	-	19,000,687
	388,438	**888,194**	**5,414,443**	**18,892,550**	**15,730**	**25,599,355**
Жыл ішінде жасалған резервтер	146,823	33	2,307,663	-	1,343	2,455,862
Есептік бағалаудағы өзгеріс	-	152,295	98,380	2,791,334	-	3,042,009
Дисконтты босату	45,397	62,173	377,096	1,046,027	594	1,531,287
Жыл ішінде пайдаланылған резервтер	(74,790)	-	(61,195)	-	-	(135,985)
Курс айырмашылықтары	-	-	74	-	-	74
2011 ж. 31 желтоқсанға	**505,868**	**1,102,695**	**8,136,461**	**22,729,911**	**17,667**	**32,492,602**
Оның ішінде:				-		
Ұзақ мерзімдік	420,407	1,102,695	8,136,461	-	17,667	9,677,230
Қысқа мерзімдік	85,461	-	-	22,729,911	-	22,815,372
	505,868	**1,102,695**	**8,136,461**	**22,729,911**	**17,667**	**32,492,602**
Жыл ішінде жасалған резервтер	85,224	12	114,997	-	1,369	201,602
Есептік бағалаудағы өзгеріс	-	12,191	385,048	70,907		468,146
Дисконтты босату	36,049	77,190	588,050	-	635	701,924
Жыл ішінде пайдаланылған резервтер	(90,342)	(31,229)	(3,313)	-	-	(124,884)
Курс айырмашылықтары	-	-	175	-	-	175
2011 ж. 31 желтоқсанға	**536,799**	**1,160,859**	**9,221,418**	**22,800,818**	**19,671**	**33,739,565**
Оның ішінде:						
Ұзақ мерзімдік	441,548	1,160,859	9,221,418	-	19,671	10,843,496
Қысқа мерзімдік	95,251	-	-	22,800,818	-	22,896,069
	536,799	**1,160,859**	**9,221,418**	**22,800,818**	**19,671**	**33,739,565**

Бағалаудағы өзгерістер жаңадан бұрғыланған ұңғымаларды, тұрғызылған құмсүзгіштерді және кейін жоюға жатқызылатын басқа да объектілерді ескере отырып, жыл сайын полигондағы объектілерді жою құнын үдемелі жиынымен қайта есептеу салдарынан болады.

(а) Кәсіптік аурулармен байланысты өтемақы төлеуге арналған резерв

Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 939, 943, 944-баптарына сәйкес, Топ кәсіптік сырқаттар бойынша және жұмыс істеген кезінде еңбекке жарамдылығын жоғалтуына немесе зейнет жасында жұмыс орнындағы жағдайларға байланысты жәрдемақылар төлеуге міндеттеме алады.

Резерв сомасын белгілеген кезде, Топ басшылығы қазіргі және бұрынғы қызметкерлердің сырқаттары мен еңбекке жарамсыздығының болашақ болжамды деңгейіне лайықталған олардың тиісті жалақыларын назарға ала отырып, әртүрлі санаттағы қызметкерлерге төленетін төлемдер мен орташа жылдық төлемдердің болжамды ұзақтығына, қазіргі кезде осы төлемдерді алуға құқылы қызметкерлердің санына сүйене отырып, негіздеді. 2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бағалаудың дисконтталмаған сомасы 898,733 мың теңгені (2011 ж.: 760,398 мың теңге) құрады.

Бағалау дисконттау ставкасы 7% (2011 ж.: 7 %) мен қатерсіз атаулы ставка болып табылатын инфляция ставкасын 5% (2011 ж.: 5%) пайдалана отырып келтірілген құны бойынша мойындалды, және болашақ ақша жылыстауы осындай міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсетеді.

(б) Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шараларға арналған резерв

Топ Қазақстан Республикасының қоршаған ортаны қорғау жөніндегі заңнамасына сәйкес, радиоактивті қалдықтарды жоюға және ласталған негізгі қорларды пайдаланудан алып, жоюға тиісті. 2011 ж. 31 желтоқсанға дейінгі жағдай бойынша мұндай шығыстардың дисконтталмаған құны 27,987,180 мың теңгені құрады (2011 ж.: 28, 005,680 мың теңге). Табиғат қорғау шараларына жұмсалған шығыстардың едәуір бөлігі 2068-2071 жж. үлесіне тиеді.

Бағалау дисконттау ставкасы 7% (2011 ж.: 7 %) мен қатерсіз атаулы ставка болып табылатын инфляция ставкасын 5% (2011 ж.: 5%) пайдалана отырып келтірілген құны бойынша мойындалды, және болашақ ақша жылыстауы осындай міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсетеді.

Қоршаған ортаны қорғауға арналған резерв сомасын анықтау кезінде Топ басшылығы 2000-2011 жж. жүргізілген осыған ұқсас сипаттағы тазарту жұмыстарын жүргізу және пайдаланудан алу тәжірибесіне негізделген олқылыөтар мен бағалауларды пайдаланды. Есептік болжаулар мен бағалауларды қоршаған ортаны қорғау жөніндегі қолданыстағы заңнаманы өте жақсы түсіндіру негізінде Топ инженерлері, сондай-ақ кәсіби консультанттар берді.

(в) Кен орындарын қалпына келтіруге арналған резерв

Топ кен орындарын қалпына келтіруге арналған шығыстарды бағалауды Топтың әрбір учаскесі бойынша жүзеге асырды. Шамамен, жою жөніндегі іс-шараларға жұмсалған шығындардың жалпы құны 17,469,486 мың теңге (2011 ж.: 16,473,580 мың теңге), ал келтірілген шығыстардың құны қатерсіз атаулы ставка болып табылатын дисконттау ставкасын 7% (2011 ж.: 7 %) пайдалана отырып келтірілген құны бойынша есептелді, және болашақ ақша жылыстауы осындай міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсетеді.
Міндеттеменің ұзақ мерзімдік сипатын ескере отырып, әрбір кен орнын қалпына келтіру кезеңіндегі шығындардың нақты құнына қатысты белгісіздік байқалады.

Басшылықтың учаскені жабуға, қалпына келтіруге және пайдаланудан шығаруға арналған шығыстарына қатысты бағалауы, Қазақстандағы қоршаған ортаны қорғау жөніндегі заңнаманы дамытуды жалғастыруға қарай, қолданыстағы заңнама талаптарына жауап беретін, жерлерді қалпына келтіру жөніндегі стандарттарға негізделген. Резерв шахта қызметі мерзімінің соңында өндіру учаскелерін жабуға, қалпына келтіруге және пайдаланудан шығаруға күтілетін шығыстардың дисконтталған құнын білдіреді. Осы сомаларды есептеу кезіндегі белгісіздік элементтері заң талаптарының әлеуетті өзгерістеріне және учаскелерді пайдаланудан шығару мен қалпына келтірудің балама нұсқаларына жатады.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес, Топ кен орындарын қалпына келтіру жөніндегі іс-шараларды қаржыландыруға арнаулы ұзақ мерзімдік депозиттік шотқа ақша қаражатын аударады. 2012 ж. 31 желтоқсанға дейінгі жағдай бойынша арнаулы депозиттік шотқа аударымдар 4,304,041 мың теңгені (2011 ж.: 3,452,317 мың теңге) (Ескертпе 33) құрайды.

Төменде міндеттемелердің балланстық құнын есептеуге негіз болған негізгі болжаулар берілген:

- Топтың қазіргі кезде барлау сатысында тұрған кен орындарында игеру мен өндіруді жалғастыру ықтималдығы айқын байқалады.Топ өзінің ұзақ мерзімдік стратегиялық жоспарының бір бөлігі ретінде уран кен орындарының санын көбейту туралы жоспарларын көпшілікке жария етті. Стратегиялық жоспарды Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен. Бұл фактілер Топтың өндіру мен барлауға арналған барлық лицензиялар бойынша кен орындарын қалпына келтіру резервтерін мойындауына қатысты сындарлы міндеттемелерге әкеліп соғады.
- Кен орындары бойынша күтіліп отырған қаржы қаражатының жылыстау кезеңінің есебі ұңғымалардың қызмет көрсету мерзіміне негізделеді. Шығыстардың едәуір бөлігі 2019-2034 жылдары, кен орындарының қызмет көрсету мерзімінің соңына қарай жұмсалады.
- Инфляция деңгейі – жылына 5%.

(г) Әлеуметтік объект салу міндеттемесіне арналған резерв

26 және 34-ескертпелерде сипатталғандай, Топ өзіне Объектіні салуға ақырғы бақылаушы тараптың алдында міндеттеме алды, ол салынып болғаннан кейін ақырғы бақылаушы орган болып белгіленетін органға беруге жатады. 2010 ж. желтоқсанда келтірілген шығындардың құны қатерсіз атаулы ставка болып табылатын дисконттау ставкасын 7% (2011 ж.: 7 %) пайдалана отырып келтірілген құны бойынша есептелді, және болашақ ақша жылыстауы осындай міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсетеді. 2011 және 2012 жж. Топ міндеттемелердің қалған сомасын мойындады.

Бұл провизия Объектіні салу жөніндегі міндеттеменің толық құнын көрсетеді, және Топ міндеттемесі қысқа мерзімдік болып табылады, өйткені Топтың міндеттемесі шоғырландырылған қаржылық есеп-қисап шыққан күннен бастап, 12 айдың ішінде атқарылатын болады.

37 САУДАЛЫҚ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Ұзақ мерзімдік		
Саудалық кредиторлық берешек	**2,815,395**	**686,945**
Қысқа мерзімдік		
Байланысты тараптардың кредиторлық берешегі (44-ескертпе)	35,547,556	34,654,231
Саудалық кредиторлық берешек	14,020,324	11,580,859
	49,567,880	**46,235,090**
	52,383,275	**46,922,035**

Саудалық кредиторлық берешек негізінен тауарлық-материалдық қорлар мен қызмет көрсетулерді сатып алу жөніндегі берешектердің қалдығынан, және ағымдағы шығыстардан тұрады. Саудалық сатып алу бойынша орташа кредиторлық кезең 60 күнді құрайды.

Топтың саудалық және өзге кредиторлық берешегіне қатысты валюталық тәуекелге және ликвидтік тәуекелге ұшырағыштығы туралы хабар 42-ескртпеде ашылған.

38 АЛЫНҒАН АВАНСТАР ЖӘНЕ БАСҚА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Ұзақ мерзімдік		
Басқа алынған авансатр (33-ескертпе)	-	1,671,578
Басқа кредиторлық берешек	1,786,001	41,064
	1,786,001	**1,712,642**
Қысқа мерзімдік		
Акционерге төленетін дивидендтер	11,750,664	-
Төленетін салықтар	6,461,254	4,615,264
Жалақы бойынша берешек	2,199,041	2,173,259
Алынған аванстар	1,800,245	2,192,488
Байланысты тараптардан алынған аванстар	892,072	
Әлеуметтік жарналар	686,706	600,317
Төленетін табыс салығы	164,092	23,455
Басқа қатысушыларға төленетін дивидендтер	155,604	98,460
Төленетін сыйақы	22,130	1,922
Байланысты тараптардың өзге де ағымдағы міндеттемелері	1,740	-
Басқа кредиторлық берешек	546,025	643,171
	24,679,573	**10,348,336**
	26,465,574	**12,060,978**

39 АРТЫҚШЫЛЫҚТЫ АКЦИЯЛАР

Дауыс құқығы жоқ кумулятивтік артықшылықты акциялар бір акциясының құны тиісінше 1,000 теңге және 170 теңге тұратын «Үлбі металлургия зауыты» АҚ (264,827 акция) пен «Волковгеология» АҚ (75,857 акция) акцияларын қамтиды.

Қарапайым акцияларды ұстаушыларға дивидендтер жарияланғанға дейін «Үлбі металлургия зауыты» АҚ акцияларын ұстаушылар мөлшері 52,965 мың теңгелік (атаулы құнының 20%-ы) жыл сайынғы дивидендтерге, «Волковгеология» АҚ акцияларын ұстаушылар мөлшері 644 мың теңгелік (атаулы құнының 5%-ы) жыл сайынғы дивидендтерге ие болуға құқылы. Мұндай дивидендтер Компания Жарғысында белгіленген. Дауыс құқығы жоқ артықшылықты акциялардың активтер құнын асыруға және дауыс беру құқы жоқ. Мұндай артықшылықты акциялар міндеттемелер ретінде жіктеледі, өйткені олар бойынша дивидендтер төлеу міндетті болып саналады.

40 ЕСЕПТЕЛГЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Қысқа мерзімдік	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Демалыстық жәрдемақыларды есептеу	1,821,092	1,530,713
Есептелген сыйлықақылар	1,032,116	660,498
Қызметтер бойынша есептелген шығыстар	488,185	433,642
Басқалары	10,832	19,888
	3,352,225	**2,644,741**

Ұзақ мерзімдік	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
Персоналға өтемақы есептеуге арналған резерв	149,645	-
	149,645	**-**

41 ӨЗГЕ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

(a) «Семізбай-U» ЖШС бойынша ең аз мөлшердегі бөлістер

2008 ж. Топ «Семізбай-U» ЖШС (бұдан әрі – «Семізбай-U») 49% үлесін «Beijing Sino-Kaz Uranium Resources Investment Company Limitedтің» (бұдан әрі – «Sino-Kaz Company») пайдасына беру туралы келісім (бұдан әрі – «Келісім») жасасты.

Келісім «Sino-Kaz Companyға» «Семізбай-U» 2010 – 2033 жж. кезеңіндегі жылдық таза табысын минимальды бөлу құқығын берді. Бұл төлемдерді төлеуге Компания кепіл болды. Бұл міндеттеме келісім жасасқан күнге әділетті құны бойынша бағаланды.

2012 жылғы тамызда Компания мен «Sino-Kaz Company» арасында Бітімгершілік келісім жасалып, Компания кепіл болған «Семізбай-U» 2010 – 2033 жж. кезеңіндегі жылдық таза табысын минимальды бөлу құқығын жойды, оның орнына мынадай шарттардың бірін таңдау ұсынылды: А нұсқасы – «Sino-Kaz Company» «Семізбай-U» ЖШС-дегі 49%-дық үлесін сақтайды, және тәуелсіз үшінші тарап бағалаған бастапқы келісімшарттық міндеттеме мен «Семізбай-U» ЖШС-дегі 49%-дық үлесінің әділетті нарықтық құнының арасындағы айырмашылыққа тең соманы төлеу жүзеге асырылатын болады; немесе В нұсқасы – «Sino-Kaz Company» «Семізбай-U» ЖШС-дегі 49%-дық үлесінен бас тартады, және Компания бастапқы келісімшарттық міндеттеме сомасына негізделген, есептелген проценттер мен төленген дивидендтерге қарап түзетілген, белгіленген формула бойынша есептелген соманы төлейді.

Компания Бітімгерлік Келісім шарттары бойынша А нұсқасын іске асыру үшін құжаттарды Үкіметке берді. Топ басшылығы Үкімет шешімін күтеді, ол 2013 жылғы сәуірде қабылдануға тиісті. Егер Үкіметтен растау түспеген жағдайда тараптар мамыр айынан бастап В нұсқасын іске асыруға кіріседі.

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептегі өзге қаржылық міндеттемелерде есептелген сомалар Бітімгершілік Келісім бойынша туындауы мүмкін Компания міндеттемелерінің ең үлкен сомасына жақындатылған. 2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша міндеттемелердің барлық сомасы ағымдағы міндеттемелер ретінде сыныпталды, өйткені міндеттеме есептік кезең біткен күннен бастап он екі айдың ішінде өтелуге тиісті.

	2012 ж.	2011 ж.
Бастапқы баланс	45,028,274	42,478,457
Дисконтты босату	4,988,414	4,634,273
Курс айырмашылығы бойынша шығыстар	1,003,820	331,842
Ең аз соманы төлеу	(4,344,150)	(2,416,298)
	46,676,358	**45,028,274**

Оның ішінде

Ұзақ мерзімдік	-	40,745,811
Қысқа мерзімдік	46,676,358	4,282,463

(б) Тарихи шығындар

Уран кен орындары бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған бірқатар келісімшарттардың талаптарына сәйкес Топтың Қазақстан Республикасының Үкіметіне (бұдан әрі – «Үкімет») геологиялық барлау мен бағалау бойынша тарихи шығындарды өтеу жөніндегі міндеттемелері 2012 жылғы 31 желтоқсанға 3,224,124 мың теңге (2011 ж.: 2,761,283 мың теңге) болып белгіленді.

2010 жылғы 1 қаңтардан күшіне енген салық заңнамасының шарттарына сәйкес тарихи шығындарды өтеу жөніндегі негіздеме өзгерді, енді тарихи шығындарды өтеу уранды коммерциялық өндіру басталған күннен бастап,10 жылдық кезең біткенге дейінгі тоқсан сайынғы тепе-тең төлемдермен өтеуге жатады, енді осы уақыт ішінде тарихи шығындар өтелуге тиісті. Міндеттеме болашақ болжамды төлемдердің дисконтталған ақшалай ағындарын білдіреді. 2012 жылы тарихи шығындарға арналған қолданылған дисконттау ставкасы АҚШ долларымен номинацияланғанда 3.3% және теңгемен номинацияланғанда 7% (2011 ж. тиісінше: 3.3% және 7%) құрады, және теңгеге айналдырылғаны тиісінше қауіп-қатерсіз номинальды ставка болады, және болашақ ақша жылыстауы осындай міндеттемеге тән қатерлерді көрсетеді.

Тарихи шығындар

	2012 ж.	2011 ж.
Бастапқы баланс	2,374,543	2,112,669
Резервтен көшірілгені		
Жыл ішінде жасалған міндеттемелер	689,613	488,475
Құнының өзгеруі	-	(33,223)
Дисконтты босату	110,367	90,328
Міндеттемені бір жыл ішінде өтеу	(329,348)	(304,830)
Курс айырмашылығы	39,870	21,124
	2,885,045	**2,374,543**
Оның ішінде		
Ұзақ мерзімдік	2,474,691	2,068,365
Қысқа мерзімдік	410,354	306,178

42 ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ

(а) Негізгі тәсілдерді шолу

Топ Топ қызметіне қатысты мынадай тәуекелдерге кезігуі мүмкін:

- кредит тәуекелі
- өтімділік тәуекелі; және
- нарық тәуекелі.

Осы ескертпеде Топтың көрсетілген тәуекелдердің кез келгеніне ұшырау қаупі туралы, Топтың мақсаты, осы тәуекелдерді бағалау мен басқару саясаты және рәсімдері туралы, Топтың капиталды басқару тәсілдері туралы ақпарат берілген. Сандық сипаттағы қосымша ақпарат осы шоғырландырылған қаржылық есептің барлық мәтіні бойынша ашылады.

Директорлар кеңесі Топтың тәуекелдерді басқару саясатын әзірлеуге және оның мінез-құлқын қадағалауға жауап береді. Басқарма Тәуекелдерді басқару комитетін құрды, ол Топтың тәуекелдерді басқару саясатын әзірлеуге және оның орындалуына жауап береді. Тәуекелдерді басқару комитеті Директорлар кеңесінің алдында өз жұмысы туралы үнемі есеп беріп отырады.

Топтың тәуекелдерді басқару саясаты Топ ұшырауы мүмкін тәуекелдерді анықтау және талдау, тәуекелдің ұйғарынды шекті мәндері мен бақылаудың тиісті тетіктерін белгілеу, сондай-ақ тәуекелдер мониторингі мен белгіленген шектеулерді сақтау мақсатында әзірленген. Тәуекелдерді басқару саясаты мен жүйелері нарық шарттары мен Топ қызметінің өзгеруіне байланысты оларға өзгерістер енгізу үшін үнемі талданып отырады. Топ қызметкерлердің барлығы өз рөлдері мен міндеттерін толық түсінетін бақылаудың ретке келтірілген және пәрменді жүйесін құру мақсатында, оқыту мен басқару стандарттарын және рәсімдерін белгілейді.

(б) Кредит тәуекелі

Кредит тәуекелі – бұл Топтың сатып алушының немесе контрагенттің қаржы құралы бойынша өздерінің шарттық міндеттемелерін орындамауынан туындаған қаржылық шығынға бату қаупі. Бұл тәуекел негізінен Топтың сатып алушылардың дебиторлық берешегімен, ақша қаражатымен және олардың баламаларымен, және мерзімді депозиттерімен байланысты болуы мүмкін.

Ақша қаражатымен және олардың баламаларымен, және мерзімді депозиттермен байланысты кредит тәуекелі, банкілердің контрагенттерді халықаралық рейтингілік агенттіктер тағайындайтын жоғары кредиттік рейтингтермен беруіне байланысты шектеулі болып келеді.

(i) Саудалық және өзге дебиторлық берешек

Топтың кредиттік тәуекелге ұшырағыштығы негізінен әрбір сатып алушының жеке сипаттамаларына байланысты болады.Топтың клиенттік базасының демографиялық көрсеткіштері, сатып алушылар өз қызметін жүзеге асыратын нақты салаға немесе елге тән дефолт тәуекелін қоса алғанда, кредиттік тәуекел деңгейіне азғантай дәрежеде әсер етеді. Шамамен Топ кірісінің 39%-і (саудалық дебиторлық берешектің 53%-і) 2012 жылғы 31 желтоқсанға екі негізгі сатып алушыға сатудан тұрады. Топ сипаттамалары ұқсас контрагенттерді олар тараптармен байланысып қалған кезінде белгілейді

Топ кредиттік саясатты қолданады, соған сәйкес әрбір жаңа клиенттің кредит қабілеттілігі, Топ үшін төлемдер мен жеткізілімдерді жүзеге асырудың стандартты шарттары мен мерзімдері ұсынылмай тұрып, жеке-жеке талданады.

Топ саудалық және өзге дебиторлық берешекке қатысты сақтандыру өтемін талап етпейді.

(в) Кредиттік тәуекелге ұшырағыштық

Қаржы активтерінің баланстық құны Топтың кредиттік тәуекелге ең көп ұшырағыштық дәрежесін көрсетеді. Есептік күнге дейінгі жағдай бойынша кредиттік тәуекелдің ең үлкен деңгейі мынаны құрады:

	Баланстық құны	
мың теңге	**31.12.2012**	**31.12.2011**
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар	67,056,184	67,056,184
Саудалық дебиторлық берешек	80,549,261	62,379,438
Ақша қаражаттары мен олардың баламалары	38,038,905	41,837,161
Мерзімді депозиттер	11,900,387	31,160,006
Байланысты тараптарға берілген займдар (31-ескертпе)	13,297,619	10,844,384
Қызметкерлерге займдар (27-ескертпе)	2,057,384	922,477
Жер қойнауын пайдаланушылардың дебиторлық берешегі	-	12,654
	212,899,740	**214,212,304**

Есептік күнге дейінгі жағдай бойынша және географиялық өңірлер қиылысында сауда дебиторлық берешекке қатысты кредиттік тәуекелдің ең үлкен деңгейі мынаны құрады:

мың теңге	Баланстық құны 31.12.2012	31.12.2011
Қытай	37,109,489	33,060,835
Қазақстан	8,788,305	11,491,393
Жапония	3,040,762	3,551,953
АҚШ	11,051,545	2,738,370
Еуропа елдері	9,349,768	2,339,127
Индия	9,327,523	-
Ресей	1,875,262	9,197,760
Өзге өңірлер	6,607	-
	80,549,261	**62,379,438**

Топтың барынша ірі клиенттері China Nuclear Energy Industry Corporation және CGNPC Uranium Resources Company Limited болып табылады. Есептік күнге дейінгі жағдай бойынша осы клиенттердің жиынтық дебиторлық берешегі 36,190,935 мың теңге (2011: 32,984,856 мың теңге) құрады.

(г) Күмәнді борыштар бойынша резерв

Тауарларды сату жөніндегі орташа кредиттік кезең 30күнді құрайды. Дебиторлық берешек бойынша инвойсты қойған күннен бастап алғашқы 30 күннің ішінде проценттер есептелмейді. Сөйтіп, проценттер өтелмеген қалдыққа Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі белгілейтін қайта қаржыландыру ставкасы бойынша есептелінеді (2012 ж. 31 желтоқсан: 5.5%). Күмәнді борыштар бойынша резервтер контрагенттің бұрынғы орындамаған міндеттемелерінен және сол контрагенттің ағымдағы қаржылық жағдайын талдаудан алынып есептелген қайтарылмайтын сомалардан алынып, 30-дан 120 күнге дейінгі немесе 120 күннен артық мерзіммен дебиторлық берешек есебіне жазылады.

Есептік мерзім жағдайындағы сауда дебиторлық берешегі төлем мерзімдері бойынша былайша сыныпталды:

мың теңге	Барлығы 31.12.2012	Күмәнді борыштар бойынша резерв 31.12.2012	Барлығы 31.12.2011	Күмәнді борыштар бойынша резерв 31.12.2011
Мерзімі өтпеген берешек	74,437,088	-	60,757,399	-
Мерзімі 0-30 күн өткен	1,659,037	-	1,230,468	-
Мерзімі 31-120 күн өткен	4,302,498	-	300,726	-
Мерзімі 120 күннен астам өткен	781,465	630,827	1,529,975	1,439,130
	81,180,088	**630,827**	**63,818,568**	**1,439,130**

Есептік кезең ішіндегі күмәнді сауда дебиторлық берешек бойынша резервтегі қозғалыс былайша ұсынылды:

	31.12.2012 мың теңге	31.12.2011 мың теңге
1 қаңтарға қалдық:	**1,439,**	**563,4**
Күмәнді борыштар бойынша резервтің ұлғаюы	112,7	1,050,(
Есептік бағалаудағы өзгеріс	(779,9	
Жыл ішінде есептен шығарылған сомалар	(141,1	(174,9
31 желтоқсанға қалдық:	**630,8**	**1,439,**

(д) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Топтың өз қаржылық міндеттемелерін оларды өтеу мерзімі келгенде орындай алмау тәуекелі. Топтың өтімділікті басқару тәсілінің мәні топтың қолайсыз шығындардың туындауына жол бермей, және өз беделіне нұқсан келтірмей, кәдуелгі және қиын жағдайларда да ұдайы, қолдан келгенше өз міндеттемелерін мерзімінде өтеуге жеткілікті өтімділік құралдарының болуын қамтамасыз етуінде.

Әдетте Топ күтілетін операция шығыстарын жабуға жеткілікті мөлшерде, алғашқы талап ету бойынша қол жетімді ақша қаражатының болуын қамтамасыз етеді. Бұл ретте болу-болмауын негіздемелік түрде болжау мүмкін емес айрықша жағдайлардың, мысалы, апатты жағдайлардың ықтимал әсері ескерілмейді.

Төменде, өтімділік тәуекелін басқарудың маңызды элементі болып табылатын қысқа мерзімді депозиттерге орналастырған ақшасын қоса алғанда, Топтың пайдаланбаған займдары мен уақытша бос жатқан ақшалары туралы ақпарат берілген:

	31.12.2012 мың теңге	**31.12.2011 мың теңге**
- қысқа мерзімді депозиттердегі сома	2,991,552	40,983,867
- есепшоттардағы ақша қаражатының сомасы	37,207,243	28,158,455
- займдар бойынша пайдаланылмаған сома	9,818,625	4,254,340
	50,017,420	**73,396,662**

Төменде қаржылық міндеттемелерді өтеудің шартта көрсетілген мерзімдері туралы ақпарат берілген:

31.12.2012 мың теңге	**Баланстық құны**	**Шарт бойынша ақша қаражатының ағыны**	**0-6 ай**	**6-12 ай**	**1-2 жыл**	**2-3 жыл**	**3-4 жыл**	**4-5 жыл**	**5 жылдан астам**
Өндірімсіз қаржылық міндеттемелер									
Қамсыздандырылған банк кредиттері	31,567,970	33,441,991	6,822,780	6,276,037	8,249,607	3,132,836	2,179,138	2,128,426	4,653,167
Артықшылықты акциялар бойынша міндеттемелер	264,827	264,827	-	-	52,965	52,965	52,965	52,965	52,967
Қаржылық жалгерлік бойынша міндеттемелер	6,329	6,329	6,329	-	-	-	-	-	-
Қамсыздандырылмаған банктік емес кредиттер	1,503,942	1,510,958	924,815	334,628	24,917	-	-	-	226,598
Өзге міндеттемелер	27,004,649	27,004,649	27,004,649	-	-	-	-	-	-
Өзге қаржылық міндеттемелер	49,561,403	49,561,403	-	47,086,712	309,336	309,336	309,336	309,336	1,237,347
Шығарылған облигациялар	75,273,591	87,192,814	2,356,563	2,356,563	4,713,125	77,766,563	-	-	-

Саудалық кредиторлық берешек және байланысқан салаларға берешек	52,948,930	52,948,930	49,566,760	566,775	27,245	-	798,318	1,989,832	-
	238,131,641	**251,931,901**	**86,681,896**	**56,620,715**	**13,377,195**	**81,261,700**	**3,339,757**	**4,480,559**	**6,170,079**

31.12.2011 мың теңге	**Баланстық құны**	**Шарт бойынша ақша қаражатының ағыны**	**0-6 ай**	**6-12 ай**	**1-2 жыл**	**2-3 жыл**	**3-4 жыл**	**4-5 жыл**	**5 жылдан астам**
Өндірімсіз қаржылық міндеттемелер									
Қамсыздандырылған банк кредиттері	37,863,618	39,569,525	5,993,856	12,843,835	11,611,164	6,638,341	1,170,350	309,224	1,002,755
Артықшылықты акциялар бойынша міндеттемелер	264,827	264,827	-	-	52,965	52,965	52,965	52,965	52,967
Қаржылық жалгерлік бойынша міндеттемелер	34,192	34,192	18,636	9,227	6,329	-	-	-	-
Қамсыздандырылмаған банктік емес кредиттер	4,664,652	4,729,635	1,704,569	1,696,285	1,121,185	-	-	-	207,596
Өзге қаржылық міндеттемелер	47,402,817	119,648,830	2,148,906	2,455,084	4,527,631	10,329,477	5,849,726	4,994,646	89,343,360
Шығарылған облигациялар	73,853,962	90,431,250	2,318,750	2,318,750	4,637,500	4,637,500	76,518,750	-	-
Саудалық кредиторлық берешек және байланысқан	46,922,035	46,922,035	46,235,090	-	-	143,723	143,723	143,724	255,775

салаларға берешек									
	211,006,103	**301,600,294**	**58,419,807**	**19,323,181**	**21,956,774**	**21,802,006**	**83,735,514**	**5,500,559**	**90,862,453**

(ж) Нарық тәуекелі

Нарық тәуекелі – бұл нарық бағасының, мысалы шетел валюталары айырбас бағамының, сыйақылар ставкаларының және акциялар бағасының өзгеруі Топтың пайдасына немесе оның қаржы аспаптарының құнына теріс әсерін тигізу тәуекелі. Нарық тәуекелін басқару мақсаты нарық тәуекеліне ұшырғыштықты бақылау және оны ұйғарынды шектерде ұстап тұру, соның өзінде инвестициялардың табыстылығын оңтайландыруға қол жеткізу болып табылады.
Нарық тәуекелін басқару мақсатында Топ әлсін-әлсін өндірімді қаржы аспаптарын пайдаланады. Топ өндірімді қаржы аспаптары бойынша алыпсатарлық мақсаттағы келісімшарттар жасаспайды. Әдетте, Топ белгілі бір кезеңдегі пайда немесе зиян көрсеткіштерінің құбылмалылығын реттеу мақсатында хеджирлеу операцияларын есепке алудың арнайы қағидаларын қолданбайды.

(i) Валюта тәуекелі

Топ сауда-саттық операцияларын, Компанияның функционалдық валютасынан ерекше валютадағы займдарды сатып алу мен тартуды жүзеге асыра отырып, валюта тәуекеліне душар болады.

Займдар Топтың жұмыс істеп тұрған құрылымдарының ақша қаражатының ағындары жүріп жатқан валютаға сәйкес келетін валютада жүргізіледі. Сөйтіп, негізінен, өндірім аспаптарын қолданбай-ақ экономикалық хеджирлеуге қол жеткізіледі. Шетел валюталарындағы өзге ақша активтері мен міндеттемелеріне қатысты Топ болашақ шығыстарды төлем валютасын ескере отырып, ұйғарынды шектерде жоспарлау арқылы тәуекелге ұшыраған нетто-ұстанымды ұстап отыруға тырысады.

(ii) Уранның нарықтық бағасының өзгеру тәуекелі

Топтың қызметі халықаралық нарықтарда АҚШ долларымен есептелетін уран бағасының ауытқу әсеріне ұшырасады. Топ уранның болашақтағы болжамды бағасының негізінде жыл сайынғы бюджетті дайындайды.

Уран бағасы тарихи тұрғыда ауытқуға бейім тұрады және Топтың бақылауынан тыс көптеген факторлардың әсерінде болады. Олар мұнымен шектелмей, атом электр станцияларының сұраныстары, сұраныс пен ұсыныс арасындағы айырмашылықты жоюға арналғанаралас жоғары байытылған компоненттерді қайталап пайдалану және солардың болуы сияқты қайталама көздер деңгейінің сарқылуын, сондай-ақ Халықаралық атом энергиясы агенттігінің нормативтік актілері мен тікелей уран саласына қатысты өзге факторларды да қамтиды.

Есеп беретін күнгі жағдай бойынша Топтың қаржылық активтері мен міндеттемелеріне қатысты нарық бағасының өзгеру тәуекелінің айтарлықтай әсері әсері болған жоқ.

(iii) Валюталық тәуекелге ұшырағыштық

Топтың валюталық тәуекелге ұшырағыштығы былайша берілді:

	31.12.2012 АҚШ долларымен берілді	**31.12.2011 АҚШ долларымен берілді**
Мерзімдік депозиттер	-	9,002,45
Саудалық дебиторлық берешек	70,677,81	47,907,25
Ақша қаражаты және оның баламалары	15,441,83	27,076,51
Өзге активтер	492,01	-
Барлық активтер	**86,611,66**	**83,986,22**
Кредиттер және займдар	(22,306,068	(35,049,576
Шығарылған облигациялар	(75,273,591	(73,853,962
Өзге қаржылық міндеттемелер	(49,561,403	(47,402,817
Өзге міндеттемелер	(492,095	(484,456
Саудалық кредиторлық берешек	(1,267,491	(4,747,686
Барлық міндеттемелер	**(148,900,648**	**(161,538,497**
Валюталық тәуекелге ұшырағыштықтың таза сомасы	**(62,288,988**	**(77,552,272**

Жыл ішінде шетел валюталарының мынадай негізгі айырбас бағамы қолданылды:

Теңгемен	**Орташа бағамы 2012 ж.**	**Орташа бағамы 2011 ж.**	**Есептік күнге спот бағамы 31.12.2012**	**Есептік күнге спот бағамы 31.12.2011**
1 АҚШ доллары	149.11	146.62	150.74	148.40

Сезімталдық талдауы

2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша АҚШ долларына қатысты теңге бағамының 10% әлсіреуі және 10% нығаюы (2011 ж. 10% және 10%) төменде көрсетілген сомалар кезеңінде капитал мен пайданың немесе зиянның шамасын көбейтер/ (кемітер) еді.

2012 ж.	**Пайда немесе (зиян) мың теңге**
АҚШ доллары	
+10%	(6,228,899)
-10%	6,228,899
2011 ж.	
АҚШ доллары	
+10%	(7,755,227)
-10%	7,755,227

(iv) Сыйақы ставкасының өзгеру тәуекелі

Сыйақы ставкасының өзгеруі, негізінен, тартылған кредиттер мен займдарға, олардың не әділетті бағасын (тіркелген сыйақы ставкасымен бірге борыштық міндеттемелерін), не олар бойынша болашақта құйылатын ақша ағынын (сыйақының ауыспалы ставкасымен бірге борыштық міндеттемелерін) өзгерте отырып, әсер етеді. Топта қабылданған саясатқа сәйкес, Топтың қолындағы ала тұру құралдарының және өзгеріс тәуекеліне ұшыраған сыйақы ставкаларының 20% -тен 40%-ке дейінгісінің тіркелген сыйақы ставкасы болуға тиісті.

Жаңа кредиттер мен займдар тарту кезінде басшылық өзінің кәсіби пайымдауы негізінде өтеу мерзімі жететін күнге дейінгі күту кезеңінде Топ үшін қандай сыйақы ставкасы (тіркелген немесе ауыспалы) неғұрлым пайдалы болатыны туралы мәселені шешеді.

Топтың проценттік своп бойынша жасасқан шарттары болады. Топ өндірім аспаптарын (проценттік своптарды) әділетті құнды хеджирлеу операцияларын есепке алу моделі шеңберінде хеджирлеу құралы ретінде белгілемейді. 2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық есеп-қисап үшін своп құралдарының келтірілген құны болмашы ғана.

Құрылым

Есеп беретін күнге Топтың сыйақы ставкаларының түрлері бойынша топтастырылған проценттік қаржы құралдарының құрылымы мынадай болды:

мың теңге	**31.12.2012**	**31.12.2011**
Тіркелген сыйақы ставкасының құралдары		
Қаржылық активтер	24,349,5	55,683,0
Қаржылық міндеттемелер	(77,118,6	(76,382,9
	(52,769,0	**(20,699,8**
Құбылмалы сыйақы ставкасының құралдары		
Қаржылық міндеттемелер	**(31,226,8**	**(40,298,3**

Тіркелген сыйақы ставкасы қаржылық құралдарының әділетті құнының сезімталдығын талдау

Топ, әділетті құны бойынша бағаланатын, өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе зиян құрамында көрінетін құралдар үшін көзделген тәртіпте, тіркелген сыйақы ставкасынан ешқандай қаржы активтері мен міндеттемелерін есепке алмайды. Сондықтан есептік күнге сыйақы ставкаларының қандай да бір өзгеруі кезең ішіндегі пайда немесе зиян көрсеткішіне әсер етпес еді.

Құбылмалы сыйақы ставкасы қаржылық құралдарының әділетті құнының сезімталдығын талдау

Есеп беру күніне сыйақы ставкаларының 100 базистік тармаққа өсуі мен 25 базистік тармаққа кемуі капиталды және кезең ішіндегі пайда немесе зиян шамасының төменде көрсетілген сомаларға өсуі (кемуі), ағымдағы нарықтық ставкаларға негізделген проценттік ставкалардағы, сондай-ақ экономикалық ортадағы ықтимал өзгерістерді бағалауының негізділігін білдіреді. Бұл талдау шетел валюталарының өзге ауыспалы, атап айтқанда, айырбас бағамдары өзгеріссіз қалады, және есептік күнге дейінгі өтелмеген міндеттемелер сомасы жыл бойына өтеусіз күйінде қалды деген оймен жүргізілді.

	Пайда немесе (зиян)	
мың теңге	**100 базистік тармаққа өсуі**	**25 базистік тармаққа кемуі**
2012 ж.		
Тіркелген сыйақы ставкасы құралдары	(312,269)	78,067
2011 ж.		
Құбылмалы сыйақы ставкасы құралдары	(402,983)	100,746

(з) Баланстық құнымен салыстырғандағы әділетті құны

Келесі кестеде көрсетілген құралдарды есептемегенде, Топ қаржылық есеп-қисапта мойындалған қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің баланстық құны, олардың қысқа мерзімдік сипатына қарай, шамамен олардың әділетті құнына тең деп есептейді.

Келесі кестеде сипатталғанды есептемегенде, Топ қаржылық есеп-қисапта мойындалған қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің баланстық құны, шамамен олардың әділетті құнына тең деп есептейді.

Қаржылық міндеттемелердің әділетті құнын бағалағанда, басшылық мынадай болжауларды пайдаланды:

Процентсіз қаржылық міндеттемелер және тіркелген қаржылық ставкасымен алынған міндеттемелер

Қаржылық міндеттемелер неғұрлым нарықтық ставкаға жақындастырылған тиімді проценттік ставка бойынша дисконтталды.

Құбылмалы ставкасымен алынған қаржылық міндеттемелер

Қаржылық міндеттемелердің әділетті құнының шын мәнінде баланстық құннан айырмашылығы жоқ, өйткені ақшаның уақытша құнының пайдасы мардымсыз.

	31.12.2012		**31.12.2011**	
мың теңге	**Баланстық құны**	**Әділетті құны**	**Баланстық құны**	**Әділетті құны**
Қаржылық міндеттемелер				
Қамсыздандырылған және қамсыздандырылмаған банк займдары	31,567,970	31,540,808	37,863,618	37,821,648
Қамсыздандырылмаған банктік емес займдар	1,503,942	1,392,869	4,664,652	4,500,443
Қамсыздандырылмаған облигациялар	75,273,591	74,734,684	73,853,962	74,011,069
	108,345,503	**107,668,361**	**116,382,232**	**116,333,160**

(и) Капиталды басқару

Топ инвесторлардың, кредиторлар мен нарықтың сенімін сақтау, сондай-ақ бизнестің болашақта дамуын қамтамасыз ету үшін орнықты капитал базасын қолдау саясатын ұстанады. Капитал Топтың барлық капиталы мен резервтерінен құралады. Топ мынадай көрсеткіштер мониторингін жүзеге асырады:

- қаржылық тұрақтылық немесе кредиттерді басқару үшін қолданылатын шаралар, займ қаражатын сату дәрежесін айқындау;
- табыстылық, шаруашылық қызметін жүргізу барысында өтімділікті, активтер мен капиталды басқарудың жалпы тиімділігін айқындау.

2012 жылғы қыркүйекте Топ Акционері қаржылық емес ұйымдар үшін борыш пен қаржылық тұрақтылықтың бірыңғай принциптері мен басқару тетіктерін айқындау мақсатында жаңа борыш пен қаржылық тұрақтылықты басқару саясатын бекітті.

Топтың қаржылық тұрақтылығын бағалау үшін мынадай негізгі қаржы коэффициенттері пайдаланылады:

- қаржылық борыштың өз капиталына қатысының 2-еуден аспауы;

- қаржылық борыштың салықтарды, тозуды және амортизацияны (Борыш/EBITDA) төлегенге дейінгі пайдамен арақатынасының 3.5-тен аспауы;

- пайданың проценттер мен салықтарды төлегенге дейінгі таза проценттік шығыстармен (EBIT/ проценттер бойынша таза шығыстар) арақатынасының 2-еуден кем болмауы.

43 ШАРТТЫ АКТИВТЕР МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР

(а) Сақтандыру

Қазақстандағы сақтандыру қызметтерінің нарығы қалыптасу сатысында тұр және әлемнің басқа елдерінде таралған сақтандырудың көптеген нысандарына әзірше қол жете қойған жоқ. Топтың, өзінің өндірістік құрылыстарына, өндірістің тоқтауына байланысты, немесе апат немесе Топ қызметінің салдарынан жылжымайтын мүлік объектілеріне немесе қоршаған ортаға келтірілген зиянмен байланысты үшінші тараптардың алдында туындаған залалға қатысты толық сақтандыру құралы жоқ. Топтың өзінің барабар сақтандыру өтемі болмайынша, белгілі бір активтерді жоғалту немесе бүлдіріп алу Топтың қызметіне және қаржылық жағдайына едәуір теріс әсер ету тәуекелі тұрады.

(б) Шартты салықтық міндеттемелер

(i) Шартты салықтық міндеттемелер

Қазақстанның салық жүйесі жаңадан құрылғандықтан, салықтар санының көптігімен (корпоративтік табыс салығы, қосылған құнға салынатын салық, пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық және Компания қызметіне айтарлықтай әсері бар басқа да салықтар) және заңнама нормаларының жиі өзгеруімен, көбінесе түсініксіз жазылған және қарама-қайшылығы көп ресми түсініктемелермен және сот шешімдерімен сипатталады. Мұның өзі оларды әртүрлі салық органдарының әрқилы түсінуіне жол береді. Салықтарды есптеудің дұрыс-бұрыстығына қатысты тексерулермен және зерттеулермен қолында айыппұл салу және өсімпұл есептеу құқы бар реттеуші органдар айналысады. Есептік кезеңдегі салықтарды есептеудің дұрыстығы соңғы бес күнтізбелік жыл ішінде тексерілуі мүмкін; алайда белгілі бір жағдайларда бұл мерзім ұлғайтылуы мүмкін. Қазақстандық түрлі заңнамалық актілер мен нормативтер әруақытта түсінікті жазыла бермейді, және оларды түсіну жергілікті салық органдары мен Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің пікіріне байланысты болып келеді. Мысалы, ҚҚС мақсаттары үшін сату бойынша айналымды айқындауға, корпоротивтік табыс салығының мақсаттары үшін белгілі бір шығындарды шегеруге қатысты, сондай-ақ 2009 жылдан бері қолданылып келе жатқан жаңартылған салық кодексінің кейбір баптарының қолданылуына қатысты мәселелер, атап айтқанда, корпоротивтік табыс салығының мақсаттары үшін салық салудың туындау сәтін анықтауға қатысты баптар және басқа да мәселелер. Көбінесе жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының пікірлері бір-бірінен алшақ келеді. Мәлімделген және анықталған Қазақстан заңдарын, жарлықтары мен стандарттарын бұзушылықтарға қатысты қазіргі айыппұлдар мен өсімпұлдар салу режимі өте қатал. Әсіресе, қазіргі кезде салық органдары жер қойнауын пайдаланушылар қызметін тексеруге қатысты өте агрессивтік ұстанымды ұстануда. Санкциялар бұзушылық орын алған әрбір күн үшін салық есептелген күнге дейінгі соманың 50% мөлшерінде айып ставкасын және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі белгілеген қайта қаржыландыру ресми ставкасының 2.5 есе мөлшерінде өсімпұл төлеуді міндеттейді. Соның салдарынан өсімпұлдар мен айыппұлдар кез келген дұрыс есептелмеген салық сомасынан бірнеше есе асып түсетін сомаларға әкеліп соқтыруы мүмкін.

Мұндай жағдай басқа елдерге қарағанда Қазақстанда салық тәуекелдерінің әлдеқайда жоғары болуына соқтыруы мүмкін. Топ басшылығы қолданылатын салық заңнамасын, нормативтік талаптар мен сот шешімдерін өз тұрғысынан түсіне отырып, салықтық міндеттемелер толық көрсетілген деп есептейді. Сонда да бұл ережелерді тиісті органдардың трактовкасы өзгеше болуы мүмкін және, егер олар өз ұстанымдарының заңдылығын дәлелдеген жағдайда, бұл нағыз шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапқа әсер етуі мүмкін.

2009 жылдың ішіндеТоптың «Бетпақ-Дала» БК» ЖШС-нің қауымдасқан кәсіпорнында (бұдан әрі – Қауымдасқан кәсіпорын) 2004-2008 жж. кезеңін қамтыған салықтық тексеру жүргізілді. Тексеріс қорытындысы бойынша Қауымдасқан кәсіпорынға 3,392,911 мың теңге көлемінде салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар сомаларының кем есептелгендігі туралы Акт және Хабарлама тапсырылды. 2009 жылғы 24 қарашада Қауымдасқан кәсіпорын 177,117 мың теңге төледі. Қауымдасқан кәсіпорын үстеме пайдаға салынатын салық бойынша қосымша есептеулермен келіспейді. 2011 жылы топтың

Қауымдасқан кәсіпорны кем есептелген салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар сомаларының қалған бөлігін төледі және бұл төлемдерді Жоғарғы Соттың шешімімен шығыстарға жатқызды.
Топ басшылығы осы шоғырландырылған қаржылық есеп-қисаптағы өзінің салықтық міндеттемелерін барабар мойындады деп есептейді.

(ii) Үстеме пайдаға салынатын салық

2009 жылғы салық заңнамасы бойынша жер қойнауын пайдаланушылар жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша күнтізбелік жыл ішінде алынған таза пайдадан, жер қойнауын пайдаланушының ҮПС мақсаттары үшін шегерген сомаларының 25 процентіне тең сомадан асып түсетін мөлшерде үстеме пайдаға салық (бұдан әрі – ҮПС) төлеуге тиісті. ҮПС мақсаттары үшін жер қойнауын пайдаланушының шығыстары мыналарды қамтиды:

- есептік жылда мәлімделген корпоротивтік табыс салығы бойынша шегерімдер, корпоротивтік табыс салығын төлеу мақсаттары үшін белгіленгендей, кез келген негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің есептелген амортизациясын алып тастағанда;
- жер қойнауын пайдаланушының есептік жыл ішінде жер қойнауын пайдалану қызметін жүзеге асыру мақсаттарына арналған кез келген капиталдық шығындары;
- жер қойнауын пайдаланушының бұрнағы жылдары жер қойнауын пайдалану қызметін жүзеге асыру барысында шеккен және есептік жылға көшірілген кез келген пайдаланылмаған операциялық шығындары.

Үстеме пайдаға салынатын салықтың негізі осы терминнің айқындалған мәніндегі және жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшарт бойынша есептелген, үстеме пайдаға салынатын салықтың шегерілген тиісті сомасының 25%-нен асатын таза табыстың бір бөлігі болып табылады. Үстеме пайдаға салынатын салықты есептеу мақсаттары үшін таза табыс салық салынатын пайда мен корпоротивтік табыс салығын төлеу бойынша міндеттеме сомасы арасындағы айырмашылықты білдіреді, мұнда салық салынатын пайда үстеме пайдаға салынатын салық бойынша көрсетілген шығыстардың сомасын шегергендегі жалпы жылдық пайда болып табылады. ҮСП-нің қолданылатын ставкалары, үстеме пайдаға салынатын салық бойынша жылдық табыстың жылдық шегерімге арақатынасына қарай, 10% -тен 60%-ке дейінгі прогрессивті шкала бойынша өзгереді.

Компанияның келісімшарттық қызметтен алатын табыстарының КТС пен ҮСП есептеудің қазіргі әдісімен шығарғанда 20%-ке көбейген, өндірудің өндірістік өзіндік құны ретінде белгіленетінін ескеріп, Топ басшылығы пайданың 20%-тен астам ішкі нормасына көз жетер болашақта жету мүмкін емес деп есептейді.

(iii) Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық

Өткен кезеңдерде пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салықты (ПҚӨС) есептеу үшін салық салу базасына қатысты белгісіздік орын алды. Бұрын Компания басшылығы салық салу базасы ретінде өндірудің өндірістік өзіндік құнын және ПҚӨС есетелмеген бастапқы өңдеуді пайдаланды, және Салық кодексінде белгіленген 22% мөлшерінде пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық ставкасын қолданды. 2012 жылы уран өндіруші компаниялар мен салық органдарының арасындағы талқылаулардың барысында салық салу базасында өндірістік өзіндік құны мен ПҚӨС есетелмеген бастапқы өңдеу қамтылуға тиісті деген түсіністікке қол жеткізілді. Келіссөздердің нәтижесінде 2009-2012 жылдар үшін пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық ставкасы 22%-тен 17.5%-ке төмендетілді.Салық кодексіне тиісті өзгерістер 2012 жылғы 26 желтоқсанда бекітілді. Компания осы өзгерістердің тиімділігін өзінің 2012 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдық қаржылық есебінде атап көрсетті.

2013 жылғы 1 қаңтардан бастап Салық кодексіне енгізілген өзгерістер күшіне енді, енді пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық ставкасы 18.5%-ке дейін өзгертілді, бұл алдағы кезеңдерде қолданылатын болады.

(iii) Трансферттік баға белгілеу

2009 жылы 1 қаңтарда өзгертілген және қолданысқа енгізілген Трансферттік баға белгілеу туралы заң негізінен тауарлар мен қызметтерді сату бойынша халықаралық іскерлік операцияларымен байланысты

халықаралық және ішкі операцияларға қатысты қолданылады. 2012 жылғы 31 желтоқсандаға жағдай бойынша, Компания күшіне енген Трансферттік баға белгілеу туралы заңға сәйкес барлық қажетті түзетулерді жүргізді.

2012 жылы «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ-та 2007 жылғы жұмыс кезеңінде рансферттік бағаларды қолдану кезіндегі мемлекеттік бақылау мәселелері бойыншақұжаттық тақырыптық тексеріс аяқталды (2009 жылы басталып, тоқтатылған). Тексеру 2012 жылы 31 желтоқсанда бітетін талап ету мерзімі біткенге дейін аяқталды. Тексеру қорытындысы бойынша Компанияға 6,390,276 тыс.теңге көлемінде КТС, айыппұл мен өсімпұл сомасының кем есептелгендігі туралы Тексеру актісі және Хабарлама ұсынылды. Компания КТС бойынша қосымша есептеулермен келіспейді және салық есептеудің заңдылығына жоғары тұрған инстанцияларда, ҚР сот органдарында шағымдану ниетінде. Сол үшін 2013 жылғы 5 ақпанда ҚР Қаржы министрлігінің Салық комитетіне Тексеру актісі және Хабарламаға Шағым жіберілді.

Компания басшылығы ҚР салық органдарымен соттық іс қарау Компанияның пайдасына шешіледі деп ойлайды, алайда жоғары сот инстанциясының шешімін алу біраз уақытты қажет етуі мүикін.Осыған байланысты Компания 2012 жылы жүргізілген тексеру бойынша салық, айыппұл мен өсімпұл төлеуге резерв жасамау туралы шешім қабылдады.

(в) Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

1999 жылғы 19 желтоқсандағы «Америка Құрама Штаттарының Энергетика министрлігі мен Қазақстан Республикасының Энергетика, индустрия және сауда министрлігінің арасындағы жұмыс келісіміне» сәйкес Америка Құрама Штаттары мен Қазақстан Республикасының үкіметтері өздеріне БН – 350 реакторын пайдаланудан алу және реактордың отындық өзектерін сақтау жауапкершілігін алды. Осы Келісімге сәйкес АҚШ Үкіметі қаржылық көмек көрсету үшін өзіне, Еуропалық Одақтың ТМД елдеріне техникалық көмек көрсету бағдарламасын (ТМДТК), «Пресиозо» (Франция), Канберра (Бельгия), «АЛСТОМды» (Франция) қоса алғанда, халықаралық ұйымдарға, сондай-ақ «БЯЦ» Ғылыми өндірістік орталығы мен «КАТЭП» АҚ сияқты отандық коммерциялық емес ұйымдарға жүгіну міндетін алды. Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен 2020 жылға дейінгі даму перспективасымен Қазақстан Республикасында атом саласын дамытудың 2011-2014 жылдарға арналған бағдарламасына (бұдан әрі – Бағдарлама) сәйкес, БН-350 реакторын пайдаланудан алуды, осы жабдықпен байланысты оны одан әрі кәдеге жаратуды қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар кешенін жүзеге асыруға жауапты мемлекеттік орган Қазақстан Республикасының Индустрия және жаңа технологиялар министрлігі болып табылады. Мұның сыртында Бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарында осы іс-шараларды қаржыландыру көзі Республикалық бюджет деп көзделген. 2012 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі жағдай бойынша Компанияның БН-350 реакторлық қондырғысын пайдаланудан алу бойынша заңдық және қаржылық міндеттемелері жоқ.

(е) Кепілдіктер

Кейбір өзара байланысты тараптарды қаржыландыруға берілген қаржылық кепілдіктер бойынша ең үлкен кредиттік тәуекел 2012 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі жағдай бойынша 38,265,908 мың теңгені (2011 ж.: 35,712,325 мың теңге) құрады.

44 ӨЗАРА БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖҮРГІЗІЛЕТІН ОПЕРАЦИЯЛАР

(а) Бақылау қатынастары

Компания Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы 14 шілдедегі № 3593 Жарлығына сәйкес құрылды. «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – Акционер) Компанияның жалғыз акционері болып табылады. «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ толығымен Қазақстан Республикасының Үкіметінің иелігінде.

(б) Басшы қызметкерлермен және олардың отбасы мүшелерімен жүргізілетін операциялар

Директорлар кеңесінің мүшелері, атқарушы директорлар, департамент басшылары мен олардың отбасы мүшелерінің Топтың дауыс қосу құқығын беретін бақылау пәрмені мен акциялары жоқ, өйткені акциялардың 100%-і Қазақстан Республикасының Үкіметіне тиесілі.

(i) Басшы қызметкерлерге берілетін сыйақылар

Есептік жылда топтың басты басшы қызметкерлері алған сыйақылар мынадай сомаларды құрап, олар персоналға арналған шығындар құрамында көрсетілді (14-ескертпе).

	31.12.2012 мың теңге	**31.12.2011 мың теңге**
Жалақы және сыйлықақылар	**1,887,519**	**1,658,975**

Топтың өзара байланысты тараптармен операциялары мына кестелерде ашылады. Мемлекеттік компанияларға қатысты, Топ аналық компаниялардың бақылауындағы компаниялар тобымен жүргізілген операцияларды ғана ашады.

(в) Басқа да байланысты тараптардың қатысуымен жасалатын операциялар

(i) Кіріс және дебиторлық берешек

мың теңге	**2012 ж. мәміле сомасы**	**2012 ж. есептеулер бойынша қалдық**	**2011 ж. мәміле сомасы**	**2011 ж. есептеулер бойынша қалдық**
Тауарлар сату:				
Қауымдастырылған кәсіпорындар	1,550,117	236,002	3,811,821	415,872
Бірлесіп бақыланатын компаниялар	4,173,152	506,755	4,238,874	123,196
Сіңілі компаниялар	13,838,289	331,662	9,847,822	295,122
Өзгелері	1,071,299	808,727	-	-
***Көрсетілген қызмет түрлері*:**				
Қауымдастырылған кәсіпорындар	17,973,993	4,096,719	16,324,340	3,561,935
Бірлесіп бақыланатын компаниялар	3,308,142	375,054	3,588,595	419,365
Сіңілі компаниялар	84,783	1,064	88,236	2,405
Өзгелері	3,711,684	1,024,689	-	-
Дивидендтер:				
Қауымдастырылған кәсіпорындар жариялаған дивидендтер	24,802,068	-	14,090,944	725,293
Бірлесіп бақыланатын компаниялар жариялаған дивидендтер	11,500,387	-	6,958,458	4,522,694
Басқа да байланысты кәсіпорындар жариялаған дивидендтер	1,596,620			
	83,610,534	**7,380,672**	**58,949,090**	**10,065,882**

Операциялар бойынша байланысты тараптар жасаған барлық есептеулер есеп берілген күннен кейін алты айдың ішінде ақша қаражатымен төлеуге жатады. Бұл берешектің барлығы кепілмен қамтамасыз етілмеген болып табылады.

(ii) Шығыс және кредиторлық берешек

мың теңге	**Мәміле сомасы 2012**	**Есептеулер бойынша қалдық 2012**	**Мәміле сомасы 2011**	**Есептеулер бойынша қалдық 2011**
***Тауарлар сатып алу*:**				
Қауымдастырылған кәсіпорындар	36,927,573	20,275,139	61,531,749	23,941,571
Бірлесіп бақыланатын компаниялар	39,085,956	10,655,694	41,129,645	6,688,789
Сіңілі компаниялар	22,007,920	3,995,452	17,265,232	1,805,406
Өзгелері	1,686,770	777,528		
Көрсетілген қызметтер:				
Қауымдастырылған кәсіпорындар	2,062,136	156,743	3,222,676	1,900,531
Бірлесіп бақыланатын компаниялар	65,318	2,319	43,299	60,571
Акционерге дивидендтер	23,501,328	11,750,664	-	-
Сіңілі компаниялар	2,592,460	144,330	1,648,161	257,363
Өзгелері	966,532	434,163	-	-
	128,895,993	**48,192,032**	**124,840,762**	**34,654,231**

Өзара байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша барлық есеп айырысулар есеп беру күнінен кейін алты айдың ішінде ақша қаражатымен төленуге тиісті. Бұл берешектің бәрі кепілмен қамтамасыз етілмеген болып табылады.

(iii) Берілген займдар

мың теңге	Займ сомасы 2012 ж.	Есеп айырысулардың қалдығы 31.12.2012	Займ сомасы 2011 ж.	Есеп айырысулардың қалдығы 31.12.2011
Қауымдасқан кәсіпорындар	7,698,391	7,698,391	6,265,198	6,265,198
Бірлесіп бақыланатын кәсіпорындар	20,000	20,000	20,000	20,000
Өзгелері	5,579,228	5,579,228	4,559,186	4,559,186
	13,297,619	**13,297,619**	**10,844,384**	**10,844,384**

(iv) «Қазақстанның Халық Банкі»АҚ-пен мәмілелер

Депозиттер

мың теңге	Барлығы	Негізгі борыш	Процenттер
2011 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша	**31,22**	**31,1**	**103,7**
Орналастырылды/Есептелді	36,67	36,1	559,1
Көзден салық ұстау	(99,15	-	(99,1
Бағам айырмашылығы	(77,65	(76,5	(1,0
Алынғаны	(58,50	(57,94	(561,8
2011 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша	**9,21**	**9,2**	**791**
Орналастырылды/Есептелді	8,00	8,0	6,1
Көзден салық ұстау	(1,02	-	(1,0
Алынғаны	(17,20	(17,20	(5,8
2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша	**11,8**	**11,8**	**57**

Ағымдағы шот

мың теңге	2012 ж.	2011 ж.
31 желтоқсанға	18,604,260	16,578,587

(v) «Халық-Казахинстрах» АҚ- пен мәмілелер («Қазақстанның Халық Банкі»АҚ-тың еншілес компаниясы)

Табыс

мың теңге	Мәміле сомасы 2012 ж.	Есеп айырысулардың қалдығы 31.12.2012	Мәміле сомасы 2011 ж.	Есеп айырысулардың қалдығы 31.12.2011

Көрсетілген қызметтер	592	-	25,639	3,331
Алынған қызметтер	92,612	-	19,917,159	630,841

(vi) «БТА Банк»АҚ-пен мәмілелер

Депозиттер

мың теңге	**Барлығы**	**Негізгі борыш**	**Проценттер**
2011 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша	**311,216**	**308,188**	**3,028**
Орналастырылды/Есептелді	11,444,424	11,373,789	70,635
Көзден салық ұстау	(10,786)	-	(10,786)
Бағам айырмашылығы	(11,498)	(11,498)	-
Алынғаны	(10,976,129)	(10,915,009)	(61,120)
2011 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша	**757,227**	**755,470**	**1,757**
Орналастырылды/Есептелді	398,172	399,250	(1,078)
Көзден салық ұстау	(101)	-	(101)
Бағам айырмашылығы	(1,417)	(1,417)	-
Алынғаны	(1,153,408)	(1,152,833)	(575)
2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша	**473**	**470**	**3**

Займдар

мың теңге	**Барлығы**	**Негізгі борыш**	**Проценттер**
2011 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша	**392,908**	**366,159**	**26,749**
Алынғаны/Есептелгені	28,912	-	28,912
Жабылғаны	(421,820)	(366,159)	(55,661)
2011 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша	-	-	-
Алынғаны/Есептелгені	-	-	-
Жабылғаны	-	-	-
2012 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша	-	-	-

Ағымдағы шот

мың теңге	**2012 ж.**	**2011 ж.**
	253,490	1,093,638

31 желтоқсанға

(в) Өзге өзара байланысты тараптар қатысқан операциялар, жалғасы

(vi) «БТА Банк»АҚ-тың еншілес компаниясы «БТА Страхованиемен» мәмілелер

Шығыстар

мың теңге	Мәміле сомасы 2012 ж.	Есеп айырысулардың қалдығы 31.12.2012	Мәміле сомасы 2011 ж.	Есеп айырысулардың қалдығы 31.12.2011
Сатып алынған қызметтер	-	-	14,292	-

(г) Баға белгілеу саясаты

Өзара байланысты тараптар арасындағы мәмілелерде баға белгілеу 2008 жылғы 5 шілдедегі «Трансферттік баға белгілеу туралы» Заңға және ҚР Үкіметінің 2008 жылғы 3 ақпандағы №74 қаулысымен бекітілген Табиғи уран концентратына (U3O8) баға белгілеу ережесіне (әдістемесіне) сәйкес «салыстырмалы бақылаусыз баға» әдісіне негізделеді.

45 БИЗНЕСТЕРДІ БІРІКТІРУ БОЙЫНША МӘМІЛЕЛЕР

«Кварц» ЖШС мен «KazSilicon» МК ЖШС-ні сатып алу

2011 ж. 31 қазанда «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ «Кварц» ЖШС-нің 100% қатысу үлесін және «KazSilicon» МК» ЖШС-нің 100% қатысу үлесін сатып алды. Қазақстан Республикасының Алматы облысында орналасқан Сарыкөл кен орнында өзекті кварц өндіруге жер қойнауынпайдалануға арналған келісімшарты бар.

Негізгі қызмет түрі өзекті кварц өндіру мен өңдеу, минералдық шикізатты бастапқы өңдеу болып табылады. «KazSilicon» МК» ЖШС-нің негізгі қызмет түрі металлургиялық және поликристалл кремниин өндіру мен өткізу, кремний өндірісінің қалдықтарын қайта өңдеу. «Кварц» ЖШС өндіретін және қайта өңдейтін өзекті кварц «KazSilicon» МК» ЖШС шығаратын металлургиялық кремний үшін шикізат болып табылатынын ескерсек, бұл компаниялар қуаттар өндіретін бір бірлікті құрайды. Бұл компаниялардағы үлестер 4,751,000 мың теңге көлеміндегі ақшалай сыйақыға сатып алынған.

Бірдейлендіретін таза активтердің әділетті құны сатып алатын күні мынадай болды:

Сатып алынғаннан кейінгі әділетті баға	мың теңге
Ақша қаражаттары мен олардың баламалары	4,863
Ағымдағы активтер	757,124
Материалдық емес активтер	19,446
Жер қойнауын пайдалану құқығы	6,518,857
Негізгі құралдар	1,121,614
Депозиттер	90
Активтер жиыны	**8,421,994**
Ағымдағы міндеттемелер:	
Займдар	2,053,369
Қысқа мерзімдік кредиторлық берешек	187,144
Қысқа мерзімдік қаржылық міндеттемелер	554,415
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	1,431,960
Ұзақ мерзімдік міндеттемелер	30,066

Міндеттемелер жиыны	**4,256,954**
Таза активтер	**4,165,040**
Сатып алу құны	**4,751,000**
Гудвил (17-ескертпе)	**585,960**
Еншілес ұйым сатып алған таза ақша қаражаты	4,863
Төленген ақша қаражаты	4,751,000
Ақша қаражатының таза кетісі	**4,746,137**

Сатып алынған күннен бастап 2011 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезеңде таза залал 57,585 мың теңгені құрады. Егер сатып алу 2011 жылғы 1 қаңтарда жүзеге асырылса да, бұл Топтың 2011 жылғы түсімі мен таза пайдаға айтарлықтай әсер етпес еді.

2012 ж. Топ 585,960 мың теңге гудвилді есептен шығарды.

«Орталық» ӨК» ЖШС-ні сатып алу

2011 ж. желтоқсанда «Қазатомөнеркәсіп ҰАК» АҚ «Орталық» ӨК» ЖШС-нің 100 % қатысу үлесін сатып алды. «Орталық» ӨК» ЖШС-нің негізгі қызмет түрлері Қазақстан Республикасының Оңтүстік Қазақстан облысында орналасқан Мыңқұдық кен орнының Орталық учаскесінде уран өндіру, уранның химиялық концентратына дейінгі қайта өңдеу бойынша қызметтер мен таукен-дайындау жұмыстары қызметтерін көрсету болып табылады.

2010 жылы «Қазатомөнеркәсіп ҰАК» АҚ Мыңқұдық кен орнының Орталық учаскесінде уранды барлау мен өндіруді жүргізуге жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алды. 2011 жылы «Орталық» ӨК» ЖШС-нің қатысу үлесін сатып алу оның өндірістік кешенін сатып алу мақсатында жүргізілді. «Орталық» ӨК» ЖШС-нің қатысу үлесі 21,124,774 мың теңге мөлшеріндегі ақшалай сыйақыға сатып алынды.

Бірдейлендіретін таза активтердің әділетті құны сатып алатын күні мынадай болды:

Сатып алынғаннан кейінгі әділетті баға	**мың теңге**
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	1,347,566
Қорлары	1,366,940
Қысқа мерзімдік дебиторлық берешек	1,304,942
Материалдық емес активтер	8,717
Негізгі құралдар	7,401,748
Ұзақ мерзімдік инвестициялар	849,006
Өзге ұзақ мерзімдік активтер	15,390
Активтер жиыны	**12,294,309**
Ағымдағы міндеттемелер	929,570
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	350,121
Міндеттемелер жиыны	**1,279,691**
Таза активтер	**11,014,618**
Сатып алу құны	**21,124,874**
Гудвил (17-ескертпе)	**10,110,256**
Еншілес ұйым сатып алған таза ақша қаражаты	1,347,566
Төленген ақша қаражаттары	21,124,774

Ақша қаражатының таза кетісі	**19,777,208**

«Орталық» ӨК» ЖШС-нің сатып алынған күннен бастап 2011 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезеңдегі таза залал 40,722 мың теңгені құрады. Егер сатып алу 2011 жылғы 1 қаңтарда жүзеге асырылса да, бұл Топтың 2011 жылғы түсімі мен таза пайдасына айтарлықтай әсер етпес еді. 2011 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапта бірдейлендірілетін сатып алынған активтер мен қабылданған міндеттемелер, сондай-ақ 10,110,256 мың теңге көлеміндегі гудвил танылды. (17 және 18-ескертпелер).

«Қазақстан ядролық университеті» ЖШС-ні сатып алу

2012 жылғы желтоқсанда «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ «Қазақстан ядролық университеті» ЖШС-нің 100 % қатысу үлесін сатып алды. «Қазақстан ядролық университеті» ЖШС-нің негізгі қызмет түрлері Топ кәсіпорындарының персоналын кәсіби даярлауды және қайта даярлауды, уран өндіретін сала кадрларын дайындауды жүйелеуді, жұмыс істеп жүрген мамандардың біліктілік деңгейін арттыруды және оқытудың техникалық базасын жарақтандыруды жүзеге асыру болып табылады. 2012 жылы «Қазақстан ядролық университеті» ЖШС-нің қатысу үлесін сатып алу университет қызметін толық бақылауға алу, оқу процесін басқаруды жақсарту мен оқыту сапасын арттыру мақсатында жүргізілді. «Қазақстан ядролық университеті» ЖШС-нің үлесі 17,589 мың теңге мөлшеріндегі ақшалай сыйақыға сатып алынды.

Бірдейлендіретін таза активтердің әділетті құны сатып алатын күні мынадай болды:

Сатып алынғаннан кейінгі әділетті баға	**мың теңге**
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	40,796
Қорлары	2,051
Қысқа мерзімдік дебиторлық берешек	12,429
Негізгі құралдар	9,975
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	894
Активтер жиыны	**66,145**
Ағымдағы міндеттемелер	26,276
Міндеттемелер жиыны	**26,276**
Таза активтер	**39,869**
Сатып алу құны	**17,589**
Сатып алудан түскен табыс	**22,280**
Еншілес ұйым сатып алған таза ақша қаражаты	40,796
Төленген ақша қаражаттары	(17,589)
Ақша қаражатының таза құйылымы	**23,207**

2012 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапта шегерімнен түскен 22,280 мың теңге көлеміндегі табыс жыл ішіндегі өзге де жиынтық табыстарда көрсетілді (12-ескертпе).

«SafTechnologies (СафТекнолоджиз) ЖШС-ні сатып алу

2012 ж. 4 желтоқсанда Компания «SafTechnologies (Саф Текнолоджиз)» бірлескен кәсіпорнында 51% қатысу үлесін сатып алды. «SafTechnologies (Саф Текнолоджиз)» ЖШС-нің негізгі қызмет түрі – уранның, алтынның және басқа да сирек және бағалы металдардың гидрометаллургисы саласындағы технологиялық зерттеу және тәжірибе жұмыстарын жүргізу.

«SafTechnologies (Саф Технолоджиз)» ЖШС-ні сатып алудың негізгі мақсаты, ұзақ мерзімдік перспективада әлемдік деңгейдегі инновация құру үшін кеніштерді ионалмастырғыш шайырлармен тұрақты қамтамасыз етудің өзекті проблемасын шешу болып табылады.
«Saf Technologies (Саф Технолоджиз)»ЖШС-не қатысу үлесі 77 мың теңге мөлшеріндегі ақшалай сыйақыға сатып алынды.

Бірдейлендіретін таза активтердің әділетті құны сатып алатын күні мынадай болды:

Сатып алынғаннан кейінгі әділетті баға	**мың теңге**
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	12,409
Ағымдағы активтер	10,725
Материалдық емес активтер	51
Негізгі құралдар	2,467
Активтер жиыны	25,652
Ағымдағы міндеттемелер:	
Займдар	24,907
Қысқа мерзімдік кредиторлық берешек	2,288
Өзге қысқа мерзімдік міндеттемелер	143
Міндеттемелер жиыны	27,338
Таза міндеттемелер	(1,686)
Сатып алынған құны	77
Гудвил	1,763
Еншілес ұйым сатып алған таза ақша қаражаты	12,409
Төленген ақша қаражаттары	(77)
Ақша қаражатының таза құйылымы	**12,332**

2012 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапта Топ 1,763 мың теңге көлеміндегі гудвилді көрсетпеген.

46 ЕСЕП БЕРУ КҮНІНЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒА

2013 жылғы қаңтарда Топ «Astana Solar» ЖШС-нің жарғылық капиталына 1,958,015 мың теңге сомасында қосымша жарна және «Байланыс – ҰАК» ЖШС-нің жарғылық капиталына 1,400,000 мың теңге сомасында қосымша жарна енгізді.

2013 жылғы қаңтарда Топ басшылығы «KazSilicon» МК» ЖШС-ні оған «Кварц» ЖШС-ні қосу жолымен қайта ұйымдастыру туралы шешім қабылдады.

47 ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП-ҚИСАПТЫ МАҚҰЛДАУ

2013 жылғы 14 наурызда Шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапты басшылық мақұлдады және шығару үшін бекітті.